
NAINEN VÄKIVALLAN TEKIJÄNÄ LÄHISUHTEISSA

Näkökulmia palvelujen ja väkivaltatyön kehittämiseen

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen
Kriisi- ja katastrofityön johtaminen

Visamäki, kevät 2016

Maijukka Pietilä

Maijukka Pietilä

VISAMÄKI

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen, kriisi- ja katastrofityön johtaminen

Tekijä

Maijukka Pietilä

Vuosi 2016

Työn nimi

Nainen väkivallan tekijänä lähisuhteissa
Näkökulmia palveluiden ja väkivaltatyön kehittämiseen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoa ja kartoittaa, mitä erityistä sisältyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten käyttämään väkivaltaan, palveluihin hakeutumiseen ja avun saamiseen. Työssä haluttiin myös selvittää, miten työntekijöiden mielestä palveluita tulisi kehittää, jotta väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa tietoa Ensi- ja turvakotien liitolle, jotta se voi kehittää edelleen palvelujaan lähisuhteissaan väkivaltaa tehneille naisille.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluiden työntekijät. Kysely lähetettiin ympäri Suomen työntekijöille, jotka kohtaavat väkivaltaa tehneitä naisia. Kyselyyn vastasi 18 työntekijää. Tämän laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi.

Aineiston mukaan naisen tekemä väkivalta voi olla fyysistä ja henkistä, joka kohdistuu lapsiin tai puolisoon tai molempiin. Syitä naisen väkivaltaan on useita. Väkivaltaa käyttävä nainen on lähes poikkeuksetta kokenut väkivaltaa lapsuudessaan ja/tai parisuhteessaan. Aineistosta ilmeni, ettei naisille ole palveluita tarjolla tai avun saaminen on vaikeaa. Voi olla myös, ettei tiedetä, että palveluita on olemassa tai mistä apua voisi hakea. Työntekijät kokevat, että naisten avun saannin mahdollistavat naisen oma halu ja uskallus ottaa apua vastaan. Myös huoli itsestä ja lapsista voi lisätä motivaatiota. Tämän tutkimuksen mukaan avun hakemista ja saamista väkivaltaiseen käytökseen estävät erityisesti häpeä ja uhka lasten menettämisestä.

Väkivaltaa tehneille naisille suunnattuja palveluita tulisi kehittää, jotta ne olisivat helposti saatavilla. Työntekijät kokevat, että tulisi olla matalan kynnyksen palveluita sekä ennaltaehkäiseviä palveluita. Työntekijöitä tulisi kouluttaa ja lisätä heidän osaamistaan. Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutukseen tulisi lisätä väkivaltatyön koulutusta ja puheeksi ottamisen opetusta.

Puheeksi ottaminen tulisi tapahtua dialogisuuden avulla, jolloin ihminen kohdataan arvostavasti ja hän tulee kuulluksi. Vertaistukea tulisi mahdollistaa ja kehittää erityisesti naisille, varsinkin ryhmäkeskusteluiden ja ryhmämuotoisen toiminnan suhteen. Asiakastyössä, työyhteisöissä ja

yhteiskunnassa tulisi lisätä yhteisöllisyyttä. Väkivaltaan puuttumista tulisi pitää tärkeänä ja sen tulisi olla kaikkien yhteinen asia.

Avainsanat lähisuhdeväkivalta, nainen väkivallan tekijänä, väkivaltaa tehneen naisen auttaminen, väkivaltatyö, väkivaltatyön kehittäminen

Sivut 68 s. + liitteet 6 s.

VISAMÄKI

Social and health care development and management, management of work in crisis and catastrophe

Author

Maijukka Pietilä

Year 2016

Subject of Master's thesis

Domestic violence made by women
Perspectives to the development of services
and work with violence

ABSTRACT

The objective of this thesis is to collect information and survey what specifically is involved in domestic violence made by women and getting help to their violent behavior. This research aims to clarify what kind of developing proposals employees have about the services for women who have committed domestic violence. The purpose of this thesis is to produce information aimed at developing services for women in The Federation of Mother and Child Homes and Shelters.

The target group of this research and its questionnaire are employees who work with violence in outpatient services in member associations of The Federation of Mother and Child Homes and Shelters. The survey was sent around Finland to the employees, who work with women who have used domestic violence. 18 employees responded to the questionnaire. In this qualitative research the method of analysis was data-driven content analysis.

In this research violence made by women can be physical and mental and it is directed to children, spouse or both. There are multiple reasons for the violence. Women who use violence have almost invariably experienced violence in their childhood and/or relationship. The results of the research revealed that there aren't services for women who are violent or getting access to help isn't easy. It can be the case that women don't know that there are services or where they could get help. The employees experienced that getting help is enabled if a woman wants to get help and can be encouraged to receive help. Although concern for themselves and their children can increase motivation. In this research shame and fear of losing children are particularly issues that prevents women seeking and receiving help for violent behaviour.

The services for women who have used violence should be developed so that they would be easy to access. The employees think that there should be low-threshold services and preventive services. The services can be developed when employees have education and training so that their knowledge increases. It would be beneficial Social and Health care education would be more informative on the subject and provide training

for domestic violence and work with violence. There should also be more education for broaching issues related to violence.

Domestic violence should be brought up in dialogue with the person, so they are consulted in a way that makes them feel appreciated and listened to. Peer support for women, especially in group conversations and activities, should be enabled and developed. Communities should be increasing in their work with clients, workplaces and society. Intervening in domestic violence should be of great importance and it should be everyone's concern.

Keywords Domestic violence, violence made by women, helping of women who have been violent, work with violence, development of work with violence

Pages 68 p. + appendices 6 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	2
2.1.	Tiedonhaku.....	2
2.2.	Väkivalta ilmiönä.....	2
2.2.1.	Väkivalta lukuina.....	4
2.3.	Lähisuhdeväkivalta.....	5
2.4.	Nainen väkivallan tekijänä.....	7
2.4.1.	Naisen lapsiaan kohtaan tekemä väkivalta.....	8
2.4.2.	Naisen tekemä väkivalta parisuhteessa.....	9
2.4.3.	Naisen tekemän väkivallan syitä ja seurauksia.....	10
2.4.4.	Syyllisyys ja häpeä.....	13
2.5.	Väkivaltaa tehneen naisen auttaminen.....	14
2.5.1.	Väkivaltatyö väkivaltaa tehneen naisen kanssa.....	15
2.6.	Väkivaltatyön kehittäminen.....	16
3	TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATIO.....	18
3.1.	Ensi- ja turvakotien liitto.....	18
3.1.1.	Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyö.....	19
3.1.2.	Väkivaltatyön laatuksiteerit.....	19
4	OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS.....	21
5	TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	21
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	22
6.1.	Menetelmälliset ratkaisut.....	22
6.2.	Aineiston kerääminen ja analysointi.....	22
6.2.1.	Kysely.....	23
6.2.2.	Aineiston käsittely ja analysointi.....	25
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	25
7.1.	Vastaajien taustatiedot.....	26
7.2.	Naisten lähisuhteissaan tekemä väkivalta ja naisen elämäkokemukset.....	27
7.2.1.	Naisten tekemä väkivalta.....	27
7.2.2.	Naisen elämä ja väkivalta.....	30
7.2.3.	Naisen omat kokemukset väkivallan uhrina.....	33
7.3.	Väkivaltaa tehneen naisen avun hakeminen ja avun saaminen.....	34
7.3.1.	Naisen avun hakemiseen vaikuttavat tekijät.....	34
7.3.2.	Saavatko naiset apua?.....	36
7.4.	Lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten auttaminen.....	38
7.4.1.	Naisten auttamisen erityisyys.....	38
7.4.2.	Naisen ja miehen auttamisen eroja.....	39
7.5.	Naisille tarkoitettujen palveluiden kehittäminen.....	41
7.5.1.	Palvelut ja työntekijän ammattitaito sekä koulutus.....	41
7.5.2.	Palveluiden kehittäminen.....	44

7.6. Tulosten yhteenveto	47
8 POHDINTA.....	49
8.1. Tutkimuksen eettisyys sekä luotettavuus ja pätevyys	49
8.2. Tutkimuksen tulosten pohdinta	52
8.3. Johtopäätökset ja kehittämisehdotukset	58
8.4. Opinnäytetyöprosessi	61
LÄHTEET	65

Liite 1	Sopimus opinnäytetyön tekemisestä
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Kysely

1 JOHDANTO

Olen aiemmin työskennellyt päihdeongelmaisten naisten yhteisössä, jossa naiset olivat aina jonkinlaisessa elämän kriisikohdassa. Opinnäytetyöni idea on saanut alkunsa siitä, että minua on jo pidempään kiinnostanut naisten parissa tehtävä kriisityö. Aloittaessani kriisi- ja katastrofityön johtamisen opiskelut kiinnostukseni tarkentui luonnollisesti nimenomaan kriisityöhön. Etsin aihetta ja organisaatiota, jossa toteuttaa opinnäytetyöni kyseisestä aiheesta. Sain yhteistyökumppanikseni Ensi- ja turvakotien liiton ja aiheeksi naisten tekemä väkivalta.

Sekä Suomessa että Euroopassa perhe- ja lähisuhdeväkivalta on tunnistettu ongelmaksi vasta 1960-luvulla. Läheisissä ihmissuhteissa on kuitenkin pitkään esiintynyt monenlaista väkivaltaa. Kodin ja perheen sisäisiin asioihin ei ole puututtu yhteiskunnan tasolta. Keskustelun, tutkimuksen ja palvelujen kehittäminen on alkanut vaiheittain. Ensimmäisenä nousi esiin lapsiin kohdistunut väkivalta, sitten kiinnitettiin huomiota väkivaltaan naisia kohtaan. Nainen väkivallan tekijänä on vielä ollut vähäisellä huomiolla. (Ruuhonen 2006, 9.)

Puisto (2009, 8) tuo esiin, että miesten tekemä perheväkivalta on tunnettu pitkään, mutta myös naisten väkivaltaisuudesta on puhuttu jo 1990-luvun alkupuolella. Kuitenkin naisten tekemästä väkivallasta lapsiaan, puolisoaan tai muita kohtaan vaietaan edelleen. Toisaalta Lindroos (2010, 181) kertoo, että naisten tekemästä väkivallasta miehiä kohtaan on alettu keskustella. Usein kuitenkin lähdetään vertaamaan miesten ja naisten tekemää väkivaltaa toisiinsa. Lisäksi tyttöjen tekemään väkivaltaan on alettu puuttumaan. Keskinen (2005, 84) huomioi, että naisten tekemää väkivaltaa pidetään usein pahempana, koska se on sukupuoliroolin vastainen sekä kulttuurin vastainen.

Miehet tekevät fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa naisia useammin. Naisten kokemukset väkivallan tekijänä ja kokijana näyttäytyvät yleensä lähisuhteissa; parisuhteessa ja perheessä. Työelämässä tapahtuva väkivalta on lisääntynyt. Lapsiin kohdistuvassa väkivallassa molemmat sukupuolet ovat lähes yhtä usein tekijöitä. (Ronkainen & Näre 2008, 22.) Naisten väkivaltaisuus perhe- ja lähisuhteissa on ollut tabu, varsinkin lapsiin kohdistuva väkivalta. Kulttuurissamme on myyttejä, joissa nainen koetaan hyvänä äitinä tai itsenäisesti hyvin pärjäävänä. Väkivaltaa ei haluta nähdä. Avun hakeminen voi olla vaikeaa, ja sitä hankaloittavat syyllisyys ja siihen liittyvät tunteet. (Perheentupa 2010, 44.)

Opinnäytetyöni tavoitteena on kerätä tietoa ja kartoittaa, mitä erityistä sisältöä lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten käyttämään väkivaltaan, palveluihin hakeutumiseen ja avun saamiseen. Tutkimuksen kohderyhmänä ovat Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluiden työntekijät. Työssä halutaan myös selvittää, miten työntekijöiden mielestä palveluita tulisi kehittää, jotta väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa tietoa

Ensi- ja turvakotien liitolle, jotta se voi kehittää edelleen palvelujaan lähisuhteissaan väkivaltaa tehneille naisille.

Työn keskeiset käsitteet: lähisuhdeväkivalta, nainen väkivallan tekijänä, väkivaltaa tehneen naisen auttaminen, väkivaltatyö, väkivaltatyön kehittäminen

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys koostuu lähisuhdeväkivallasta, naisten tekemästä väkivallasta sekä sen syistä ja ilmenemismuodoista. Erityisesti käsittelen naisen vihaa ja aggressiota. Osana teoriaa ovat syyllisyys ja häpeä. Teoreettinen osuus alkaa väkivallan määrittelyllä ilmiönä. Lisäksi käsittelen väkivaltaa tehneen naisen auttamista. Teoriaosuudessa on katsaus naisten parissa tehtävään väkivaltatyöhön ja työntekijän rooliin sekä ammattitaitoon ja väkivaltatyön kehittämiseen.

2.1. Tiedonhaku

Tiedonhakuun käytettiin nelli-portaalia ja finna-tietokantaa sekä helmet-kirjaston tietokantaa sanoilla naisten väkivaltaisuus sekä erilaisilla asiasanoilla, joita oletin liittyväksi aiheeseen, esim. väkivallan sukupuolikysymykset, nainen ja viha, syyllisyys, häpeä, normalisoituminen, lähisuhdeväkivalta, väkivaltatyö ja väkivaltatyön kehittäminen. Hain englanniksi violence made by women, domestic violence, abusive women. Etsin internetistä google-hakukoneesta hakusanoilla: naisten väkivaltaisuus, naisten tekemä väkivalta sekä naisten väkivaltaisuus tutkimukset. Kirjallisuutta valittaessa huomioitiin lähdemateriaalin ilmestymisvuosi. Rajana käytettiin vuoden 2005 jälkeen ilmestyneitä teoksia, ja mieluiten lähempänä vuotta 2010.

Sain tietoa kirjallisuudesta ja toimijoista myös Ensi- ja turvakotien liiton yhteyshenkilön kautta, ja osa käyttämästäni kirjallisuudesta onkin Ensi- ja turvakotien liiton julkaisuja.

2.2. Väkivalta ilmiönä

Maailman terveysjärjestön WHO:n raportissa (2005, 21.) määritellään, että ”väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vammaan, syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen”.

Väkivalta on tavoitteellista ja tarkoituksellista vallankäyttöä, jossa sen kohteena oleva pakotetaan johonkin vasten hänen tahtoaan. Siinä vallankäyttäjät pyrkii muuttamaan toisen henkilön tapaa ajatella, puhua, toimia tai saamaan lopettamaan jokin toiminta tai kontrolloida voimankäytön avulla. Se voi tapahtua pakottamisen, pelottelun, kiristämisen ja/tai uhkailun avulla. Se voi liittyä tiettyihin tilanteisiin tai sitten väkivallankäyttäjän toiminta on mielivaltaista, jota läheiset ihmisetkään eivät pysty ennakoimaan. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 9–10.) Toisaalta WHO:n raportissa (2005, 22.) pohditaan väkivallan tarkoituksellisuutta. Väkivalta saattaa aiheuttaa vammoja, joita ei ollut kuitenkaan tarkoitus tehdä, esimerkiksi vanhempi ravistelee itkevää vauvaa yrittäessään hiljentää häntä ja vauvalle tulee aivovamma. Väkivalta saattaa olla tahallista ja aiheuttaa seurauksia, mutta tekijä ei pidä tekoaan sellaisena.

Kaikissa perheissä väkivalta on läsnä median välityksellä ja vaikkapa sisarusten välisissä riidoissa. Yleensä nämä tilanteet käsitellään: väkivaltaa ei hyväksytä, riidoissa pyritään sovintoon ja jatketaan eteenpäin ilman väkivaltaa. Aina näin ei kuitenkaan käy, vaan väkivalta jää elämään. Tämä tapahtuu hakemalla väkivallalle oikeutuksia syyllisyyteen ja vastuuseen liittyvistä asioista. Jos tähän ei puututa, väkivalta normalisoituu eikä se tule esiin. (Huhtalo ym. 2003, 10.) Kun väkivalta on jatkunut pitkään, se normalisoituu, siihen vain tottuu. Aiemmin väkivallan teot tuntuivat hyvin väkivaltaisilta, mutta ajan kuluessa ne eivät tunnu enää siltä. Kun väkivalta jatkuu pitkään, tarvitaan ulkopuolinen pohtimaan, jotta tapahtumat voidaan mieltää väkivallaksi. (Marttala 2011, 41.)

Perheentupa (2010, 34, 38.) yleistää, että väkivallan uhri on aina mahdollinen väkivallan tekijä. Erityisen vaikeat seuraukset väkivallasta jää, jos tekijä on henkilölle läheinen. Lapsi, joka kokee ja/tai näkee väkivaltaa kodissaan, saattaa olla jossain vaiheessa väkivallan tekijä. Vanhempien omat haavat nousevat yleensä esiin vuorovaikutussuhteessa omiin lapsiin, ja traumatisoitunut vanhemmuus siirtyy seuraavalle sukupolvelle.

Perheentuvan teoksessa (2010, 36.) on viittaus Miessakit ry:n toiminnanjohtajan Tomi Timperin 24.5.2010 pitämään puheenvuoroon Eurooppalaisten ja Eurooppalainen Suomi ry:n tilaisuudessa. Timperi tuo esiin kaksi Suomessa lähisuhdeväkivaltailmiöön vaikuttavaa asiaa: toisen maailmansodan jättämät psykososiaaliset traumat ja sukupuolten tasa-arvoisuuden kehittyminen. Traumatisoituneet, väkivaltaa tehneet ja uhreina olleet miehet palasivat sodasta ja traumat näkyivät kotiväelle ja vaikuttivat seuraavaan sukupolveen. Lisäksi Timperi kuvaa tasa-arvon lisääntymisen aiheuttaneen jonkinlaista taistelua naisen ja miehen välille. Väkivalltaan vaikuttavat myös muut asiat, mutta nämä näkökulmat on hyvä ymmärtää.

WHO:n (2005, 31, 33–34) Väkivalta ja terveys maailmassa-raportissa on kuvattu väkivallan ilmiötä ekologisen mallin mukaan, jolla väkivaltaa pyritään ymmärtämään. Väkivaltaa ei voida selittää vain yhdellä tekijällä

vaan se on useiden asioiden monimutkainen toisiinsa kietoutumisen summa. Sen ymmärtäminen vaikuttaa myös väkivallan ehkäisyyn kansanterveyden näkökulmasta. Ekologisessa mallissa on neljä tasoa: yksilön taso, sosiaalisten suhteiden, yhteisön sekä yhteiskunnan taso. Yksilön tasolla halutaan löytää asioita, jotka vaikuttavat yksilön käyttäytymiseen ja lisäävät todennäköisyyttä olla väkivallan uhri tai tekijä. Tällaisia voivat olla muun muassa päihteiden väärinkäyttö tai hyväksi käytetyksi tuleminen. Toinen taso eli sosiaalisten suhteiden taso pyrkii selittämään väkivaltaa puolison, perheenjäsenten tai kavereiden vaikutuksella. Väkivallan todennäköisyys lisääntyy ja yksilön käyttäytyminen muokkautuu, jos näissä suhteissa on väkivaltaa tai se koetaan niissä hyväksyttäväksi. Ekologisen mallin kolmannella tasolla eli yhteisöissä, esimerkiksi koulussa, työpaikassa tai naapurustossa, saattaa olla väkivaltaan vaikuttavia seikkoja. Väkivallan riski on suurempi yhteisöissä, joissa on esimerkiksi köyhyyttä, huumekauppaa tai ollaan muista ihmisistä eristäytyneitä, ei tunneta naapureita ja yhteisöllisyys on heikkoa. Viimeinen eli neljäs taso kattaa laajempia, yhteiskunnallisia tekijöitä. Ne synnyttävät eriarvoisuutta, ryhmien ja maiden välisiä jännitteitä ja väkivaltaa hyväksyvää ilmapiiriä. Näitä tekijöitä ovat esimerkiksi normit, joissa väkivalta hyväksytään tapana ratkaista konflikteja tai miehillä on ylivalta naisiin ja lapsiin. Tähän tasoon liittyy myös tietynlainen terveys-, koulutus-, talous- ja sosiaalipolitiikka, joka ylläpitää taloudellista ja sosiaalista eriarvoisuutta.

2.2.1. Väkivalta lukuina

Suomessa viranomaisten tietoon vuonna 2014 tulleista perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa naiset olivat uhreja 69 prosentissa tapauksista. 22,6 prosenttia oli naisten osuus syyllisiksi epäillyistä. Uhreja perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikoksissa oli yhteensä 6900. Luku oli pienentynyt vuodesta 2013 6,4 prosenttia. Kaikkiaan avio- ja avopuolisoiden välistä väkivaltaa oli vähän alle puolet koko määrästä. Viidennes tapahtui entisten puolisoiden välillä. Nainen oli uhri 80 prosentissa tapauksista. Alkoholin tai muun päihteen vaikutuksen alaisena oli ollut hieman alle puolet epäillyistä väkivaltaa tehdessään. 55 prosenttia väkivallasta tapahtui epäillyn ja uhrin yhteisessä kodissa. (Tilastokeskus 2015)

Vuonna 2011 tullut lakimuutos on lisännyt tietoon tulleen väkivallan määrää, koska sen ansiosta lievät alaikäiseen tai läheiseen kohdistuneet pahoinpitelyt tulivat virallisen syytteen alle. Tämä on vaikuttanut myös siihen, että naiset ovat epäiltyjä useammin kuin aiemmin. Naiset tekevät noin kolmanneksen väkivallasta, joka kohdistuu omaan alaikäiseen lapseen. Naisen tekemä väkivalta on yleisempää mitä nuorempi lapsi on. Nainen oli epäilty 33,7 prosentissa tapauksista, joissa uhri oli alle 6-vuotias. (Tilastokeskus 2015)

Euroopan unionin maissa on vuonna 2012 haastateltu 18-74-vuotiaita yhteensä 42 000 naista heidän kokemuksistaan ja ajatuksistaan

väkivallasta. Tutkimuksen teetti European Union agency for fundamental rights (FRA). Tuloksissa on vertailtu naisten vastauksista maittain, mistä tässä muutamia kohtia. 47 prosenttia suomalaisista naisista oli kokenut fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa kumppanin tai jonkun muun taholta täytettyään 15 vuotta. Luku oli tutkimuksen toiseksi korkein, Tanskassa luku oli korkein, 52 prosenttia. Ennen 15 vuoden ikää suomalaisista naisista 53 prosenttia oli kokenut fyysistä, seksuaalista tai psykologista väkivaltaa aikuisen tekemänä. Luku oli suurin verrattuna muihin EU-maihin. Seuraavana tulivat Viro 50 prosentilla ja Ranska 47 prosentilla. Tässä kysymyksessä kysyttiin erilaisista fyysisen väkivallan muodoista, jotka tuottivat kipua, seksuaalisen väkivallan muodoista ja henkisestä mitätöinnistä, uhkailusta ja henkisestä kaltoinkohtelusta. Suomen luku oli korkein myös, kun kysyttiin naisten huolesta joutua fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi viimeisen vuoden aikana. Noin 35 prosenttia naisista koki näin. Ruotsissa huoli oli yhtä suuri. 97 prosenttia suomalaisista kuitenkin koki, että esimerkiksi lääkärin pitäisi automaattisesti kysyä väkivallasta, jos naisella on ruhjeita. Vain 9 prosenttia koki, että naisiin kohdistuva väkivalta on yleistä Suomessa. Tämä oli pienin luku kyselyssä muihin maihin verrattuna. 56 prosenttia naisista kuitenkin tiesi naisen ystävä- ja perhepiiristään, joka on ollut lähisuhdeväkivallan uhri. Luku oli korkein muihin maihin verrattuna. (FRA 2012)

2.3. Lähisuhdeväkivalta

Keskityn opinnäytetyössäni lähisuhdeväkivallan käsitteeseen. Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jossa tekijänä on perheenjäsen, nykyinen tai entinen kumppani tai joku muu läheinen ihminen. Perheväkivalta taas on selkeämmin rajattu tarkoittamaan perheenjäsenen tekemää väkivaltaa. Lähisuhdeväkivalta on erityistä, koska se tapahtuu yleensä omassa kodissa, ja tekijänä on henkilö, jonka kanssa eletään. Henkilöiden välillä saattaa olla vahva tunneside, mutta samaan aikaan valtasuhde, johon sisältyy väkivaltaa ja kontrollia. Lähisuhteessa tapahtuva väkivalta ei vaikenemisen vuoksi yleensä tule viranomaisten tai muiden ihmisten tietoon. Lisäksi siihen liittyy häpeää ja syyllisyyttä eikä sitä aina osata pitää rikoksena. (Siukola 2014, 10.)

Lähisuhdeväkivaltaa tapahtuu kaikissa yhteiskuntaluokissa, kulttuureissa ja ikäluokissa, myös sukupuolesta riippumatta. Se kohdistuu omaan puolisoon, lapseen tai sukulaiseen. Sama tekijä voi kohdistaa väkivallan useampaan henkilöön. Joskus väkivalta voi olla molemminpuolista. Se saattaa tapahtua vain kerran, satunnaisesti tai liittyä tiettyihin tilanteisiin. Toisaalta väkivalta saattaa jatkua pitkään ja muuttua koko ajan vakavammaksi. (Siukola 2014, 11.)

Siukola (2014, 11.) jaottelee lähisuhdeväkivallan kuuteen erilaiseen kategoriaan, jotka ovat muodostettu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomakkeen pohjalta. Fyysinen väkivalta sisältää esimerkiksi lyömisen, potkimisen, tukistamisen ja

fyysisellä väkivallalla uhkaamisen. Henkinen väkivalta voi olla alistamista, eristämistä, kontrollointia, tavaroiden hajottamista sekä rajoittamista sosiaalisissa suhteissa. Seksuaalinen väkivalta sisältää muun muassa raiskauksen, sen yrityksen tai seksuaalisiin tekoihin pakottamisen. Väkivalta voi olla taloudellista, jolloin estetään itsenäinen rahankäyttö tai pakotetaan antamaan omat rahat toisen henkilön käyttöön. Kaltoinkohtelu tai laiminlyönti luetaan väkivallaksi. Silloin esimerkiksi lapsi, vammainen tai vanhus jätetään ilman asianmukaista hoitoa tai apua tilanteissa, joissa hän olisi niitä tarvinnut. Kaltoinkohtelua on myös toisen ihmisen vahingoittaminen lääkkeillä tai päihteillä. Lisäksi lähisuhdeväkivaltaan liitetään kulttuurinen tai uskonnollinen väkivalta. Niiden muotoja ovat esimerkiksi uskonnolliseen vakaumukseen pakottaminen tai väkivallan käyttö uskontoon tai kulttuuriin viittaamalla, josta esimerkkinä kunniaväkivalta. Osittain samojen asioiden kautta myös amerikkalainen Bowen (2009, 3) kuvaa lähisuhdeväkivaltaa.

Lähisuhdeväkivallan kokeminen voi aiheuttaa vakavia ja pitkäaikaisia psyykkisiä seurauksia sekä lisätä päihteiden käyttöä. Lähisuhdeväkivalta saattaa usein jäädä piiloon, koska se tapahtuu kodin seinien sisällä. Toisaalta väkivalta saattaa jäädä henkilön tai perheen muiden avuntarpeiden alle. Avun hakeminen koetaankin hankalana, ja se tapahtuu useimmiten liian myöhään, joko poliisin, lastensuojelun tai ensiavun kautta. Avun saaminen lähisuhdeväkivaltaan riippuu yleensä sekä asiakkaan tilanteesta, palvelujärjestelmästä että ammattilaisen osaamisesta ja toiminnasta kyseisissä tilanteissa. Viranomaisten ja auttajien tulisi suhtautua väkivallan ehkäisytyöhön siten, että lähisuhdeväkivallan mahdollisuus muistettaisiin, siitä puhuttaisiin sekä siihen puututtaisiin. (Siukola 2014, 18–19.)

Erityisesti parisuhdeväkivallassa ei ole välttämättä selkeästi olemassa yhtä aktiivista tekijää ja yhtä viatonta uhria, erityisesti jos väkivalta on jatkunut vuosia. Vain toinen saattaa käyttää fyysistä väkivaltaa, mutta sen taustalla voi olla molemminpuolista väkivaltaa. Kumpaakaan ei tulisi syyllistää vaan ilmiö sukupuolittuneesta väkivallasta tulisi nähdä laajemmin. Syy siihen, että väkivalta ei tule tietoon ja siihen saada apua, on jatkuvan uhriutumisen kierre. Väkivallasta tulee parisuhteessa arkipäivää ja osa sitä, jolloin ei enää tiedetä, mikä on hyväksyttävää käytöstä suhteessa. (Lidman 2015, 66–67, 69.)

Notko (2011, 184) on väitöskirjatutkimuksessaan tutkinut naisten kokemaa (henkistä) väkivaltaa heidän kertomustensa pohjalta. Tutkimuksessa nousi esiin, että fyysinen väkivalta (joka tapahtui pääsääntöisesti miesten osalta) oli satunnaista. Tapahtumat olivat yksittäisiä, ei niinkään jatkuvaa väkivaltaa. Toisaalta muu väkivalta, joka yleensä tapahtui äitien, anoppien tai sisarten tekemänä, koettiin jatkuvasti ahdistavana eikä sille näkynyt loppua. Tämä väkivalta oli yleensä ilkeyttä, alistamista ja mitätöintiä.

2.4. Nainen väkivallan tekijänä

Ensi- ja turvakotien liiton kehittämishanke Vaiettu naiseus alkoi vuonna 2004, ja siinä oli mukana kolme liiton jäsenyhdistystä Kanta-Hämeestä, Porista ja Helsingistä. Ajatus projektiin oli muotoutunut ensi- ja turvakotityössä. Projektin kautta haluttiin nostaa naisten väkivaltaisuus keskusteluun, koska Ensi- ja turvakotien liitto sai yhteydenottoja väkivaltaisilta naisilta, joita ei voitu auttaa silloisen palvelujärjestelmän avulla. Kun asiasta oli aiemmin vaiettu, naiset eivät saaneet apua ja väkivaltaisuus oli jatkunut sukupolvelta toiselle. Projektin yhdistyksissä haluttiin aloittaa naisen tekemän väkivallan tunnistamisen, nimeämisen ja hoitamisen pohdinta. (Törrönen 2009, 10–11.)

Maria Akatemia ry on tutkimus-, kehittämis- ja koulutuskeskus, jonka toiminta perustuu ihmisten ja yhteisöjen kasvun tukemiseen ja edistämiseen. Maria Akatemiassa aloitettiin Britt-Marie Perheentuvan johdolla Demeter-työ naisen harjoittaman väkivallan ehkäisemiseksi RAY:n rahoittamana vuonna 2003. Työn kautta haluttiin selvittää, mitä erityistä on naisen tekemässä väkivallassa ja mikä on naiselle sopiva hoitomalli. Maria Akatemia kouluttaa opiskelijoita sekä ammattilaisia, jotka kohtaavat naisten väkivaltaisuutta. Tarkoituksena on laajentaa osaamista valtakunnallisesti. Työnsä kautta Perheentupa on julkaissut teorian naisten väkivaltadynamiikasta. (Lindroos 2010, 183–184.)

2000-luvun alussa Maria Akatemiassa ymmärrettiin, että naisen tekemä väkivalta ei tule esiin, osittain johtuen siihen liittyvästä tabusta. Tuolloin yhteiskunnassa ei pystytty näkemään ilmiötä, joka aiheuttaa pahoinvointia ja seurauksia jälkipolville. Maria akatemiassa haluttiin lähteä tutkimaan ilmiötä syventymällä väkivallan dynamiikkaan ja siihen, mitä erityistä sisältyy naisen tekemään väkivaltaan. Maria Akatemialla onkin asema yhteiskunnassa perhe- ja lähisuhdeväkivallan asiantuntijana ja erityisesti naisen väkivaltaisuuden suhteen. Akatemiassa halutaan nostaa naisen tekemää väkivaltaa keskusteluun. Se ei ole syyttämistä tai syyllistämistä, vaan tabun vähentämistä, jonka avulla voi terveellä tavalla kokea syyllisyyttä ja saada muutoksen aikaan. (Perheentupa 2010, 14–15.)

Lattu (2008, 168) on huomionnut, että naisten tekemä väkivalta on noussut keskusteluun lähinnä lehtien yleisönosastopalstoilla ja keskusteluohjelmissa televisioissa. Keskustelua on ollut yksittäisistä teoista sekä pohdintaa tyttöjen ja naisten väkivallan lisääntymisestä. On myös verrattu naisten ja miesten väkivaltaisuuden määrää ja onko niissä eroa. Naisten tekemää fyysistä väkivaltaa on tutkittu Suomessa vähän eikä siitä juurikaan tiedetä. Väkivaltatutkimuksia tehdään usein naisten näkökulmasta ja juurikin miesten harjoittamasta väkivallasta naisia kohtaan.

Reenkola (2008, 68–69, 90.) kertoo, että naisten tekemät väkivaltarikokset ovat lievästi lisääntyneet viime vuosikymmeninä, myös vakavissa henkirikoksissa. Naiset käyttävät väkivaltaa myös perheessään. Miehet häpeävät joutuneensa väkivallan kohteeksi ja lapset eivät tuo esiin äidin väkivaltaisuutta, koska ovat uskollisia äidilleen. Tästä syystä väkivaltaa ei

välttämättä voida tilastoida. Tytöt ovat väkivaltaisempia kuin ennen, erityisesti tyttöporukoissa tapahtuu enemmän väkivaltaa. Väkivaltaa selitetään johtuvaksi huono-osaisuudesta tai sosiaalisesta syrjäytymisestä, mutta siihen vaikuttavat lisäksi psyykkiset syyt. Reenkola tuo esiin toisenlaisen näkökulman naisesta väkivallan tekijänä. Naisten asema on parantunut tasa-arvon lisääntymisen myötä, kuitenkin joillekin naisille itsenäisyys voikin olla liian ylivoimaista. Vaatimukset kasvavat ja naiselle herää avuttomuuden sekä kyvyttömyyden tunteita. Tämä saattaa johtaa väkivallan käyttämiseen.

2.4.1. Naisen lapsiaan kohtaan tekemä väkivalta

Oma lapsi voi herättää äidissä aggressioita, vaikka äiti haluaakin suojella ja pitää huolta lapsistaan. Vauva herättää suuria rakkauden tunteita, mutta myös kiukkua, esimerkiksi sitovuudellaan ja valvottaessaan yöllä. Tämä aiheuttaa syyllisyyden ja häpeän tunteita. (Reenkola 2008, 153–154.)

Reenkola (2008, 73.) kuvaa, että ”äiti kohtelee usein lastaan samalla psyykkisellä väkivallalla kuin häntä itseään on kohdeltu lapsena, usein tiedostamatta omaa tai lapsensa kärsimystä”. Lapsiin kohdistuva väkivalta onkin vaikea aihe, koska äiti halutaan nähdä lempeänä hoivaajana. Lasten kasvatuskulttuuri on muuttumassa, kun fyysinen kurittaminen oli aiemmin sallittua, mutta nykyään laitonta, mikä saattaa aiheuttaa syyllistymistä. Tämä muutos vaatii aikaa ja omien kipukohtien tiedostamista vanhemmilta. (Lindroos 2010, 181–182.) Lapsiin kohdistuva väkivalta on yleistä, mutta vaiettua. Äidit ovat lapsiaan kohtaan sekä fyysisesti että henkisesti väkivaltaisia, vaikka eivät sitä olisikaan aikuisia kohtaan. Lasta saatetaan retuuttaa, paiskoa, nipistellä, nimitellä ja käytetään kohtuutonta kuria. Toisaalta osa väkivallasta saattaa olla jopa pahoinpitelyksi luokiteltavaa. (Törrönen 2009, 10; Reenkola 2008, 73.)

Ensi- ja turvakotien liiton vuoden 2014 vuosikertomuksessa kerrotaan, että asennemittausten perusteella suomalaisten asenne kuritusväkivaltaa kohtaan on tiukentunut, mutta lähes puolet lapsista kokee erilaista väkivaltaa ja laiminlyöntiä kotonaan. Vanhemmat eivät vielä tiedosta henkisen väkivallan ja laiminlyönnin vaikutuksia lapsen kehitykselle. (Vuosikertomus 2014, 29; Ellonen, 2014)

Lapsen kaltoinkohtelu on lapsen kohdistuvaa vanhemman tekoja tai tekemättä jättämistä, joka on lapselle vahingollista joko henkisesti tai fyysisesti. Kaltoinkohtelu voi olla henkistä tai fyysistä pahoinpitelyä. Myös lapsen hoidon laiminlyönti tai seksuaalinen väkivalta on kaltoinkohtelua. Lapsen kohdistettu fyysinen väkivalta voi olla esimerkiksi lyömistä, ravistelua ja potkimista, henkinen väkivalta taas on esimerkiksi huutamista, nimitelyä tai hylkäämisellä uhkaamista. Pahoinpitely tulisi tunnistaa mahdollisimman varhain. Suomen laissa lapsen kohdistunut pahoinpitely on rikos, joka on yleisen syyttäjän alainen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2015)

Kuritusväkivalta on lapsen kohdistuvaa fyysistä väkivaltaa, jolla aikuinen rankaisee tai säätelee lapsen käyttäytymistä. Kuritusväkivalta voi olla esimerkiksi tönimistä, tukistamista, luunappien antamista tai läimäyttämistä. Kuritusväkivalta on ollut Suomessa lailla kielletty vuodesta 1983 lähtien. Siihen suhtautuminen kuitenkin vaihtelee maiden ja kulttuurien välillä. Kuritusväkivallan käyttö saattaa johtua vanhemman väsymyksestä, mielenterveys- tai päihdeongelmasta. Toisaalta se saattaa olla myös valittu kasvatustapa. Perheessä tapahtuva väkivalta, vaikka se ei kohdistuisikaan lapseen, on haitallista lapsen kehitykselle, koska se aiheuttaa pelkoa ja turvattuutta. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2015)

Ellonen (2014) on tehnyt vuonna 2011 kyselytutkimuksen perheen vanhemmille fyysisen väkivallan teoista lapsiaan kohtaan ristiriitatilanteissa. Tutkimukseen vastasi 3146 vanhempaa, joista äitejä oli 88 %. Vastanneiden äitien kohdalla tuloksissa eriteltiin tekojen esiintyvyys lapsen iän mukaan 0-12-vuotiailla. Eniten esiintyi lapsen tönimistä tai häneen tarttumista (noin kolmannes äideistä) sekä tukistamista (noin joka viides äideistä). Luunapin käyttöön oli turvautunut noin joka kymmenes äiti. Eniten edellään mainittuja tekoja tehdään 3-6-vuotiaille lapsille. Alle 2-vuotiaiden äideistä noin kaksi prosenttia kertoo ravistelleensa lastaan. Tutkimuksessa kuitenkin kävi ilmi, että kuritusväkivaltaa käytetään pääsääntöisesti riitojen ratkaisussa, ei niinkään jatkuvana käyttäytymismallina.

2.4.2. Naisen tekemä väkivalta parisuhteessa

Lidman (2015, 123.) nostaa esiin miehen aseman naisen pahoinpitelyn kohteena sekä nykyään että menneinä vuosisatoina. Pahoinpitelyt eivät päädy oikeuteen, koska se kyseenalaistaisi miehen kunnian. Naisen uhrina oleva mies on nähty nynnynä, ja tämä leima estää miehen avun hakemisen.

Tutkimuksissa on havaittu erityisesti naisten parisuhteessa käyttämiä väkivallan muotoja. Henkinen ja fyysinen väkivalta näyttyy hiuksista repimisestä, läimäyttelystä, riitelystä, tappeluna, tavaroiden heittelystä, sairaalloisena mustasukkaisuutena, nimittelystä, uhkailuna ja seksuaalisena mitätöimisestä. Naisten ja miesten käyttämä väkivalta ei juurikaan eroa toisistaan. Lisäksi naiset saattavat käyttää raapimista, ja myös esineet, kuten tuhkakuppi tai korkokenkä, voivat olla tilanteissa mukana. Väkivalta tapahtuu yleensä naisen ja miehen yhteisessä kodissa tai jommankumman kodissa. Sekä miesten että naisten tekemässä väkivallassa voi käydä niin, että se muuttuu raaemmaksi ja mitä enemmän väkivaltaa käytetään selviytymiskeinona, rima alenee jatkuvasti. Kuitenkin parisuhteissa tapahtuvassa kuolemaan johtavassa väkivallassa naiset ovat yleisemmin uhreja kuin miehet. (Lattu 2008, 172; Törrönen 2009, 31.)

Sukupuoliroolit yhteiskunnassa ovat muuttuneet vuosisatojen ja –kymmenien aikana. Ajoittain kuitenkin vanhat asenteet nousevat esiin. Tästä esimerkkinä tapahtuma Suomesta vuodelta 2010, jossa hätäkeskuspäivystäjä sai huomautuksen oikeusasiamieheltä. Päivystäjä oli sanonut hätäkeskukseen soittaneelle miehelle ”otatsä naiselta pataan?”. Naiselle koetaan luontevampana sanallinen väkivalta, ”nalkuttaminen”, kuin fyysinen väkivalta. Samalla tavalla ajateltiin menneisyydessä. Tämä rikkoi sukupuolijärjestystä. Toisaalta naisen nalkutus voi olla laukaiseva tekijä miehen väkivaltaisuuteen, kun mies jää verbaalisesti lahjakkaan naisen alakynteen ja hän yrittää korjata asemaansa. Myös naiset itse saattavat oikeuttaa itselleen väkivaltaa provosoivan puheen, josta he kuitenkin kokevat syyllisyyttä. (Lidman (2015, 126–127; Nyqvist 2008, 119–120; Reenkola 2008, 140.)

Parisuhteisiin sisältyy siis edelleen monenlaista väkivaltaa, jota hävetään eikä tiedetä, miten tulisi toimia sen suhteen. Perinteiset sukupuoliroolit ovat muuttuneet, mutta silti on säilynyt vanhoja asenteita. Tietyt odotukset miehen ja naisen roolista muokkaavat yksilöiden toimintaa ja ajatusmalleja väkivallan sallimisesta sekä sietämisestä. Lidman pohtiikin, onko kotikurituskuulttuuri muuttumassa lähisuuhdeväkivaltakulttuuriksi. (Lidman 2015, 176.)

2.4.3. Naisen tekemän väkivallan syitä ja seurauksia

Lattu (2008, 169, 171–173) on väitöskirjassaan tutkinut naisten omia kokemuksia ja tulkintoja fyysisestä väkivallan käytöstä. Tutkimuksessa on analysoitu naisten tapoja antaa oikeutus väkivaltaisuudelleen sekä siitä irrottautumisesta ja mitä tunteita väkivaltaan liittyy. Hän on erityisesti tutkinut parisuhteessa ilmenevää ja omiin lapsiin kohdistettua väkivaltaa. Tutkimuksessa tuli esille, että naiset antoivat parisuhteessa tapahtuvalle väkivallalle syyksi sanalliset riidat ja niistä johtuvan turhautumisen. Toisaalta nainen saattoi kokea, ettei tullut kuulluksi, hänen tunteitaan vähäteltiin ja hän koki, ettei häntä arvosteta. Tällöin väkivalta oli naisen reaktio ja ratkaisu konfliktitilanteessa, sekä siihen liittyi kontrollin menetys ja siitä seurannut häpeä.

Latun tutkimukseen osallistuneilla naisilla oli useita kokemuksia väkivallasta uhrina. Naiset olivat joutuneet kokemaan vanhempien välistä väkivaltaa, heidän nykyiset parisuhteet olivat väkivaltaisia tai heillä oli kokemuksia raiskauksista ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä erityisesti lapsuudessa. Toisaalta uhrius nähtiin väkivaltaa selittävänä tekijänä, mutta sitä myös kyseenalaistettiin ja haluttiin painottaa omaa vastuunottoa väkivallan tekijänä. (Lattu 2008, 176–177.)

Latun tutkimuksen naiset selittivät tekemäänsä väkivaltaa itsepuolustuksella, joka oli välitöntä väkivaltaa miehen väkivaltaa vastaan. Miehen harjoittama väkivalta ei kuitenkaan välttämättä lopu tähän, vaan saattaa pahentua. Joskus nainen saattoikin olla väkivaltainen vasta jälkikäteen, vaikka häneen kohdistettu väkivalta olisikin siltä erää

loppunut. Toisaalta väkivalta saattaa liittyä myös muihin ihmisiin kuin pelkästään omaan puolisoon. Tämä kertoo väkivallan muotojen yhteenkietoutumisesta. (Lattu 2008, 178, 182.) Nyqvistin (2001, 118.) tutkimuksessa nousi lisäksi esiin naisten väkivaltaiset ajatukset miehensä surmaamisesta pitkään jatkuneen väkivallan jälkeen. Tähän saattoi liittyä parisuhteessa aktivoituvat väkivallan kokemukset lapsuudesta, jolloin naisen viha miestänsä kohtaan saattoikin olla vihaa omaa isää ja hänen tekemää väkivaltaa kohtaan.

Bowen (2009, 5–7, 9) nostaa myös esiin syitä naisen tekemään väkivaltaan. Naiset puolustautuvat väkivallalla, kun he ovat ensin olleet lähisuhdeväkivallan uhreja. Naiset ovat usein parisuhteissa, joissa molemmat ovat väkivallan tekijöitä. Joskus saattaa olla niin, että nainen on ollut aiemmassa suhteessaan väkivallan uhri, ja nykyisessä hän on väkivallan käyttäjä. Amerikkalainen Bowen onkin löytänyt väkivallan tekijöille kehittämänsä auttamisohjelman kautta useita syitä naisten väkivaltaisuuteen, jotka ovat hyvin samanlaiset kuin Latun tekemät johtopäätökset. Syitä ovat esimerkiksi lapsuuden traumat väkivaltaan ja kaltoinkohteluun liittyen. Toisaalta väkivallan käyttö on opittu toimintamalli lapsuudenperheestä. Myös naisten omat uskomukset väkivallan oikeuttamiseksi tietyissä tilanteissa ovat syy väkivallan tekoihin. Naiset saattavat itse vähätellä tekoaan. Lisäksi kulttuuriset tekijät vaikuttavat, naisten mielestä heidän tekemä väkivalta on hyväksyttävämpää kuin miesten tekemä ja miehet eivät kosta.

Mielenterveys- ja päihdeongelmilla on yhteys lähisuhteissa tapahtuvaan väkivaltaan. Aina näin ei ole, mutta ne saattavat lisätä riskiä. Suurin osa kaikista väkivallan teoista tehdään yleensä päihtyneenä. Joissakin tutkimuksissa toiminnalliset riippuvuudet, kuten ongelmapelaaminen, on liitetty väkivaltaan. Päihde- ja mielenterveyspalveluissa tulisikin ottaa puheeksi myös väkivaltaan liittyvät asiat, koska päihteiden käyttö voi johtua aiemmista väkivaltakokemuksista tai sitten päihteet ja mielenterveysongelmat lisäävät väkivaltaa. Päihteistä alkoholi voi lisätä väkivallan riskiä, mutta siihen vaikuttavat myös muut tekijät. Huumausaineilla ei tiedetä olevan niin suurta yhteyttä, koska niiden käyttökin on alkoholia vähäisempää. Toisaalta huumeekulttuuriin ja aineiden vaikutuksiin väkivalta saattaa liittyä. (Siukola 2014, 19, 21–22.)

Mielenterveyden häiriöt ovat melko yleisiä Suomessa. Terveys 2000 ja 2011-tutkimuksissa on saatu selville, että seitsemän prosenttia naisista oli sairastanut masennusjakson viimeisen vuoden aikana, miehillä luku oli neljä prosenttia. Psykkistä kuormittuneisuutta taas oli ollut 17 prosentilla naisista ja 14 prosentilla miehistä vuonna 2011. Vakavat häiriöt eivät ole näin yleisiä. Mielenterveyden häiriöt saattavat liittyä lähisuhdeväkivaltaan ja päihteiden käyttöön. (Siukola 2014, 25.)

Bowenin auttamisohjelmassa on havaittu väkivaltaa tehneillä naisilla masennusta, kaksisuuntaista mielialahäiriötä ja ahdistuneisuushäiriötä. Jopa puolella naisista on historiassaan merkittävää päihteiden käyttöä. Tässä amerikkalaisessa ohjelmassa naiset ovat kertoneet, että päihteet ovat olleet selviytymiskeino vaikeista olosuhteista ja tunteista. Naiset saattavat

nähdä päihteet syyksi käyttämäänsä väkivaltaan, mutta ohjelmassa naisille kuitenkin kerrotaan, että päihteet eivät aiheuta väkivaltaa, mutta ne voivat liittyä toisiinsa. (Bowen 2009, 8.)

Latus tutkimuksessa (2008, 182–184, 186–187) naisten omiin lapsiinsa kohdistama väkivalta oli parisuhdeväkivallan jälkeen toiseksi yleisin väkivallan muoto. Naiset kertoivat pääasiassa läpsimisestä, lyömisestä ja tukistamisesta, ja lapsiin kohdistuessa väkivaltaan ei liittynyt mitään esinettä. Kertomuksissa nousee esiin syyllisyys ja häpeä. Teot omia lapsia kohtaan koettiin ahdistaviksi ja niihin liittyi voimakas pelko, mitä vaikutuksia väkivallalla on lapseen. Erityisesti pelättiin fyysisten ja psyykkisten vammojen aiheuttamista lapselle ja mahdollista lapsen väkivaltaisuutta. Naiset olivat huolissaan omasta väkivaltaisuudestaan, mutta samaan aikaan he pelkäsivät menettävänsä lapset, jos väkivalta tulee ilmi ja joutuvansa luopumaan lapsistaan huostaanoton vuoksi. Naiset selittivät väkivaltaa väsymyksestä johtuvaksi, koska he kokivat olevansa yksin vastuussa perheen ja arjen pyörittämisestä, elämäntilanne oli vaikea tai lapsi saattoi olla itkuinen. Joskus väsymys saattoi johtua päihteiden käytöstä. Toisaalta lapsiin kohdistui väkivaltaa (kuritusväkivalta), koska äidit pitivät sitä tärkeänä tapana kasvattaa ja opettaa lasta. Se koettiin hyväksyttävänä ja suorastaan velvollisuutena.

Tutkimuksen naiset toivat esiin tarvetta apuun, mutta he eivät tieneet, mistä apua voisi saada. Lattu näkee, että naiset kuvaavat itseään siten, että tarvitsevuuden ja haavoittuvuuden ominaisuudet nousevat esiin. Tutkimuksessa naiset eivät vähätelleet tekemäänsä väkivaltaa vaan he halusivat ottaa vastuuta. Lattu pohtii, onko naisten halu ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ero miesten väkivaltaisuuteen ja heidän vastuunottamiseensa (sukupuolisensitiivisyys on tärkeää, jotta asiaa tutkitaan puolueettomasti). (Lattu 2008, 183, 189.) Törrönen (2009, 35) ei kuitenkaan näe väkivallan ja vastuunoton vertailua näin vaan Vaiettu naiseus-projektin mukaan naisen voikin olla vaikeampaa myöntää väkivaltaisuutensa kuin miehen.

Lapsiin kohdistuvan väkivallan suhteen aineistossa ei noussut esiin isän toiminta tai puolison ja äidin yhteistyö tilanteen helpottamiseksi ja äidin tukemisessa. Äitiys kuvattiin yksinäisenä eikä se ollut toisten naisten suhteen yhdistävä tekijä eikä negatiivisia tunteita tuotu esiin. Äitiys, johon liittyy väkivaltaa, lisäsi syyllisyyttä ja eristäytymistä entisestään. Lattu painottaakin, että auttamisjärjestelmien haaste onkin auttaa ja tukea äitejä irti väkivaltakäyttäytymisestä. (Lattu 2008, 183, 186.)

Lindroos (2010, 187.) kuvaa väkivallan syntyvän siitä, että ihminen ei ole tullut riittävästi nähdyksi ja vahvistetuksi omana itsenään. Väkivalta on pahoinvointia, joka johtuu varhaisissa ihmissuhteissa tapahtuneista tai tapahtumatta jääneistä asioista. Perheentupa (2010, 10, 53.) onkin muodostanut tähän liittyvän teorian, jota kutsutaan Demeter-haavaksi, josta löytyy hänen mukaansa syy väkivaltaiseen toimintaan. ”Jokaisessa itselleen ja toiselle väkivaltaisessa naisessa asuu kaltoin kohdeltu pikku tyttö.” Tästä muotoutuu sisäinen käsikirjoitus, joka ohjaa suhdetta itseän ja muihin myöhemmin elämässä.

Aggressiosta ihminen saa voimaa omien rajojen puolustamiseen ja omien mielipiteiden ilmaisemiseen. Aiemmat nöyryyttävät kokemukset ja vääryydet voivatkin muuttua voimaksi omien oikeuksien puolustamiseen ja ajamiseen sekä itselle että muille. Tämä voi näkyä erityisesti työelämässä ja koulutuksen suhteen, jolloin ihminen ajaa omia etujaan ja haluaa näyttää sekä itselleen että muille pystyvänsä saavuttamaan tiettyä asemaa (jos muut ovat sitä epäilleet). Erityisesti naisten kohdalla aggressio auttaa eteenpäin pyrkimisessä. (Reenkola 2008, 30–31.)

Aggressio on miehelle väline tavoitteiden saavuttamiseen. Hän haluaa saada muut toimimaan hänen tahtonsa mukaisesti, saada ympäristö tottelemaan ja kunnioittamaan häntä pelon kautta. Naisella taas aggressio ei ole kontrolloimista vaan se kertoo enemmänkin kontrollin menettämisestä. Naiselta odotetaan itsehillintää ja ristiriitojen sovittelua, ei aggressiivista käytöstä. Naisen suuttuessa hän käyttää aggressiivisuuttaan tunteidensa ilmaisemiseen, kun muu ei ole auttanut. Naista kuitenkin helposti rauhoitellaan, kun taas vihaista miestä saatetaan jopa ihannoida. Nainen voi piilottaa aggressioitaan itseltään ja muilta. Hän saattaa vahingoittaa epäsuorilla keinoilla vihaamaansa kohdetta, esimerkiksi sivuuttamalla toisen henkilön onnistumisen ja kehumalla toista henkilöä hänen kuullensa saaden epäonnistuneen ja kurjan olon aikaiseksi toisessa. Juoruilu, ulkopuolelle jättäminen ja selän takana toimiminen ovat myös esimerkkejä tästä. Tällaisissa tilanteissa aggressio jää piiloon ja nainen voi säilyttää hyvyytensä. (Reenkola 2008, 48–49.)

2.4.4. Syyllisyys ja häpeä

Ihminen tuntee syyllisyyttä, kun hän haluaa tai tekee jotain, mikä on hänen omasta tai muiden mielestä väärin ja tuomittavaa. Siihen liittyy huoli siitä, että saattaa vahingoittaa toista omalla toiminnallaan. Syyllisyys on kuitenkin hyvä asia, koska se saa pyytämään anteeksi ja korjaamaan aiheutettua vahinkoa. Toisaalta erittäin vahva syyllisyys saattaa aiheuttaa ahdistusta ja halua rangaista itseään. Syyllisyys voi tuntua sietämättömältä ja siihen on kehitettävä erilaisia suojautumiskeinoja. Nainen saattaa tuomita ja rangaista itseään joko tiedostamattaan tai tietoisesti. Toisaalta nainen voi tuoda esiin syyllisyytään kuitenkin jatkaen samalla syyllisyyttä aiheuttavia tekoja, kuten lastensa laiminlyöntiä. Syyllisyys saatetaan siirtää muihin tekemällä toisista syntipukkeja. Syyllisyyteen liittyy katuminen, joka usein estää aggressiivisen teon toistamisen. (Reenkola 2008, 56–58.)

Syyllisyyden lisäksi häpeä estää naista ilmaisemaan aggressioitaan suoraan. Nainen saattaa pyrkiä täydellisyyteen ja silti kokee itsensä ja tekonsa huonoiksi sekä riittämättömiksi. Häpeään liittyy pelko siitä, ettei kelpaa. Siihen liittyy myös avuttomuutta ja hallinnan puutetta. Tunteena häpeä on tuskallinen. Usein nainen häpeää vihan ja suuttumuksen paljastamista, siksi hän hillitsee ne. Vihan hillintä koetaan erityisen

tärkeäksi. Häpeän tunteet helpottavat, jos oppii tuntemaan niitä itsessään. (Reenkola 2008, 58–60.) Lähisuhteissa tapahtuva väkivalta kapeuttaa sosiaaliset verkostot. Syytä ovat syyllisyys ja häpeä, koska ne estävät kertomasta asiasta. Toisaalta väkivalta perheessä koetaan epäonnistumisena. (Mehtola 2006, 94.)

2.5. Väkivaltaa tehneen naisen auttaminen

Maria akatemiassa on pyydetty asiakaspalautetta väkivaltaa tehneiltä naisilta avusta, jota he ovat saaneet. Naiset kokivat alussa erityisen tärkeänä, että saivat kertoa tapahtuneesta ja tuli siinä kuulluksi. Naiset halusivat tulla ymmärretyksi, arvostetuksi ja saada myötätuntoa. He eivät kuitenkaan halunneet tulla tuomituksi, mutta eivät myöskään halunneet sääliä osakseen. On tärkeää ymmärtää, mutta väkivaltaa ei saa hyväksyä. Apua hakiessa on merkityksellistä saada heti kuulla saavansa jatkossa apua. Yksilökeskustelut työntekijän kanssa koettiin hyvinä, erityisesti kun naiset kokivat terapeutin olevan läsnä. Naisia helpotti, kun he saivat rauhan puhua ja uusia mielikuvia väkivallan käyttönsä syistä. Naiset halusivat puhua väkivallasta suoraan. Toisaalta hyväksi koettiin asioiden jakaminen muiden naisten eli vertaisten kanssa. Tämä vahvisti ajatusta, ettei ole yksin ja antoi uusia oivalluksia ja näkökulmia omaan elämään ja tilanteeseen. Tämä lisäsi halua auttaa muita, kun näki, miten suuri voima vertaistuella on. Ryhmässä naiset löysivät omia rajoja, itsekunnioitusta ja kykyä oppia virheistään. Naiset oppivat arvostamaan omaa elämäänsä, ja oppivat kuuntelemaan itseään, minkä avulla nainen halusi välttää itseensä kohdistuvaa huonoa kohtelua. (Perheentupa 2010, 95–99.)

Pitkässä, luottamuksellisessa psykoterapiasuhteessa naisen on mahdollista käsitellä vihaansa ja aggressioitaan sekä niihin liittyvää häpeää ja syyllisyyttä. Erityisen tärkeää on auttaa naista tulemaan tietoiseksi omista tiedostamattomista tunteista ja pyrkimyksistään. Terapiassa autetaan pukemaan asioita sanoiksi ja siten ne tulevat osaksi minuutta. Moni nainen onkin syyllisyydentuntoisena erittäin ankara itselleen eikä pysty olemaan tyytyväinen omaan elämäänsä ja armollinen itselleen. Usein viha ja aggressiivisuus kohdistuvat ensin terapeuttiin, mikä on osa prosessin etenemistä. Hyvä terapeutti uskaltautuu vihan kohteeksi ja puhuu avoimesti naisen kanssa raivosta ja kiukusta sekä eläytyy naisen tilanteeseen myötätuntoisesti. (Reenkola 2008, 191, 196–199.)

Törrönen (2009, 89–92) nostaa esiin väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseen liittyviä asioita. Puuttuminen väkivaltaan on ensisijaista, se tapahtuu myötätunnon kautta eikä sitä tulisi ajatella millään tavalla negatiivisesti, vaikka se usein niin ymmärretäänkin. Tapahtumia tulisi tarkastella rauhassa, koska näin naisen elämää saa jäsennettyä ja hallittavammaksi. Tuen ja avun tärkein tehtävä on saada aikaan turvallisuutta, ennustettavuutta sekä toisaalta saada arkeen rytmiä ja rakennetta. Tuki kotona, perhetyön menetelmin, sekä turvakotityöskentely mahdollistavat nämä asiat. Naisen tilanne onkin vaikeampaa hahmottaa

kokonaisvaltaisesti toimistossa tehtävässä kahdenkeskisessä työssä. Lisäksi kotona usein toimii se uupunut, stressaantunut nainen, jolloin tilanteet kärjistyvät. Traummat eivät kuitenkaan nouse käsiteltäväksi ilman kiireettömyyttä ja työntekijän aitoa kiinnostusta naisen elämästä. Ilmapiirin ja vuorovaikutuksen tulee olla turvallinen.

2.5.1. Väkivaltatyö väkivaltaa tehneen naisen kanssa

Korkeela-Leppälä (2001, 49–51) kertoo väkivaltatyöstä väkivaltaa kohdanneen naisen parissa työskentelemisestä. Väkivaltatyössä työntekijän tulee ottaa selkeä kanta väkivaltaan. Väkivallan käyttö, henkinen tai fyysinen, on aina väärin. Teko tulee tuomita, ei kuitenkaan teon tekijää. Asiakasta tulee kunnioittaa, mikä näkyy siten, että hänen ajatuksiaan kuunnellaan ja pidetään esillä eri vaihtoehtoja. Kun asiakkaalle on annettu tietoa ja tuotu esiin realiteetteja, hänen tulee antaa tehdä oma päätöksensä, miten edetä. Työntekijällä saattaa olla houkutus käyttää valtaa ja sanoa, miten tulee toimia. Väkivaltatyössäkin saatetaan kohdata valtataistelua, ehdottomuutta eikä toisten ajatuksia kunnioiteta, mitkä ovat myöskin väkivaltaa. Työntekijät saattavat alkaa käyttäytyä asiakkaiden tavoin. Toisaalta Korkeela-Leppälä tuo esiin työntekijöiden koulutuksen ja tiedon saamisen tärkeyden väkivaltatyössä. Lisäksi työntekijöiden tulee luottaa toistensa ammattitaitoon, ja tavat tehdä työtä voivat olla hyvinkin erilaisia ja persoonan mukaisia. Hän on jo vuonna 2001 tuonut esiin väkivallan ehkäisyn tärkeyden esimerkiksi neuvoloissa ja kouluissa. Toisaalta jo tuolloin seurakunnat ovat järjestäneet parisuhdekursseja. Myös nuoria pareja tulisi valmentaa ristiriitatilanteiden kohtaamiseen. Jatkuva väkivallan kohtaaminen työssä ja tilanteisiin eläytyminen tekee siitä joskus hyvinkin raskaan. Erittäin ahdistavaksi työn kokee, jos työntekijällä on menneisyydessään omia väkivallan kokemuksia, joita hän ei ole selvittänyt itsensä kanssa. Tällöin nuo kokemukset näyttäytyvät asiakastyössä, koska työssä on tunteet mukana ja työntekijä ei tunnista omia tunteitaan asiakkaan tunteista. Sen vuoksi hän sokeutuu asiakasperheen ongelmille. Työntekijän onkin oltava sinut oman väkivallanhistoriansa kanssa sekä saatava jatkuvaa työnohjausta, jotta hän pystyy ylläpitämään työkykyään ja kehittymään.

Hannus (2011, 205.) on tuonut esiin, että työtä tehdessä väkivallan kohtaaminen voi tuoda mieleen työntekijän omia väkivallan kokemuksia, joko tietoisella tai tiedostamattomalla tasolla. Tällöin hän ei välttämättä pysty työskentelemään ammattilaisen roolissa. Toisaalta nuo kokemukset saattavatkin auttaa häntä tekemään työtään esimerkiksi lisäämällä motivaatiota.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on koonnut oppaaseensa (Siukola 2014, 42, 54, 58.) työkaluja ottaa puheeksi ja tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa. On olemassa Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake, jonka avulla väkivallan voi ottaa puheeksi uhrin kanssa. Osa uhreista voi olla myös väkivallan tekijöitä. Oppaassa neuvotaan, että uhrien kanssa tulisi

keskustella heidän omista väkivallan teoistaan eri kohdassa, jotta voidaan välttää uhrin syyllistyminen. Väkivallan teot eivät saa olla avun saamisen esteenä. Siitä tulee kysyä suoraan ja asiakkaan tulee antaa kertoa kokemuksistaan. Väkivaltaan on aina otettava selvä kanta ja pitää selvittää perheenjäsenten turvallisuus ja avuntarve. Englannissa on kehitetty MARAK- menetelmä, jonka avulla työntekijä voi tehdä riskiarvioinnin parisuhdeväkivallan uhrin kanssa.

Ojuri (2006, 37) kertoo naisten vertaisryhmien antamasta tuesta turvakotityössä väkivallan uhrikokemuksiin. Vertaisryhmässä on mahdollista peilata omia ajatuksia ja kokemuksia suhteessa muihin. Kuulluksi tuleminen ja asioiden jakaminen mahdollistuvat. Toisaalta naiset saavat tietoa. Ryhmissä on myös mahdollista jakaa tunteita, kuten häpeää ja syyllisyyttä, ja löytää uudelleen omia rajoja. Ryhmässä asiat tulevat sanotetuiksi.

2.6. Väkivaltatyön kehittäminen

Maria akatemiassa tehty Demeter-työ väkivaltaa käyttävien naisten parissa selkeytti, että väkivaltaisen naisen auttamistyö vaatii muutoksia yhteiskunnassa. Muutosten tulee olla sekä asenteellisia että rakenteellisia. Perheentupa toteaa vuonna 2010 ilmestyneessä teoksessaan, että yhteiskunnassa on tapahtumassa kulttuurinen muutos, jossa huomion kiinnittyminen naisten tekemään lähisuhdeväkivaltaan on lisääntynyt. Naisten auttaminen lisää naisen aseman parantumista ja tukee koko perhettä. Toisaalta se myös ehkäisee syrjäytymistä ja eriarvoistumista. Yhteiskunnallista keskustelua tarvitaan kuitenkin edelleen. Tulisi löytää yhteistä ymmärrystä ja tavoite, joka on juurikin lähisuhdeväkivallan ehkäisy. Erityisen tärkeää olisi saada parannettua viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Ammattilaisten kouluttamiseen olisi panostettava, jotta heidän tietoisuus ja valmiudet auttaa väkivaltaa tehneitä naisia lisääntyisi. Erityisesti koulutusta tarvitaan naisten kohtaamiseen ja naisen väkivallan dynamiikan ymmärtämiseen. (Perheentupa 2010, 48–49.)

Väkivaltaa ei saa hyväksyä, ja se on aina väärin. Siksi se tulisi tulla jo lapsuudessa selväksi, jotta voitaisiin ehkäistä myöhempiä väkivallan tekoja. Suomalaisessa kulttuurissa kuitenkin perheessä tapahtuvaa väkivaltaa hävetään, ja siksi jopa ammatti-ihmistenkään voi olla vaikeaa puuttua siihen. Väkivaltatyössä tarvitaankin verkostotyötä. Kuitenkin lähiverkostokin voi mahdollistaa salaisuuden peittelemällä väkivaltaa. (Huhtalo ym. 2003, 34, 38.)

Jotta saataisiin väkivaltaa käyttävät tai sen käyttämistä pelkäävät naiset hakemaan itselleen apua, tulisi naisen väkivaltaisuutta nostaa keskusteluun. Avoin keskustelu ja jopa pelkästään ilmoituksen näkeminen tarjotusta avusta auttaa, koska nainen kokee, että hän voi saada itselleen

apua väkivaltaisuuteensa. Näkyvyyttä lisää oikeanlaisen lähestymistavan esilletulo keskustelun kautta julkisuudessa. Maria akatemiassa on saatu palautetta, että naiset eivät ole aiemmissa asiakaskontakteissa tulleet kuulluiksi väkivaltaan liittyvissä asioissa. Tämä saattaa entisestään lisätä häpeää ja syyllisyyttä, jonka vuoksi avun hakeminen voi olla entistä vaikeampaa. Tämän vuoksi tulisi olla enemmän työmuotoja, jotka toimivat matalalla kynnyksellä. Koulutusta nimenomaan naisen väkivallasta tulisi lisätä ja kehittää yhteistyötä toimijoiden välillä. (Perheentupa 2010, 44–45.) Törrönen (2009, 146.) tuo esiin, että väkivaltatyöhön tarvitaan menetelmiä sekä työkaluja, joista hän pitää ajattelemista yhtenä tärkeimmistä. Pysähtyminen ja ajatteleminen jäävät usein tekemättä riippumatta siitä, onko tekijä vai uhri.

Notkon (2011, 212.) tutkimuksessa yhtenä johtopäätöksenä on, että vahingoittavien perhesuhteiden vaikutuksia tulisi huomioida yhä enemmän, vaikka asiaa tutkitaankin yhä enenevässä määrin ja väkivaltatyötä tehdään. Väkivallan kokemukset ovat monimuotoisia, jonka vuoksi tulisikin kehittää käytännön työtä sekä lisää tutkimuksia eri näkökulmista. Perhesuhteissa vahingoittuminen ja niiden vaikutusten huomioiminen ovat erityisiä, jotta voidaan ymmärtää vahingoittumista kokonaisvaltaisesti.

Lapsi saattaa olla väkivallan keskiössä, vaikka ei välttämättä olisi sen kohteena. Väkivalta aiheuttaa lapselle vahinkoa. Lapsen elämän tärkeimmät henkilöt aiheuttavat hänelle pelkoa ja turvattomuutta. Lapsi saattaa kuitenkin olla tärkeässä roolissa paljastamassa salaisuuksia, joita perheessä vallitsee. Lapsen reagointi ja hätä saa usein vanhemmat toimimaan tilanteen muuttamiseksi. Lapset eivät välttämättä ole halukkaita puhumaan väkivallasta, mutta se ei vahingoita lasta. Työntekijöiden tulisikin rohkeasti puuttua väkivaltaan puhumalla lapsen kanssa, koska eniten lasta vahingoittaa, jos perheen sisäiseen väkivaltaan ei puututa. Tällä tavoin voidaan saada jopa katkaistua sukupolvien yli jatkunut väkivalta. (Oranen & Keränen 2006, 82–83.)

Myös auttamistahojen verkostoissa väkivalta on vaikea asia, koska voi olla hankalaa tehdä työnjakoa ja jakaa vastuu eri tahojen välillä. Saattaa ilmetä vastakkainasettelua, koska asiaa katsotaan erilaisista näkökulmista. Oma työ saatetaan rajata ja väkivaltaa koskevat asiat jäävät ulkopuolelle. Työntekijä kokee, ettei osaa tai uskalla puuttua yksin. Viranomaiset voivat siirtää vastuuta toiselle taholle erilaisiin syihin vedoten. Asiaan ei välttämättä puututa ollenkaan, kun ei haluta riskeerata uuden asiakassuhteen syntymistä. Verkostotyössä tärkeää olisikin muodostaa yhteinen todellisuus ja ymmärrys osapuolten välille kuulemalla tarinoita tilanteesta eri näkökulmista ja päästä keskustelemaan vaietusta asiasta. (Mehtola 2006, 95–97.)

Lidman (2015, 72, 172.) kertoo, että väkivaltakulttuuri on muuttunut ajan saatossa positiivisempaan suuntaan. Osittain muutoksen hitaus on johtunut asenteista. On voinut tulla aikaa, että oikeudellisesti on alettu ajattelemaan, että yksityisessä paikassa tapahtunut väkivalta on yhtä vakavaa kuin julkisilla paikoilla tapahtunut. Toisin sanoen kotona väkivallan uhriksi joutunutta ei

välttämättä mielletä rikoksen uhriksi, kun taas kadulla pahoinpidelty on sitä selvästi. Viime vuosina lähisuhde- ja perheväkivalta on kuitenkin ollut otsikoissa, joten varmasti jokainen tiedostaa ongelman olemassaolon sekä ehkä myös sen, että kyseessä on vakava ja liian yleinen ongelma.

Suomi on allekirjoittanut vuonna 2011 ns. Istanbulin sopimuksen, joka tuli voimaan 1.8.2015. Se on ensimmäinen tällainen sopimus maailmassa, ja se sisältää määräyksiä naisiin kohdistuvan väkivallan poistamisesta sekä perheväkivallan ehkäisemisestä ja poistamisesta.

Näkökulmana sopimuksessa on ihmisoikeuksien toteutuminen ja sillä halutaan ehkäistä naisiin kohdistuvaa syrjintää ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Sopimukseen liittyy väkivallan uhrien suojelun parantaminen sekä uhreille tarjottavien tukipalveluiden kehittäminen, erityisesti turvakotipalvelujen ja auttavan puhelimen osalta. (Ulkoasiainministeriö, 2015)

Sopimuksella pyritään tukemaan järjestöjen ja lainkäyttöviranomaisten yhteistyötä. Tämän sopimuksen noudattamista varten on tarkoitus perustaa kansainvälinen seurantajärjestelmä, joka valvoo määräysten toteutumista. Seuranta tapahtuu maavierailujen avulla ja seurantaan halutaan saada osallistumaan kansanedustuslaitokset sekä sopimuksen osapuolet veloitetaan myös kansalliseen koordinointiin. Valtioneuvosto on suunnitellut perustavansa tätä varten koordinaatioelimen. (Ulkoasiainministeriö, 2015)

3 TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATIO

3.1. Ensi- ja turvakotien liitto

Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Ensi- ja turvakotien liiton kanssa. Liitto on perustettu vuonna 1945. ”Se on valtakunnallinen lastensuojelujärjestö, jonka tarkoituksena on turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä sekä ehkäistä perheväkivaltaa” (Ensi- ja turvakotien liitto, 2015). Liitolla on 30 jäsenyhdistystä, joille se toimii keskusjärjestönä. Jäsenyhdistyksien alaisuudessa toimii 10 ensikotia, 6 päihdeongelmien hoitoon erikoistunutta ensikotia ja 11 turvakotia. Osassa yhdistyksistä toiminta tapahtuu avopalvelun muodossa. Muina työmuotoina on muun muassa tapaamispaikkatoimintaa, kotiin vietävää Alvari-perhetyötä, doula-toimintaa ja synnytyksenjälkeisestä masennuksesta kärsivän äidin tukimuotoja. Jäsenyhdistysten palveluita käyttää vuosittain yli 10 000 henkilöä. Heistä lapsia on noin 4000. (Ensi- ja turvakotien liitto)

3.1.1. Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyö

Ensi- ja turvakotien liiton tavoitteena väkivaltatyössä on ehkäistä perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa sekä auttaa väkivaltaa kokeneita ja sitä käyttäneitä henkilöitä. Väkivaltatyössä on tarkoituksena, että väkivallan kaikki osapuolet saavat kokonaisvaltaista apua ja riittävän pitkään. Työssä etusijalla on turvallisuus lapsen ja väkivallan kokijan kohdalla sekä saada väkivalta loppumaan. (Vuosikertomus 2014, 24.)

Turvakodit tarjoavat tukea ja väliaikaisen asuinpaikan ihmisille, jotka kokevat perhe- tai lähisuhteissaan väkivaltaa tai sen uhkaa. Turvakodit ovat auki ympäri vuorokauden, joten sinne voi mennä milloin vaan ja aina on turvallisia ihmisiä läsnä. Sieltä saa kriisiapua ja neuvoja väkivalta-asioissa sekä lapsille erityistä tukea väkivaltaan liittyvissä asioissa. Turvakotien lisäksi on väkivaltatyön avopalvelut, joista saa pitkäkestoistakin tukea perheväkivaltatilanteissa, niiden ratkaisemisessa ja niistä selviytymisessä. Avotyö voi tulla mukaan turvakodissa olon jälkeen tai ylipäättään avun tarpeen ilmetessä väkivalta-asioissa. Se voi olla esimerkiksi keskusteluapua ammattilaisen kanssa ajanvarauksella tai ohjattuun vertaisryhmään osallistumista. Vuonna 2014 väkivaltatyön avopalveluiden asiakkaana oli 1267 naista ja 1370 miestä sekä lapsia 543. (Vuosikertomus 2014, 24.)

Osana avopalvelua on Jussi-työ, jonka asiakkaana oli 850 henkilöä vuoden 2014 aikana. Asiakkaista 65 oli naisia. Siinä tavoitteena on auttaa asiakasta löytämään väkivallattomia ongelmanratkaisukeinoja ja tuetaan turvalliseen elämään ilman väkivaltaa. Jussi-työ voi olla osana turvakotien perhetyötä. Lisäksi Ensi- ja turvakotien liitolla on jatkuvasti käynnissä useita väkivaltatyöhön liittyviä hankkeita. Hankkeista esimerkkinä Kannusta minut vahvaksi!, jossa tavoitteena on ennaltaehkäistä sekä vähentää lasten kaltoinkohtelua ja kuritusväkivaltaa. Liitto julkaisee artikkeleita, järjestää tapahtumia ja kampanjoita muun muassa sosiaalisessa mediassa, jotta perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvät asiat pysyvät julkisessa keskustelussa ja väkivaltaa voitaisi ehkäistä. Nettiturvakoti on suosittu tukimuoto, jossa auttaminen tapahtuu internetin kautta, esimerkiksi kahdenkeskisen chat-keskustelun kautta, jossa työntekijä ohjaa asiakasta hakemaan apua oikeasta paikasta. Vuonna 2014 Nettiturvakodissa järjestettiin myös avoimia vertais-chat-iltoja muun muassa väsyneille äideille sekä yksi suljettu ryhmä-chat sijoitetuille ja väkivaltaa kohdanneille nuorille. Lisäksi Ensi- ja turvakotien liitto kehittää toimintaansa erilaisten kehittämisryhmien avulla. (Vuosikertomus 2014, 24–27.)

3.1.2. Väkivaltatyön laatuksiteerit

Ensi- ja turvakotien liitolla toimintaa ohjaavat väkivaltatyön laitos- ja avopalvelutyön laatuksiteerit. Niiden avulla voidaan mitata ja kehittää toimintaa sekä turvakodeissa että avopalveluissa ja tehdä palveluista yhdenvertaisia. Asiakkaat halutaan saada mukaan toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. Kriteereiden avulla työntekijän

perehdyttäminen mahdollistuu ja asiakas sekä palvelun ostaja ymmärtävät, mistä palvelu koostuu. Viime vuosina on tiedostettu, miten merkityksellistä on osallisuuteen ja toimijuuteen panostaminen väkivallan eri osapuolten selviytymisessä väkivallasta. Väkivaltatyön arvot ovat turvallisuus, kunnioittaminen, asiakkaan osallisuus, luotettavuus ja toivon luominen. (Ensi- ja turvakotien liitto 2013, 3–4, 6–7.)

Väkivaltatyön laatukriteereihin on määritelty omat kriteerinsä lasten kanssa työskentelyyn, väkivallan kokijan sekä väkivallan tekijän kanssa työskentelyyn. Väkivallan tekijän kanssa työskentelyyn on kahdeksan laatukriteeriä. Työssä halutaan ehkäistä väkivaltaa ja saada väkivaltainen käytös loppumaan. Tekijää halutaan tukea muutosprosessissa, jossa hän ottaa vastuun tekemästään väkivallasta ja löytää uusia keinoja ristiriitatilanteiden ratkaisuun. Tämä mahdollistuu asian käsittelemisellä asiakassuhteessa, jossa vallitsevat turvallisuus ja luottamus. Väkivaltaan otetaan aina kielteinen kanta ja se on rikos. Väkivalta voidaan katkaista huomioimalla ja vakauttamalla tekijän elämäntilanne arjen toimivuuden ja turvallisuuden suhteen. Tekijälle nimetään oma työntekijä ja tehdään turvasuunnitelma. Asiakassuhteessa on tärkeää avoimuus, luottamus ja kuulluksi tuleminen. Tarkoitus on tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, jotka voisivat auttaa tekijää ja hänen perhettään. Tekijälle kerrotaan väkivallasta ja sen eri muodoista sekä autetaan tutkimaan omaa väkivallan käyttöä sekä omia uhrikokemuksia. Jos työskennellään väkivallan kokijan kanssa, otetaan yhteys myös tekijään, (turvallisuus huomioiden) esimerkiksi turvakotityössä. Väkivaltatyössä käydään vanhemmuuskeskusteluja, jotta tekijä tunnistaa väkivallan vaikutukset lapseen ja osaa huomioida lapsen tarpeita. Väkivallan tekijää ohjataan erilaisiin palveluihin, joista hän ja hänen perheensä saa apua. Väkivallaton ja vastuullinen toimijuus on tavoitteena väkivallan tekijän kohdalla ja tätä tuetaan vertaistuen ja kokemusasiantuntijuuden avulla. Lisäksi työskentelyssä tulee olla käytettävissä rauhallinen, turvallisuuden mahdollistava tila. (Ensi- ja turvakotien liitto 2013, 18–21.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET JA TARKOITUS

Opinnäytetyöni tavoitteena on kerätä tietoa ja kartoittaa, mitä erityistä sisältyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten käyttämään väkivaltaan, palveluihin hakeutumiseen ja avun saamiseen. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä ovat Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluiden työntekijät. Työssä halutaan myös selvittää, miten työntekijöiden mielestä palveluita tulisi kehittää, jotta väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa tietoa Ensi- ja turvakotien liitolle, jotta se voi kehittää edelleen palvelujaan lähisuhteissaan väkivaltaa tehneille naisille.

5 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Mitä piirteitä sisältyy naisten lähisuhteissaan tekemään väkivaltaan ja elämään?
2. Mitkä asiat vaikuttavat lähisuhteissaan väkivaltaa tehneen naisen avun hakemiseen ja avun saamiseen?
3. Mitä piirteitä liittyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseen?
4. Miten väkivaltatyötä ja palveluita tulisi kehittää, jotta lähisuhteissaan väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tekeminen alkoi syksyllä 2015, jolloin neuvottelin Ensi- ja turvakotien liiton perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnittelijan kanssa aiheesta. Liitossa ei ole tutkittu aihetta Törrösen Vaiettu naiseus-projektin jälkeen, jonka raportti julkaistiin vuonna 2009. Olisi hyvä saada tietoa naisten tekemästä väkivallasta ja liiton palveluista työntekijöiden näkökulmasta, usein tutkimuksen kohteena ovat asiakkaat. Työssäni kiinnostuksen kohteena ovat naisten parissa työskentelevät työntekijät ja heidän näkemyksensä työn kehittämistä. Liitossa halutaan kartoittaa palveluja ja kehittää niitä.

6.1. Menetelmälliset ratkaisut

Opinnäytetyöni on laadullinen. Laadullisessa tutkimuksessa halutaan kuvata todellista elämää. Siinä on tarkoituksena etsiä ja löytää tosiasioita, ei niinkään todentaa olemassa olevaa. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään metodeja, joissa tutkittavien näkökulmat pääsevät esille. Kohdejoukon valinta tapahtuu tarkoituksenmukaisesti. Aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti ja tapauksia ainutlaatuisina. Tutkija ei määrittele tutkimuksen tärkeimpiä kohtia, vaan ne nousevat aineistosta. Tutkimusprosessi muotoutuu tutkimuksen edetessä ja suunnitelma voi muuttua matkan varrella. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 161, 164.)

Alasuutari tuo esiin, että laadullinen tutkimus on aina jokseenkin ainutlaatuinen. Siinä luodaan usein uusia sääntöjä. Toisaalta hän sanoo laadullisen tutkimuksen olevan pala tutkittavaa maailmaa, koska hänen mielestään se on ikään kuin näyte kohteena olevasta kielestä ja kulttuurista. On kuitenkin haastavaa pohtia, että mitä kyseisestä asiasta voidaan päätellä aineiston pohjalta tai saadaanko oikeasti vastauksia tutkijan asettamiin kysymyksiin. Laadullisen tutkimuksen kulttuuritutkimuksen näkökulman mukaan tutkimuksen tavoitteena tulisi olla uusien näkökantojen löytäminen, jotka tuovat jotakin uutta tieteelliseen ja julkiseen keskusteluun sosiaalisista ilmiöistä. (Alasuutari 2011, 24–25, 88.)

6.2. Aineiston kerääminen ja analysointi

Tutkimuksen tiedonkeruuna toimi kysely Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyön avopalvelua tekeville työntekijöille sekä jäsenyhdistysten avopalvelun työntekijöille, jotka tekevät naistyötä. Kysely lähetettiin yhteensä 17 jäsenyhdistykseen ympäri Suomen. Työntekijöitä toimii 11 turvakodissa ja sen avopalvelussa sekä 16 jäsenyhdistyksessä, jossa on avopalvelua. Työntekijämäärä on noin 100 henkilöä. Kysely lähetettiin

toiminnanjohtajien ja esimiesten kautta väkivaltatyötä tekeville avopalvelutyöntekijöille. Kysely valikoitui tiedonkeruumenetelmäksi, koska Ensi- ja turvakotien liiton perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnittelija ehdotti sitä tämän tutkimuksen tekoon. Lisäksi liiton työntekijät työskentelevät ympäri Suomen ja haluttiin saada tietoa useammalta henkilöltä kuin esimerkiksi haastattelussa, jossa on yleensä pienempi otos ja siinä päästään syvemmälle.

Ensi- ja turvakotien liiton kanssa tehtiin sopimus opinnäytetyön tekemisestä (ks. liite 1) Hämeen ammattikorkeakoulun opinnäytetyösopimuslomakkeella. Sopimuksen allekirjoitti Ensi- ja turvakotien liiton perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnittelija. Liitolla ei ole omaa tutkimuslupalomaketta.

Aineiston käsittely ja analysointi alkoivat kyselyjen palaututtua viimeisen vastauspäivän jälkeen. Aineiston analysointi tapahtui aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä eli induktiivisella analyysillä. Laadullisissa tutkimuksissa aineisto saattaa olla laaja, mutta silti elämänläheinen. Nämä asiat tekevätkin analyysin tekemisestä mielenkiintoisen, vaikkakin se voi olla myös haastavaa. Yleensä kaikkea aineistoa ei ole tarpeen käyttää, saati analysoida. (Hirsjärvi ym. 2014, 225.)

6.2.1. Kysely

Kysely toteutettiin internetpohjaisena webropol-kyselynä. Kysely luotiin tutkimuskysymysten kanssa samaan aikaan, jotta niihin saatiin vastauksia. Olin pohtinut kysymyksiä valmiiksi, joihin pyysin palautetta kollegoiltani ja opiskelutovereiltani. Kysely testattiin kahdeksalla henkilöllä. Lisäksi kysymykset hyväksytettiin Ensi- ja turvakotien liiton perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnittelijalla sekä Jussi-työn koordinaattorilla. Kysely muokattiin heidän palautteensa perusteella, jotta kysymykset palvelevat liiton tarpeita.

Lähetin kyselyn saatekirjeineen (ks. liitteet 2 ja 3) sähköpostitse yhteensä 17 jäsenyhdistykseen ympäri Suomea. Saatekirjeessä oli verkkolinkki webropol-kyselyyn. Jäsenyhdistykset valikoituivat sen mukaan, missä tehdään naistyötä ja ne olivat jo listattu Ensi- ja turvakotien liiton toimesta. Kyselyn saatekirje lähetettiin sähköpostilla yhdistysten toiminnanjohtajalle sekä naistyöstä vastaavalle tai avotyön esimiehelle, mikäli sellainen oli yhdistyksessä. Heitä pyydettiin lähettämään viesti edelleen naisasiakkaiden kanssa työskenteleville avopalvelun työntekijöille, joita kysely koskee. Palautuspäivä oli kahden viikon kuluttua. Kymmenen päivän kuluttua laitoin muistutusviestin heille, joille olin alun perin lähettänyt viestit eteenpäin lähetettäväksi. Tuolloin yhdestä jäsenyhdistyksestä sain kuulla, että heidän yhdistyksen hallitukselta tulee hakea tutkimuslupa, jotta toiminnanjohtaja voi lähettää kyselyn eteenpäin työntekijöilleen. Muista yhdistyksistä tällaista viestiä ei tullut. Sovittiin, että kyseinen jäsenyhdistys jää aineistosta pois.

En lähettänyt kyselyjä suoraan vastaajille, joten en voi tietää, kuinka moni henkilö on saanut kyselyn vastattavakseen. Vastausprosenttia en pysty siis määrittämään. Määräaikaan mennessä vastauksia oli palautunut 18 henkilöltä ja kysely oli avattu 44 kertaa vastaamatta, josta voidaan ehkä päätellä, että ainakin niin moni työntekijä on saanut sen.

Kyselyssä oli neljä teemaa, jotka oli johdettu tutkimuskysymyksistä. Kyselyn alussa oli taustakysymyksiä työntekijälle ja sen jälkeen avoimia kysymyksiä. Avoimet kysymykset antavat vastaajan tuoda esille haluamiaan asioita kysytystä asiasta ilman, että vastausta ehdotetaan tai rajoitetaan mitenkään. Toisaalta avoimet kysymykset saattavat tehdä aineistosta hyvinkin vaihtelevaa ja siksi käsittely voi olla monimutkaisempaa. (Hirsjärvi ym. 2014, 201.)

Kyselyn mukana lähetettiin saatekirje. Usein ajatellaan, että saatekirje ei ole osa tutkimusta. Se on kuitenkin tärkeä, koska sen perusteella tutkittavat päättävät, osallistuvatko tutkimukseen vai eivät. Saatekirjeessä kerrotaan tutkimuksesta, erityisesti siitä miten tärkeä se on. Sen tarkoituksena on saada tutkittava vakuuttuneeksi siitä, että hänen kannattaa vastata kyselyyn. Saatekirjeen merkitys on siis motivoida ja herättää luottamus. Voi olla, että henkilö on kiinnostunut tutkimuksesta ja kyselyyn vastaamisesta, mutta ei ole automaattista, että hän siltikään vastaisi kyselyyn. (Vilka 2015, 189.)

Vilka (2015) on nostanut esiin kolme tärkeää asiaa, joilla voidaan vaikuttaa tutkimukseen osallistumiseen. Ne ovat saateen tai kyselyn visuaalinen ilme, saateen sisältö sekä kyselyn laajuus ja kieli. Vilka pitää näistä tärkeimpänä saateen ja kyselyn visuaalisuutta. Nykypäivänä ihmiset ovat tottuneet, että kyselyt ovat hyvin ammattimaisen näköisiä. Tärkeintä kuitenkin on, että saatekirjeen avulla tutkittava tietää tutkimuksesta tarpeeksi ja hän pystyy päättämään, osallistuuko tutkimukseen. (Vilka 2015, 190–191.)

Kysymykset numeroitiin ja pyrittiin saamaan yksinkertaisiksi, jotta vastaaminen sekä analysointi olisi selkeämpää. Myös yhdistäminen ja analysointi suhteessa tutkimuskysymyksiin olisi tällöin helpompaa. Kyselyn kysymyksissä oli samat numerot kuin tutkimuskysymyksissä, joihin niillä haettiin vastausta. Kysymyksien muotoilulla pyrittiin vähentämään vastaajien tarvetta tulkita kysymyksiä. Toisaalta haluttiin kysyä suoraan vastaajan näkemyksiä ilman liiallista johdattelemista.

6.2.2. Aineiston käsittely ja analysointi

Miles ja Huberman (1994) ovat kuvanneet aineistolähtöistä sisällönanalyysia kolmen eri vaiheen kautta. Kaikissa vaiheissa on pidettävä mielessä tutkimuskysymykset, joihin aineistosta haetaan vastausta. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Siinä perehdytään aineiston sisältöön ja etsitään pelkistettyjä ilmauksia alleviivaamalla ne, esimerkiksi erivärisillä kynillä. Analyysin toisessa vaiheessa klusteroinnissa eli ryhmittelyssä halutaan löytää samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia aineistosta. Samanlaiset käsitteet laitetaan omaksi ryhmäkseen, luokitellaan ja nimetään. Tästä seuraa tiivistyminen, kun pelkistetyt ilmaukset jaotellaan alaluokkiin. Kolmas vaihe on aineiston abstrahointi. Siinä yhdistellään alaluokat ja muodostetaan niistä yläluokkia. Tämän jälkeen saadaan muodostettua käsitteitä, jotka kokoavat luokkia. Aineistoa pyritään liittämään teoriaan. Tällä tavoin saadaan vastauksia tutkimuskysymyksiin aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa. Teorian avulla saadaan tehtyä johtopäätöksiä. Tutkija haluaa saada ymmärryksen tutkittavien näkökulmista analyysia tehdessään. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–110, 112–113.)

Kun vastaamisen viimeinen päivä oli mennyt, vastaukset siirrettiin webropol-sivustolta word-tiedostoon ja tulostettiin paperiversioksi. Sen jälkeen aineisto luettiin tarkasti ja sitä alettiin käydä läpi. Sieltä etsittiin ja jaoteltiin eriväristen kynien avulla samaa asiaa käsittelevät vastaukset omiin kategorioihinsa. Sen jälkeen vastaukset eli alkuperäisilmaukset koottiin kategorioittain taulukkoon, poislukien vastaukset, jotka eivät vastanneet kysymykseen. Kaikkia vastauksia ei laitettu taulukkoon, koska se ei olisi lisännyt informaatiota vastauksen samankaltaisuuden vuoksi. Lisäksi taulukko olisi muuttunut hankalammin ymmärrettäväksi ja liian suureksi. Alkuperäisilmauksia pelkistettiin yksinkertaisemmaksi sanonnaksi ja siitä saatiin alakäsite, joka tuli samaan taulukkoon. Jokaisesta vastauksesta muodostettiin tällainen oma taulukkonsa. Tutkimuksen valmistuttua aineisto hävitettiin. Webropol-kysely ja vastaukset tyhjennettiin webropol-sivustolta ja paperiversio tuhottiin. Vain tutkija käsitteli aineistoa.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kysely lähetettiin Ensi- ja turvakotien liiton 17 jäsenyhdistykseen ympäri Suomen. Siihen vastasi yhteensä 18 henkilöä. Kysymykset esitettiin avoimina kysymyksinä, poikkeuksena vastaajan naisasiakkaiden määrä.

Esittelen tässä luvussa 7 tutkimuksen tulokset kyselyn mukaisessa järjestyksessä kysymyksittäin. Lopuksi on tuloksista tehty yhteenveto. Olen käyttänyt suoria lainauksia vastauksista elävöittämään ja syventämään raporttia saadakseni työntekijöiden äänen kuuluviin. Ne ovat alkuperäisessä muodossa. Olen muuttanut vastauksissa ainoastaan

muutamia kirjoitusvirheitä. Lisäksi taulukoihin on poimittu jokaisen kysymyksen kohdalta osa vastauksista kohtaan alkuperäisilmaukset. Alkuperäisilmaukset on valittu taulukkoon niiden informatiivisuuden vuoksi. Toiseen sarakkeeseen alkuperäisilmauksesta on muodostettu pelkistetty ilmaus. Kolmannessa sarakkeessa on alaluokka, joka on ylempi käsite näille ilmauksille.

7.1. Vastaajien taustatiedot

Kyselyn alussa vastaajille esitettiin viisi taustakysymystä. Ne kartoittivat vastaajien työtehtäviä, koulutusta ja työkokemusta väkivaltatyössä sekä kokemusta väkivaltaa tehneiden naisten kanssa. (Ks. Liite 3)

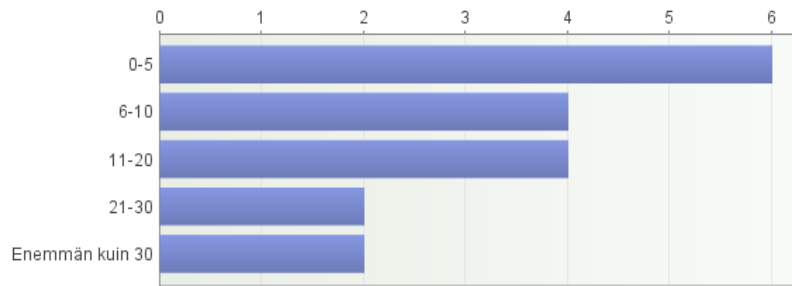
Vastaajat toimivat tällä hetkellä jäsenyhdistyksissä erilaisissa työtehtävissä. Yli puolet ei kertonut organisaatiotaan tai yhdistyksen nimeä, mikä olikin vapaaehtoista. Vastaajista oli löydettävissä neljä eri ryhmää: johtavassa asemassa toimivat, perhetyöntekijät, asiantuntijat ja muut. Johtavassa asemassa toimivia oli neljä henkilöä. Heidän nimikkeensä olivat vastaava ohjaaja, tiimivastaava tai yksikön esimies. Perhetyöntekijä-nimikkeellä toimivia oli kaksi henkilöä. Kolmen henkilön työtehtävä oli väkivaltatyön asiantuntija tai erityistyöntekijä. Loput vastaajista kertoivat työtehtäväkseen muun muassa perheterapeutti, ohjaaja, avopalveluohjaaja, avotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä. Vastaajien esiintuomat organisaatiot tai yhdistykset toimivat pääkaupunkiseudulla, Turun ja Porin seudulla, Pohjanmaalla ja Lapissa.

Kaikki 18 vastaajaa kertoivat koulutuksensa. Jaottelin vastaukset vastaajien korkeimman koulutuksen tason mukaan: toinen aste, ammattikorkeakoulututkinto tai opistotaso ja ylempi korkeakoulututkinto, joka oli joko ylempi ammattikorkeakoulututkinto tai maisteri. Vastaajista kolme oli koulutukseltaan lähihoitajia tai mielenterveyshoitajia. Suurimmalla osalla eli 11 henkilöllä oli ammattikorkeakoulu- tai opistotason tutkinto. Yleisin koulutus oli sosionomi (AMK). Vastaajista kolmella oli ylempi korkeakoulututkinto, mitkä olivat sosiaalityöntekijä, kasvatustieteiden maisteri ja sosionomi (ylempi AMK). Lisäksi kuudella oli jokin terapiakoulutus, yleisimpänä psykoterapiakoulutus, mutta myös logoterapia ja musiikkiterapia olivat edustettuina.

Vastaajat olivat toimineet työtehtävissään eripituisia aikoja, puolesta vuodesta 15 vuoteen. Suurimmalla osalla vastaajista työkokemuksen pituus oli kolmen vuoden ja yhdeksän vuoden välillä. Enemmän eroja ilmeni väkivaltatyön kokemuksessa koko työuralla, mikä oli kolmesta vuodesta 30 vuoteen. Yli puolet oli tehnyt väkivaltatyötä kolmesta vuodesta 15 vuoteen. Neljällä henkilöllä kokemusta oli kertynyt vähintään 25 vuotta. Yksi vastaus jäi puuttumaan.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka monta naista heillä on ollut asiakkaana väkivallan käytön takia viimeisen viiden vuoden aikana. Asiakasmäärät olivat vaihtelevia. Kyselyssä annettiin vaihtoehdot, joista vastaaja valitsi sopivimman. Suurimmalla osalla vastaajista oli ollut alle

20 väkivaltaa tehnyttä naista asiakkaana. Vain kaksi vastaajaa oli työskennellyt enemmän kuin 30 naisen kanssa. Ks. Kuvio 1.

Kuvio 1. Väkivaltaa tehneiden naisasiakkaiden määrä viimeisen viiden vuoden aikana.

7.2. Naisten lähisuhteissaan tekemä väkivalta ja naisen elämäkokemukset

Kyselyn kysymyksillä 1.1, 1.2 ja 1.3 (ks. Liite 3) haettiin vastausta ensimmäiseen tutkimuskysymykseen naisten lähisuhteissaan tekemän väkivallan ja heidän elämänsä piirteistä. Vastaukset saatiin kaikilta 18 vastaajalta. Osa vastasi muutamalla sanalla, suurin osa kuitenkin useammalla lauseella. Aineistossa oli muutakin väkivallan kuvailua, mutta tässä raportissa rajauksena on naisten tekemä väkivalta lähisuhteissa.

7.2.1. Naisten tekemä väkivalta

Kysymyksessä 1.1 haluttiin kartoittaa, millaista väkivaltaa naiset ovat tehneet ja kehen se on kohdistunut. Pyydettiin kuvailemaan väkivaltaa ja väkivallan tekoja, jos se on mahdollista. Kaikki vastaajat toivat esiin, että naisten tekemä väkivalta oli kohdistunut lapsiin ja/tai puolisoon. Kolmessa vastauksessa oli mainittu katuväkivallan käyttämisestä päihdeongelmaisen naisen kohdalla. Myös itseen kohdistuva väkivalta tuotiin esiin, mikä näkyy viittelyinä, päihteidenkäyttönä ja itsemurhayrityksinä. Kysymyksessä väkivaltaa ei oltu rajattu lähisuhteiden väkivaltaan, tosin saatekirjeessä kerrottiin tästä tutkimuksen näkökulmasta.

Vastaajien mukaan lapsiin kohdistunut väkivalta on sekä henkistä että fyysistä. Henkinen väkivalta on vastaajien mukaan pilkkaamista, nimittelyä, haukkumista, huutamista, uhkailua, kiristämistä, mitätöintiä, pelon tuottamista raivoamalla tai henkistä laiminlyöntiä ja kaltoinkohtelua. Naiset saattavat olla lapsiaan kohtaan henkisen väkivallan lisäksi fyysisesti väkivaltaisiksi. Vastaajat kuvailevat fyysisen väkivallan olevan lyömistä, tönimistä, tukistamista, luunappeja, pakkosyöttämistä ja ylipäättään rajujen otteiden käyttämistä. Suuri osa vastaajista nostaa esiin lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan. Samalla tavalla Terveystieteiden tutkimuskeskus (2015) kuvaa lapsiin kohdistuvaa naisen tekemää väkivaltaa, mistä on kerrottu teoriaosuudessa luvussa 2.4.1. Myös Ellosen (2011) tutkimuksessa on mainittu kuritusväkivallan käytöstä.

Yksi vastaajista kuvaa naisen tekemää väkivaltaa seuraavasti:

”Naiset ovat olleet usein äitejä, joilla on ollut haasteita lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Äidit ovat saattaneet kurittaa lapsiaan fyysisesti, tukistamalla, läimimällä tai tarttumalla kiinni kovakouraisesti.”

Lähes kaikki vastaajat kertoivat naisten puolisoonsa kohdistamasta väkivallasta. Aineistossa esiintyi useampia väkivallan toteuttamistapoja puolisoa kohtaan, kun vertasi niitä lapsiin kohdistuvan väkivallan ilmenemismuotoihin. Henkinen väkivalta puolisoon ilmeni pilkkaamisena, nimittelynä, huutamisena, erolla uhkailuna, mustasukkaisena kontrollointina, vaatteiden rikkomisena ja toisen tahdon nujertamisena. Fyysinen väkivalta taas saattoi olla tönimistä, kulkemisen estämistä, lyömistä, läpsimistä, veitsellä uhkaamista ja kiusaamista. Nainen saattoi särkeä tavaroita ja paikkoja. Törrönen (2009, 31) on tehnyt samanlaisia havaintoja Ensi- ja turvakotien liiton projektissa Vaiettu naiseus. Myös Lattu (2008, 172) on tuonut näitä esiin kertoessaan tutkimuksestaan.

Tässä yhden vastaajan näkemys naisen väkivallasta miestä kohtaan.

”Väkivalta ollut pääasiassa henkistä, fyysistä, mikä kohdistunut kumppaniin. Naiset ovat kertoneet, että väkivalta ollut lyömistä, potkimista, tavaroiden paiskomista/rikkomista. Väkivalta ilmennyt miehen alistamisena/nöyryyttämisenä/mitätöintinä. Nainen saattaa väkivaltatilanteissa käyttää uskottuja salaisuuksia miestä vastaan. Nainen voinut työntää miehen pään lattiapesuämpäriin, tönäissyt portailta.”

Kaksi vastaajaa kertoi, että nainen oli saattanut olla parisuhteessaan väkivallan kohteena, jolloin naisen puolisoon kohdistama väkivalta liittyy tiettyihin tilanteisiin tai puolustautumiseen. Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin havainto, että naisen ollessa parisuhteessa väkivallan kohteena, hän saattoi käyttää itse väkivaltaa lapsiinsa, mutta ei välttämättä puolisoonsa.

Moni vastaaja oli käyttänyt käsitteitä henkinen, fyysinen ja seksuaalinen väkivalta tai lapsiin kohdistuva kuritusväkivalta, erittelemättä niiden ilmenemistapoja tarkemmin. Joissakin vastauksissa väkivaltaa oli kuvailtu, mutta osassa jäi epäselväksi, mitkä kuvaukset koskivat puolisoon kohdistuvaa ja mitkä lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Taulukko 1. Naisten tekemän väkivallan muodot ja kohde

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Repiminen, tukistaminen, lyöminen, raapiminen. Mieheen; lyömistä, huutamista, tavaroiden särkemistä. Parisuhteessaan naiset ovat riidan yhteydessä saattaneet tönä, estää kulkua tai repiä puolison vaatteita.	Kiinnikäyminen Lyöminen Estäminen Tavaroiden rikkominen	Puolisoon kohdistunut fyysinen väkivalta

Nainen väkivallan tekijänä lähisuhteissa

<p>Haukkumista, mustasukkaista kontrollointia, pelon tuottamista raivoamalla, toisen tahdon nujertamista. Nainen on saattanut käyttää henkistä väkivaltaa – nimittelyä, huutamista yms. Mitätöintiä. Erolla uhkailu.</p>	<p>Haukkuminen Kontrollointi Huutaminen Mitätöinti Uhkailu</p>	<p>Puoliso on kohdistunut henkinen väkivalta</p>
<p>Lapsiin kohdistunutta lyömistä, tönimistä, tukistamista, luunappeja. Repiminen, tukistaminen, lyöminen. Osalla asiakkaista väkivalta kohdistunut omaan lapseen (pakkosyöttäminen, rajut otteet, kaltoinkohtelu)</p>	<p>Kuritusväkivalta Lyöminen Pakkosyöttäminen Kaltoinkohtelu</p>	<p>Lapsiin kohdistunut fyysinen väkivalta</p>
<p>Lasten pilkkaamista, haukkumista, lapselle huutamista ja uhkailua. Mitätöintiä. Uhkailua, kiristämistä. Henkinen kaltoinkohtelu. Välipitämättömyyttä lapsia kohtaan.</p>	<p>Haukkuminen Huutaminen Henkinen kaltoinkohtelu Mitätöinti</p>	<p>Lapsiin kohdistunut henkinen väkivalta</p>
<p>Asioiden/tavaroiden paiskomista muiden päälle, kynsimistä, lyömistä. Puremista. Lyömistä (myös erilaisilla välineillä mm. rautaputkella, raapimista, sylkemistä, eristämistä/lukitsemista johonkin esim. komeroon, kylmään suihkuun viemistä. Auton vahingoittamista, vaatteiden silppuamista, puhelinterroria jne. Seksuaalinen väkivalta.</p>	<p>Paiskominen Lyöminen Tavaroiden vahingoittaminen Seksuaalinen väkivalta</p>	<p>Kohdetta erottelematon fyysinen väkivalta</p>
<p>Haukkumista, solvaamista Henkistä väkivaltaa monella tavalla.</p>		<p>Kohdetta erottelematon henkinen väkivalta</p>

7.2.2. Naisen elämä ja väkivalta

Tutkittaessa asioita, joita vastaaja on havainnut liittyvän väkivaltaa tehneen naisen elämään ja tilanteeseen, johdateltiin pohtimaan esimerkiksi mielenterveys- ja päihdeongelmia, avioeroa ja työttömyyttä. Jokainen (18) vastaaja mainitsi vähintään kaksi tai useamman näistä teemoista.

Vastaukset on jaoteltu viiteen kategoriaan:

- mielenterveys- ja päihdeongelmat
- lapsuuden traumat ja opittu käytösmaali
- uupumukseen ja stressiin liittyvät asiat
- tunteiden ja käyttäytymisen hallintaan liittyvät asiat
- ongelmat parisuhteessa

Yli puolet vastaajista mainitsi eriasteiset mielenterveysongelmat ja niiden yleisyyden. Niistä tuotiin esille ahdistuneisuus ja masennus. Myös päihteiden käyttö esiintyi viidessä vastauksessa. Päihteiden käytön koettiin lisäävän väkivallan tekojen riskiä ja sen myötä elämään tuli muita ongelmia. Yksi vastaaja kertoi, että väkivalta saattoi ilmetä vain päihtyneenä, eikä selvin päin ollessa enää muistanut tekoaan. Toisaalta mielenterveysongelmat liitettiin yhteen päihteiden käytön kanssa. (Ks. Siukola 2014, 19, 21–22.)

Useammassa vastauksessa mielenterveysongelmien kerrottiin johtuvan lapsuuden traumaattisista kokemuksista. Naiset olivat itse kokeneet väkivaltaa ja kaltoinkohtelua. Osassa vastauksia mainittiin lapsuuden traumaattiset kokemukset niitä sen enempiä kuvailematta. Joissakin kerrottiin erityisesti oman äidin väkivallan teoista tai naisen turvattomasta kiintymyssuhdemallista. Naisen väkivallan uhrikokemuksista ja väkivallalle altistumisesta on eritelty tarkemmin seuraavassa luvussa.

Kolmasosa vastaajista kertoi naisen väsymyksestä, uupumuksesta tai stressaavasta elämäntilanteesta syynä väkivaltaan. Naisen voimavarat saattoivat olla vähäiset pikkulapsiarjessa tai lasten kasvatuksessa, ja se saattoi lisätä kuritusväkivallan riskiä. Kaikki edellä mainitut kategoriat näyttäytyvät vastauksessa, jossa naisten elämää kuvataan seuraavasti:

”Kohtaamieni naisten kohdalla päihteet liittyvät keskeisesti väkivallan tekoihin. Myös mielenterveysongelmat lisäävät väkivaltaista käytöstä. Monissa tarinoissa korostuu myös väkivallan ylisukupolvisuus ja ns. huono-osaisuuden periytyminen. Väkivalta on tapa ratkaista ongelmia. Väsymys ja yksinhuoltajuus, verkostojen puuttuminen kuuluvat selvästi naisten tarinoissa.”

Törrönen (2009, 17–25) on pohtinut Vaiettu naiseus-projektissa naisen väsymyksen merkitystä väkivaltaan. Törrönen mainitsee Eeva Jokisen väitöskirjan, joka ilmestyi vuonna 1996, ja nosti äitien väsymystä keskusteluun. Törrönen mainitsee naisen vihan ja väsymyksen, kummasta onkaan kyse, kun nainen on väkivaltainen? Lattu (2008, 184) tuo esiin, että joissain tilanteissa väsymys voi johtua myös päihteiden käytöstä ja

mahdollisista vieroitusoireista. Tätä seikkaa ei mainittu tämän tutkimuksen aineistossa.

Toisaalta väsymys liitettiin naisen tunteiden ja käyttäytymisen hallinnan ongelmiin sekä parisuhdeongelmiin. Elämäntilanne saattaa olla stressaava tai nainen on väsynyt jaksamaan yksin, kun parisuhteessa on ongelmia tai naisen ollessa yksinhuoltaja. Nainen saattaa pelätä, että mies jättää ja nainen jää yksin. Tällöin voi ilmetä väkivaltaista käytöstä, esimerkiksi itsemurhalla uhkaamista. Varsinaisen erotilanteen merkitys väkivaltaiseen käytökseen ei noussut esiin kuin yhdessä vastauksessa. Lattu (2008, 172–175) on myös löytänyt tutkimuksessaan väkivallan syyksi parisuhdeongelmia: riidat, turhautumisen ja mustasukkaisuuden.

Nainen saattaa reagoida kokemaansa väkivaltaan tekemällä myös itse väkivaltaa. (Ks. Lattu 2008, 180–182.) Toisaalta naisen omat traumat tulevat esiin arjessa, josta seuraa riitoja parisuhteessa. Naisen impulssikontrolli voi olla heikentynyt. Tästä yhdessä vastauksessa oli esimerkki, että mies jättää kupin pöydälle, ja siitä nainen alkaa raivota. Tunteiden säätelyn vaikeudet, erityisesti vihan hallinnan vaikeus, toistuu useassa vastauksessa.

Monissa vastauksissa kuvattiin edellä mainittuja naisen elämän piirteitä, ja niitä selitettiin huono-osaisuudella ja sukupolvien jatkumolla. Aineistosta on havaittavissa myös toisenlainen väkivaltaa selittävä tekijä. Kyse on omien tunteiden hallinnasta eikä siihen välttämättä näyttäisi liittyvän muunlaista problematiikkaa. Seuraavassa on yhden vastaajan kuvaus naisen tilanteesta, jossa omien tunteiden hallinta nousee keskeiseen rooliin.

”Suurin osa asiakkaistamme on ”aivan tavallisia” ihmisiä, jotka käyvät töissä tai opiskelevat. Ns. keskiluokkaa tai ylempää keskiluokkaa. Suurin syy väkivallan käyttöön on kyvyttömyys ilmaista omia tunteita muutoin, kokemus nurkkaan ajetuksi tulemisesta, kokemus siitä, ettei kukaan kuuntele tai ymmärrä, kosto toisen käyttämälle väkivallalle, kontrollin tarve ihmissuhteissa. Kyvyttömyys sietää lapsen omaa tahtoa ja tunteita. Aika monelle yhteistä on myös kulissien ylläpidon tarve, illuusio täydellisestä suhteesta ja vanhemmuudesta tai halu pitää yllä tällaista kuvaa joko itsen tai muiden vuoksi.”

Taulukko 2. Väkivaltaa tehneen naisen elämän piirteet jaoteltuna viiteen kategoriaan

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Mielenterveyden ongelmat, esim. masennus. Asiakas kertoi, että välillä tunsin tulevansa hulluksi, koska oli niin ahdistunut. Mielenterveysongelmat lisäävät väkivaltaista käytöstä. Osalla päihdeongelma ja diagnosoitu	Mielenterveysongelmat ja päihteiden käyttö vaikuttavat väkivaltaiseen käytökseen.	Mielenterveysongelmat ja päihteet

Nainen väkivallan tekijänä lähisuhteissa

mielenterveysongelma. Päihteidenkäyttö ja sen myötä tulleet elämän ongelmat.		
Omassa lapsuudessa kaltoinkohtelua, väkivaltaa, hylkäämiskokemuksia. Äitien käyttämän väkivallan takana näyttäytyy selvästi oma turvaton kiintymyssuhdemalli lapsuudesta. Oma äiti käyttänyt aikoinaan fyysistä väkivaltaa lapsiaan kohtaan.	Naisen kokemukset väkivallasta omassa lapsuudessa. Väkivalta on opittu tapa.	Lapsuuden traumat ja opittu käytösmalli
Stressaava elämäntilanne. Äidit ovat usein väsyneitä ja uupuneita johtuen pikkulapsiarjesta sekä parisuhteen ongelmista, jotka heikentävät impulssikontrollia. Omien voimavarojen vähyys sekä keinottomuus toimia kasvatustehtävässä lisäävät riskiä kuritusväkivaltaan.	Stressi Väsymys Uupumus Voimavarojen vähyys Keinottomuus	Uupumukseen ja stressiin liittyvät asiat
Vihanhallinnan säätelyongelmat Nainen reagoi kokemaansa väkivaltaan väkivallalla. Nainen pelkää, että mies jättää, ahdistus ja pelko aiheuttaa surua, vihaa, mitä ei osaa hallita, joka ilmenee väkivaltaisena käytöksenä. Naisen omat ”traumat” nousevat pintaan pienissä arkipäivän asioissa, jotka johtavat toisen syyttelyihin ja riitoihin.	Vihan hallinnan ongelmat. Väkivaltaan vastataan väkivallalla. Impulssikontrollin häiriöt.	Tunteiden ja käyttäytymisen hallinta
Väkivalta on saattanut olla molemminpuolista. Avioero, riitaisa/väkivaltainen suhde. Pettymykset, dialogin puute, turhautuminen, petetyksi tuleminen, mustasukkaisuus.	Väkivalta molemminpuolista. Riitaisuus. Pettymykset ja turhautuminen parisuhteessa.	Parisuhdeongelmat

7.2.3. Naisen omat kokemukset väkivallan uhrina

Seuraavaksi tarkastellaan naisten omia väkivallan uhrikokemuksia ja millaista väkivalta on ollut sekä kenen tekemänä. Työntekijät kertoivat, että useimmiten naiset ovat kokeneet väkivaltaa joko lapsuudessaan tai parisuhteissaan. Puolet vastaajista toi esiin, että väkivallan kokemuksia oli sekä lapsuudesta että parisuhteista aikuisena. Muutama vastaaja mainitsi naisten kokemuksia sukulaisen (muun kuin vanhemman) uhrina olemisesta, katutappeluista sekä päihteidenkäyttäjien välisestä väkivallasta. Muutamassa vastauksessa mainittiin parisuhteessa tapahtuvan väkivallan olevan usein molemminpuolista. Naista kohtaan väkivalta voi olla henkistä, fyysistä ja seksuaalista. Toisaalta naisella saattaa olla väkivallan kokemuksia edellisistä suhteistaan, mutta ei nykyisessä, jossa nainen itse on väkivaltaa käyttävä.

”Naiset ovat myös kokeneet itse väkivaltaa puolisoilta. Työskentelyssä tulee esiin, että nainen väkivallan kokijana on myös väkivaltaa käyttävä. Väkivallan muotojen tunnistaminen on keskeistä työskentelyssä. Naiset ovat kokeneet usein henkistä väkivaltaa, seksuaalista, taloudellista, kontrollia, hoidon laiminlyömistä sekä fyysistä väkivaltaa.”

Nainen on saattanut lapsuudessaan altistua väkivallalle, vaikkei itse olisikaan ollut uhrina. Tällöin hän on joutunut näkemään esimerkiksi vanhempien välistä väkivaltaa. Uhrina ollessaan nainen on kokenut kuritusväkivaltaa ja muuta kaltoinkohtelua. Tämän tutkimuksen aineistossa tuli ilmi, että naiset ovat lähes poikkeuksetta kokeneet itse väkivaltaa. Toisaalta joissakin vastauksissa sanotaan, ettei voi täysin yleistää. Törrönen (2009, 38) on tehnyt päätelmän myös Vaiettu naiseus-projektissaan, että suurimmalla osalla naisista väkivaltaisuus liittyy sukupolvien väkivallan ketjuun.

Lähes puolet vastaajista mainitsi naisen kokeneen seksuaalista väkivaltaa, mutta jäi epäselväksi, kenen taholta se on tapahtunut. Vain yhdessä vastauksessa oli selkeästi mainittu seksuaalisesta väkivallasta puolison tekemänä.

”... Usein kyse on molemminpuolisesta parisuhdeväkivallasta. Osalla on myös väkivallan kokemuksia lapsuudesta, joko vanhempien välillä tai suoraan itseen kohdistettuna. Suurin osa on joskus (uskaltaisin väittää, että kaikki) kokenut henkistä väkivaltaa. Osa on jäänyt lapsena tunnetasolla yksin. Parisuhdeväkivalta voi olla henkistä tai fyysistä. Myös seksuaalisen väkivallan kokemuksia on todella usealla.”

Taulukko 3. Naisen omat väkivallan uhrikokemukset

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Traumaattiset kokemukset ovat usein olleet väkivaltaa läheisen taholta: oman vanhemman tai sukulaisen tekemää. Osalla on myös väkivallan	Väkivaltaa oman vanhemman tai sukulaisen tekemänä. Kuritusväkivaltaa lapsuuden kodissa.	Lapsuudessa koettu väkivalta vanhemman tai sukulaisen taholta.

<p>kokemuksia lapsuudesta, joko vanhempien välillä tai suoraan itseen kohdistettuna. Usein kuritusväkivaltaa omissa lapsuuden perheissään. Väkivaltaista kohtelua lapsuudessa omien vanhempien taholta. Lapsuuden perheessä altistunut väkivallan eri muodoille.</p>	<p>Kaltoinkohtelua lapsuuden perheessä. Nainen kokenut väkivaltaa omien vanhempien välillä.</p>	
<p>Usein kyse on molemminpuolisesta parisuhdeväkivallasta. Välillä yhteistä tappelua parisuhteissa, kun mies yrittää väkisin pitää puolisoa aloillaan. Entisissä suhteissa on joskus ollut väkivaltaa. Parisuhteessa mm. fyysistä ja henkistä väkivaltaa omalta puolisoilta.</p>	<p>Fyysinen ja henkinen parisuhdeväkivalta</p>	<p>Parisuhteessa koettu väkivalta</p>

7.3. Väkivaltaa tehneen naisen avun hakeminen ja avun saaminen

Seuraavaksi pohditaan asioita, jotka saavat naisen hakemaan apua ja mitkä asiat estävät sitä. Toisaalta selvitettiin sitä, saavatko naiset apua väkivaltaiseen käyttäytymiseensä. Aineistosta etsittiin vastausta siihen, mikäli naiset eivät saa apua, mitkä tekijät saattaisivat estää sen. Näillä kysymyksillä haettiin vastausta toiseen tutkimuskysymykseen: mitkä asiat vaikuttavat lähisuhteissaan väkivaltaa tehneen naisen avun hakemiseen ja avun saamiseen?

7.3.1. Naisen avun hakemiseen vaikuttavat tekijät

Tämän tutkimuksen mukaan yleisin tekijä, joka saa naisen hakemaan apua väkivaltaiseen käyttäytymiseensä, on halu ja toive saada muutosta tilanteeseen ja elämään. Toisaalta huoli lapsista ja pelko siitä, mitä omalla toiminnallaan voi aiheuttaa lapsilleen, lisää motivaatiota. Lasten oireilu voi olla liikkeelle paneva tekijä. Päihderippuvuudet estävät avun hakemista, raitistuminen saattaa taas auttaa hakemaan apua väkivaltaan. Kriisitilanteissa naisella saattaa ilmetä pelko selviytyä vanhemmuudesta, ja se saa hakemaan apua.

Nainen on havahtunut siihen, että toimii väärin ja hän haluaa saada uusia keinoja vaikeisiin tilanteisiin ja ehkä oppia riitelemään turvallisesti.

Nainen haluaa päästä eroon väkivallasta sekä ymmärtää omaa käytöstään, olla tyytyväisempi itseensä. Uhka parisuhteen päättymisestä tai puolison apua saavat hakemaan apua. Nainen haluaa olla parempi äiti ja puoliso.

Tässä tutkimuksessa lapset oli mainittu myös avun hakemisen esteenä. Perusteena nähtiin naisen pelko menettää lapset, jos hän lähtee hakemaan apua itselleen. Tällöin pelätään lastensuojelun mukaantuloa tai huoltajuuden menettämistä toiselle vanhemmalle. Nainen saattaa myös pelätä omien tunteiden ja lapsuuden traumojen kohtaamista, eikä siksi hae apua.

Häpeä mainittiin avun hakemista estävänä tekijänä 14:ssä vastauksessa 18:sta. Häpeään liitettiin myös syyllisyyden tunteet ja syyttäminen. Osa työntekijöistä koki häpeän olevan ainoa este avun hakemiselle. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että häpeä puhua asiasta on naisilla suurempi kuin miehillä. Perheentuvan (2010, 42) kehittämässä Demeter-työssä Maria Akatemiassa halutaan auttaa naista saamaan kosketus oman itsensä eri puoliin ja tätä kautta päästä käsittelemään häpeää ja syyllisyyttä. Sen avulla voidaan väkivaltainen käytös saada loppumaan.

Avun hakemista estää palvelujen puute tai naiset eivät tiedä, mistä apua voisi hakea tai millaista apua on tarjolla. Avun saaminen voi olla erityisen vaikeaa, jos sitä ei ole tarjolla oikea-aikaisesti tai aiemmat huonot kokemukset ammattilaisista ehkäisevät avun hakemista. Avun piiriin voidaan tulla ammattilaisten ohjaamana tai apua haetaan ensin johonkin muuhun asiaan ja työskentelyssä väkivalta tulee esille.

”Huoli lähinnä omista lapsista on usein motivaatiotekijä avunhakuun. Lisäksi muiden ammattilaisten suositus/ohjaus. Estävänä tekijänä voi olla sopivien spesifien palvelujen puute, tiedonpuute että palvelua ylipäänsä on saatavilla sekä salaisuuden ja häpeän yhdistelmä joka liittyy kaikkeen lähisuhdeväkivaltaan.”

Taulukko 4. Naisen avun hakemiseen vaikuttavat tekijät

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Toive muutoksesta ja halu saada uusia keinoja vaikeisiin tilanteisiin ja ymmärrystä omaan käytökseensä. Huoli omasta käyttäytymisestä, tarve saada muita keinoja riitelyyn. Tahto olla parempi äiti ja puoliso, olla tyytyväisempi itse. Itse havahtunut siihen, että toimii väärin. Toive saada apua tilanteeseen. Halu muuttaa omaa elämää, pelko siitä, mitä voi tapahtua ellei hae apua	Huoli itsestä, halu muutokseen Saada uusia ratkaisutapoja.	Avun hakemista edistävät tekijät

<p>Lasten oireilu saa hakemaan apua Suhde lapseen kärsii. Huoli lapsista ja perheestä saavat hakemaan apua. Uhka lasten menettämisestä. Arjen haasteet lasten kanssa toimimisessa.</p>	<p>Huoli lapsista ja uhka menettämisestä.</p>	
<p>Oma häpeä ja syyllisyys saattavat estää. Häpeä estää avun hakemisen. Esteenä on kai vain nainen itse häpeäntunteineen. Aina lähisuhdeväkivaltaan liittyy vahvasti häpeän tunne, joka vaikeuttaa hakea apua. Syyllisyyden tunteet.</p> <p>Esteenä pelko lapsen huostaanotosta tai asumisen tai huoltajuuden menettämisestä toiselle vanhemmalle. Lasten menettämisen pelko.</p> <p>Avun saaminen on suhteettoman vaikeaa. Ei ole tietoa, mistä voisi apua saada. Aina ei ole apua saatavilla eikä apua tarjota oikea-aikaisesti. Palvelujen puute.</p>	<p>Häpeä Syyllisyys</p> <p>Pelko lasten menettämisestä</p> <p>Ei tietoa palveluista tai ei saatavilla</p>	<p>Avun hakemista estävät tekijät</p>

7.3.2. Saavatko naiset apua?

Seuraavaksi selvitettiin, saavatko naiset apua väkivaltaisuuteensa. Yli puolet työntekijöistä koki, että naiset saavat apua, tosin siihen liittyi useita ehtoja. Avun saaminen oli mahdollista, jos naiset uskaltavat ottamaan apua vastaan tai ovat valmiita työskentelemään itsensä kanssa. Palokari (2009, 66) on kertonut näkökulmia, jotka vaikuttavat väkivaltaan liittyvien asioiden työstämiseen itsensä kanssa. Ihminen yleensä suojautuu asioilta, joita tulee menneisyydestä mieleen. Hän yrittää ulkoistaa ne itsestään ja kieltää ne. Jos ihmistä on kuritettu lapsuudessaan, hän saattaa esimerkiksi olla vakaasti sitä mieltä, että sen vuoksi hänestä tuli hyvä ihminen. Hän ei ymmärrä asioiden negatiivista vaikutusta itseensä.

Tässä yhden vastaajan näkemys:

”kyllä, jos tunnistavat oman väkivaltaisuutensa ja uskaltavat ”katsoa” oman nutun alle. Väkivaltainen nainen on voinut nähdä omassa lapsuudenkodissa äidin mallin, joka on tuttu ja turvallinen, vaikka onkin

väkivaltaa. Tämän ymmärtäminen, mitä on väkivalta ja miten se vaikuttaa perheen ilmapiiriin/toimintaan voi estää avun saamisen.”

Tämän tutkimuksen vastausten mukaan osa naisista saa apua, osa ei. Välttämättä vastausta ei ollut perusteltu, joten on vaikea hahmottaa, saavatko naiset apua vai eivät. Avun hakeminen saattaa olla naisille vaikeaa, ja erityisiä palveluja ei ole tarpeeksi tarjolla. Toisaalta yksi vastaaja kyseenalaisti viestintää ja palveluista tiedottamista. Naiset eivät välttämättä löydä tarjottujen palvelujen piiriin. Naiset nähdään useimmiten väkivallan kokijana, ei sen tekijänä. Häpeän takia voi olla vaikea hakea itselleen apua ja ottaa väkivalta puheeksi. (Ks. Mehtola 2006, 94.) Osassa vastauksia kritisoitiin resurssien riittämättömyyttä palveluissa, mikä koettiin esteeksi naisten avun saamiselle. Palveluissa toimivilla työntekijöillä saattaa olla vaikeuksia tunnistaa väkivaltaa. Työntekijöiden mukaan avun tulisi olla oikea-aikaista ja riittävän pitkäkestoista, jotta siitä on hyötyä väkivaltaa tehneille naisille.

”... Mielestäni meidän ammattilaisten viestintä ei ole onnistunutta. Palveluja on saatavilla, mutta löytävätkö asiakkaat niihin? Mediassa/yhteiskunnassa on edelleen sitkeänä kuva siitä, että väkivaltaa käyttää mies ja nainen on uhri.”

Taulukko 5. Naisten avun saannin mahdollistavat ja estävät tekijät

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>Mielestäni saavat, jos uskaltavat ottaa vastaan ja ovat valmiita työskentelemään. Saavat, kun ovat valmiita sitä vastaanottamaan. Naiset saavat apua, jos on halua ottaa vastaan apua.</p> <p>Saavat, jos palvelua on saatavilla riittävän ajoissa ja riittävän pitkäkestoisesti. Varmaan saavat, mutta edelleen vaikea hakea apua ja toisaalta ei ehkä riittävästi tarjollakaan. Naiset saavat apua palveluista, kun niiden piiriin vain lähtevät.</p>	<p>Halu ja uskallus sekä motivaatio ottaa apua vastaan.</p> <p>Palvelujen saatavuus</p>	<p>Naisten avunsaannin mahdollistavat tekijät</p>
<p>Ei osata pyytää. Häpeä estää. Ehkä asia, joka vaikea ottaa puheeksi ylipäänsä. Naisen on vaikeampi ottaa puheeksi omaa väkivallan käyttöönsä.</p> <p>Naiset ja äidit saavat mielestäni liian vähän palveluja tähän ongelmaan.</p>	<p>Häpeä</p> <p>Palvelujen vähäisyys</p>	<p>Naisten avunsaannin estävät tekijät</p>

Väkivaltatyön erityispalveluja harvassa paikassa tarjolla. Todella suppeasti tarjolla Suomessa.		
---	--	--

7.4. Lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten auttaminen

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä tutkittiin lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseen liittyviä piirteitä. Aineisto muodostui 14-16 työntekijän vastauksesta, kaiken kaikkiaan vastaajia oli yhteensä 18.

7.4.1. Naisten auttamisen erityisyys

Tarkastellessa naisten auttamisen erityisyyttä, saatiin tässä tutkimuksessa kaksijakoisia vastauksia. Useassa vastauksessa tuotiin esiin naiseuden tai äitiyden huomioiminen, mutta silti koettiin, että auttamistyössä korostuu ennemminkin yksilö tai teknisesti auttamistyössä ei ole eroa ihmisten välillä. Naiseuden ja/tai äitiyden huomioiminen nähtiin tärkeäksi yli puolessa vastauksista. Osa vastaajista taas koki, ettei naisten auttamiseen liity mitään erityistä. Tärkeämmäksi koettiin ihmisen kohtaaminen yksilönä sekä lähisuhdeväkivaltailmiön ymmärtäminen ja huomioiminen.

”Uskon itse enemmän siihen että millaista apua ihminen tarvitsee ovat ennemminkin sidoksissa siihen mistä väkivalta johtuu ja väkivallan tapaan kuin sukupuoleen. Itsetunto, valta, trauma, stressi, toimintamalli, säätelyongelmat jne.”

Yksi nais erityisyyttä lisäävä tekijä on äitiys. Äitiyden koettiin tuovan erityisyytensä naisen kanssa työskentelyyn. Tähän mainittiin liittyvän käytännön järjestelyt avun saamiseksi. Äidin tapaamiset väkivaltatyöntekijän kanssa olivat vaikeampia järjestää kuin isän, koska äidillä on usein suurempi hoitovastuu lapsista. Toisaalta työntekijät toivat esiin auttamisena perheen arjen helpottamisen vaikkapa perhetyön avulla, jotta äiti sai hengähdystauon.

Naiseuden huomioiminen koettiin tärkeäksi. Vastauksissa tuotiin esille sukupuolirooliodotukset ja sukupuolisensitiivinen näkökulma. Keskinen (2005, 84) on myös nostanut esiin sukupuoleen liittyvät rooliodotukset. (Ks. Lidman 2015, 126–127; Nyqvist 2008, 119–120; Reenkola 2008, 140.)

Kahdessa vastauksessa kerrottiin, että on tärkeää uskoa naista väkivallan olemassaolosta hänen elämässään, jotta hän saa apua. Yhdessä vastauksessa häpeän käsittely nousi jälleen esille. Naiset saattavat myös olla motivoituneempia hakemaan apua.

”Väkivaltaa tehneen naisen kohdalla helpommin selitetään ja ymmärretään, jolloin nainen ei saa apua oman käytöksen muuttamiseen. Nainen rikkoo sukupuoliodotuksen. Hän ei tule kohdatuksi.”

Taulukko 6. Naisten auttamisen erityisyys

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Onko väkivallan tekijä mies vain nainen, ei ole väliä. Lähisuhdeväkivaltailmiön monimuotoisuuden ymmärtäminen on tärkeää työntekijöille. Väkivaltaisen käyttäytymisen muuttamistyö itsessään ei ole sukupuolisidonnaista. Onko väkivallan tekijä mies vai nainen, ei ole väliä.	Ei ole erityistä, autetaanko miestä vai naista.	Naisten auttamiseen ei liity erityistä
Äitiys on jonkinlainen erityispiirre, mutta muuten varsin samanlaista työskentelyä ja aihepiirejä kuin miestenkin kanssa. Ongelmat saattavat ratketa myös helpottamalla äidin arkea.	Äitiys tulee huomioida	Äitiyden huomioiminen auttamisessa
Naiseuden huomioiminen, ei vain eri rooleissa (äiti, vaimo, puoliso jne.) Naisuus ja äitiys ovat teemoja, jotka on hyvä olla esillä keskusteltaessa naisten väkivallasta naisten kanssa. Että väkivallan teko tunnustetaan ja uskotaan sen olemassaolo naisen elämässä. Häpeän tunteiden käsittely on keskeistä.	Naisuus tuo omat erityispiirteensä auttamiseen	Naiseuden huomioiminen auttamisessa

7.4.2. Naisen ja miehen auttamisen eroja

14 vastaajaa pohti naisten ja miesten auttamisen eroja. Lähes puolet vastaajista ei kokenut eroa tai mitään merkittäviä eroja väkivaltaa tehneen naisen ja väkivaltaa tehneen miehen auttamisessa. Auttamistyön koetaan olevan samanlaista, mutta käytännön järjestelyt tapaamisiin esimerkiksi väkivaltatyöntekijän kanssa saattavat vaatia naisen kohdalla enemmän lastenhoidon järjestämisen vuoksi. Myös yksilön motivaatio muuttaa käyttäytymistään koettiin tärkeänä riippumatta sukupuolesta. Terapeuttinen kohtaaminen ei eroa miehen ja naisen välillä.

Naisten ja miesten auttamisen eroiksi korostuivat naiseuden huomioiminen ja sukupuolisensitiivisyys. Naisten avun piiriin hakeutuminen koettiin hankalampana kuin miesten, syyksi nähtiin erilaiset odotukset vanhemmuuden suhteen. Kahdessa vastauksessa häpeän huomioiminen mainittiin eroksi auttamisessa.

”Usein mies on tekijä ja naisen väkivallan tekoa pidetään vähäisempänä, mutta toisaalta kamalampana ja hävettävämpänä kuin miehen tekemänä.”

”Sukupuolisensitiivinen työote on tärkeää, on erilaista auttaa miestä ja naista. Tärkeänä pidän mieheyden ja naiseuden roolien ja oletusten purkamista. ... Noin teknisesti siinä ei ole eroa: väkivallan katkaisuun kuuluvat samat elementit kenen kanssa tahansa.”

Taulukko 7. Naisten ja miesten auttamisen eroja

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
<p>Häpeä liittyy naisiin enemmän kuin miehiin.</p> <p>Äitien kanssa keskustelu on laaja-alaisempaa.</p> <p>Sukupuolisensitiivinen työote on tärkeää, on erilaista auttaa miestä ja naista.</p> <p>Naiseuden huomioiminen.</p> <p>Avun piiriin hakeutuminen on hankalampaa. Naisen vanhemmuuteen kohdistuu varsin erilainen odotus kuin miehen vanhemmuuteen, äidin ja isän roolit ovat erilaiset.</p> <p>Väkivaltainen isä helpommin erotetaan lapsista.</p>	<p>Häpeä</p> <p>Keskustelun laajuus</p> <p>Sukupuolisensitiivisyys</p> <p>Naiseus</p> <p>Avun hakeminen vaikeampaa.</p> <p>Vanhemmuuden odotukset</p>	<p>Naisten auttaminen eroaa miesten auttamisesta</p>
<p>En osaa erottaa erityisyyttä naisen ja miehen välillä tässä asiassa.</p> <p>Periaatteessa ei. Auttamisen lähtökohdانا on väkivaltaisen henkilön oma motivaatio käyttäytymisen muutokseen.</p> <p>Kukaan ei voi muuttaa omaan käytöstä ellei koe, että se on väärin ja itse haluaa tehdä asialle jotain.</p> <p>Terapeuttinen kohtaaminen, suhteen rakentaminen ja työskentely ei eroa.</p> <p>Enemmänkin yksilökysymys.</p> <p>Myös puuttumisen keinot erilaiset riippuen väkivallan ”lajista”.</p>	<p>Ei erityisyyttä</p> <p>Oma motivaatio tärkeää.</p> <p>Kohtaaminen tärkeää.</p>	<p>Naisten auttaminen ei eroa miesten auttamisesta</p>

Itse auttamistyö on samanlaista, mutta tosin äideillä usein on arjen sujumiseen liittyviä haasteita ratkaistavana ennen kuin voidaan keskittyä väkivalta-kysymykseen.	Auttamistyö ei eroa.	
---	----------------------	--

7.5. Naisille tarkoitettujen palveluiden kehittäminen

Lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten palvelujen kehittämiseen haluttiin löytää vastauksia viimeiseen tutkimuskysymykseen: miten väkivaltatyötä ja palveluita tulisi kehittää, jotta lähisuhteissaan väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua?

7.5.1. Palvelut ja työntekijän ammattitaito sekä koulutus

Palveluita ja työntekijän ammattitaitoa ja koulutusta tarkasteltiin kahden erillisen kysymyksen kautta. Ensimmäinen kysymys haastoi vastaajan pohtimaan, millaisia palveluja ajattelee naisten tarvitsevan ja toisessa kysyttiin, millaista ammattitaitoa tai koulutusta työntekijä tarvitsee. Kysymykseen oli vastannut 16 työntekijää, joista vain kuusi vastasi palveluihin liittyvään kysymykseen. Enimmäkseen saatiin vastauksia työntekijän ammattitaitoon ja koulutukseen liittyen.

Vastaukset jaoteltiin neljään eri kategoriaan. Aineistosta oli selvästi jaoteltavissa naisten tarvitsemat palvelut sekä ammattitaito ja koulutus, jota työntekijällä tulee olla. Näiden lisäksi aineistossa oli työntekijän persoonaan liittyviä tekijöitä, jotka haluttiin tuoda esiin omana kategorianaan.

Väkivaltaa tehneiden naisten palveluista vastaajat ajattelivat, että tarvittaisiin matalan kynnyksen palveluita. Tulisi olla paikka, jossa voi keskustella ammattilaisen kanssa ja kertoa omista kokemuksistaan ilman, että syyllistetään. Törrönen (2009, 25, 119) on pohtinut syyllistämisen ja keskustelun eroa. Väkivallasta on keskusteltava, eikä se ole syyllistämistä. Väkivallalle tulee antaa nimi ja naisenkin tulee ottaa vastuu tekemästään väkivallasta.

Palvelun tulee olla tarpeeksi pitkäkestoista, koska jo luottamuksen syntyminen naisen ja työntekijän välille vaatii aikaa, ja vasta sitten voi alkaa varsinainen työskentely. Samaan johtopäätökseen on päässyt myös Perheentupa (2010, 48.) Yksi vastaaja oli lisäksi ehdottanut, että keskusteluapu tulisi kestää vähintään 10 kertaa.

Kuten edellä kerrottiin, vastaajat pohtivat kuitenkin erityisesti työntekijän koulutukseen ja ammattitaitoon liittyviä asioita. Työntekijöiden mielestä

koulutus on tärkeää väkivaltaa tehneiden naisten auttamisessa, kuten muussakin väkivaltatyössä. Työntekijällä tulee olla väkivaltatyön koulutusta, jotta voi ymmärtää väkivallan monimutkaista ilmiötä. Jos työntekijällä ei ole koulutusta, tulee hänen olla ainakin perehtynyt väkivaltailmiöön. Tämän aineiston mukaan asioita, joita työntekijän olisi hyvä tietää tai osata ovat esimerkiksi ymmärrys väkivaltailmiöstä, väkivallan tunnistaminen ja vaikutukset tekijään ja kokijaan, väkivallan ennaltaehkäisy sekä tietämys siitä, mikä on laitonta. Merkittäviksi koettiin väkivallan teorit, väkivallan sukupuolittuneisuus, kriisityö ja väkivallasta selviytymisen prosessi (muutosprosessi). Verkostotyön osaaminen ja sen käyttäminen väkivallan katkaisemiseksi on hyödyllistä, jotta koko perhe saa apua. Terapiakoulutuksesta mainittiin neljässä vastauksessa. Se koetaan hyödylliseksi, mutta ei välttämättömäksi.

Neljäs kategoria on työntekijän persoona ja siihen liittyvät piirteet. Työntekijän taito kohdata asiakas on väkivaltatyössä merkityksellistä. Tärkein taito on osata kuunnella, jotta ihminen tulee kuulluksi. Asioista on puhuttava niiden oikeilla nimillä. Työntekijän on kerrottava, että väkivalta on aina väärin ja tulee ymmärtää sekä vastuuttaa asiakasta. (Ks. Törrönen 2009, 90; Keskinen 2008, 159.)

”... Asiakkaalle tärkeintä on tulla kuulluksi, saada välineitä väkivallattomaan elämään. Työntekijän ei tarvitse olla asiakkaan asianajaja, ei ole syyllisiä, syyttömiä. Tärkeää on työstää asiakkaan vastuuta omasta hyvinvoinnista, miten annan kohdella, miten kohtelen muita.”

Törrönen (2009, 127) on huomionnut myös työntekijän roolin auttamistyössä ja erityisesti, jos se muuttuu puolustusasianajajan rooliksi. Tämä saattaa vahvistaa kostoajatuksia. ”Siksimä väkivaltatyössä perustehtävän jatkuva kirkastaminen, toimiva johtajuus, riittävä tuki työryhmältä ja työnohjaus ovatkin väkivaltatyön A ja O.”

Työntekijän tulee kyetä ottamaan vastaan asiakkaan paha olo ja väkivaltaan liittyvät tunteet, joista esimerkkinä häpeä ja syyllisyys. Näin tulee tapahtua, riippumatta siitä ovatko asiakkaat väkivallan kokijoita vai tekijöitä. Yhdessä vastauksessa korostettiin työntekijän omien kokemusten läpikäyntiä ja itsetuntemuksen tärkeyttä henkisesti raskaassa työssä. Kokemus työn tekemisessä koettiin hyväksi, myös elämäkokemus, koska asiakkaat ovat eri-ikäisiä.

Taulukko 8. Naisten tarvitsemat palvelut ja työntekijältä vaadittava ammattitaito

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Naiset tarvitsisivat matalan kynnyksen palveluja, jotka ovat ilmaisia. Paikan, jossa voi kokea, että uskaltaa kertoa omista kokemuksista ilman, että syyttävä sormi osoittaa.	Ilmaiset matalan kynnyksen palvelut Ei syyllistämistä.	Naisten tarvitsemat palvelut

Nainen väkivallan tekijänä lähisuhteissa

<p>Palveluiden on oltava oikea-aikaisia ja riittävän pitkäkestoisia. Lisäksi äitien väsymykseen ja masennukseen sekä pikkulapsiperheiden kuormittavaan arkeen tarvitaan helposti saavutettavia ennaltaehkäiseviä palveluita. Keskustelua ammattilaisen kanssa. Väkivaltaa tehneet naiset tarvitsevat omien tunteiden tunnistamista ja peilaamista ulkopuolisen kanssa. Uusien toimintamallien löytäminen haastavissa tilanteissa auttaa.</p>	<p>Palveluiden oikea-aikaisuus ja riittävän pitkä kesto.</p> <p>Ennaltaehkäisevät palvelut äideille ja pikkulapsiperheille.</p> <p>Keskusteluapu.</p>	
<p>Ymmärrys lähisuhdeväkivaltailmiön monimuotoisuudesta. Väkivaltatyö on erityisammattitaitoa vaativaa työtä. Kuitenkin jokainen voi omassa työssään ottaa väkivaltaisen käytöksen puheeksi ja ohjata erikoistuneisiin palveluihin. Perehtynyt ilmiöön ja aiheeseen Työntekijän on pystyttävä ottamaan vastaan toisen paha olo ja syyllisyys/häpeä, jota asiakkaat yleensä kokevat olivat he sitten väkivallan tekijöitä tai kokijoita.</p> <p>Väkivallan sukupuolittuneisuuden tajuaminen on tärkeää.</p>	<p>Ymmärrys väkivaltailmiöstä.</p> <p>Vaatii erityisammattitaitoa.</p> <p>Puheeksi ottaminen.</p> <p>Perehtyneisyys aiheeseen</p> <p>Pahan olon, syyllisyyden ja häpeän kohtaaminen.</p> <p>Väkivallan sukupuolittuneisuuden ymmärtäminen.</p>	<p>Työntekijältä vaadittava ammattitaito</p>
<p>Väkivaltatyön perusosaaminen = ammattitutkinto + lisäkoulutusta ja kokemusta</p> <p>Koulutus väkivallan tunnistamisesta, sen seurausten hoitamisesta ja ennaltaehkäisyssä. Erilaisia väkivaltaa käsitteleviä koulutuksia. Perheterapian ymmärrys, trauman ymmärrys.</p> <p>Väkivaltatyöntekijällä pitäisi olla käsitys väkivaltateorioista,</p>	<p>Peruskoulutus, jonka lisäksi erityiskoulutusta ja kokemus.</p> <p>Väkivaltakoulutuksia.</p> <p>Teoreettiset</p>	<p>Työntekijältä vaadittava koulutus</p>

<p>kriisityöstä, muutoksen teorioista, väkivallasta selviytymisen prosesseista ja selkeä rakenne, jonka mukaisesti väkivaltaa katkaistaan.</p>	<p>edellytykset.</p>	
<p>Liian herkkä ihminen voi kuormittua liikaa, kun ei pysty käsittelemään asiaa. Perinteinen kohtaamisen taito. Työntekijän tärkein taito on osata kuunnella. Työntekijältä vaaditaan kykyä pystyä ymmärtämään asiakasta, vaikka hän onkin tehnyt väärin. Työntekijän on itse mietittävä, miten itse suhtautuu väkivaltaan, mikä on oma kokemus siitä ja hyvä on tuntea itsensä, jotta pystyy työskentelemään kriisissä olevien asiakkaiden kanssa.</p>	<p>Kuuntelemisen ja kohtaamisen taito. Kyky ymmärtää. Oma prosessi väkivallan suhteen.</p>	<p>Työntekijän persoona</p>

7.5.2. Palveluiden kehittäminen

Lopuksi selvitettiin työntekijöiden ajatuksia palveluiden kehittämiseksi, jotta väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua. Saadut neljätoista vastausta on jaoteltu neljään eri kategoriaan, joissa kehittämistä tulisi työntekijöiden mielestä tapahtua. Kehittämistä vaativat kategoriat nimettiin: palvelut, työntekijöiden kehittäminen ja kouluttaminen, asenteet sekä tiedottaminen ja viestintä.

Palveluiden kehittämiseksi esitettiin erityisesti matalan kynnyksen palveluja. (Vrt. Perheentupa 2010, 45.) Lisäksi palvelut tulisi olla helposti saatavilla, ja niihin tulisi lisätä resursseja, jotta pitkäkestoinen työskentely väkivaltaa tehneiden naisten kanssa mahdollistuu. Palvelujen olisi hyvä olla asiakkaille maksuttomia tai ainakin hyvin edullisia. Myös kokemusasiantuntijoiden käyttö mainittiin.

Osittain palveluiden koettiin kehittyvän, jos työntekijöiden ammattitaito kehittyi. Yksi ehdotus olikin, että sosiaali - ja terveydenhuollon peruskoulutusta tulisi kehittää, jotta siihen sisältyisi väkivaltatyön osaamisen kouluttamista ja väkivalta-asioiden rohkeaa puheeksi ottamista. Väkivallan uhreilta tulisi kysyä heidän väkivallan käytöstään. Lyhyet koulutukset työn ohessa eivät välttämättä aja asiaansa, koska niistä saatu hyöty ei tule osaksi käytännön työtä. Asiat vaativatkin toistoa ja työntekijän tulee käydä läpi oma prosessi väkivaltaan liittyvien asioiden suhteen. Perheentupa (2010, 45) painottaa koulutuksen lisäämistä naisten tekemästä väkivallasta sekä yhteistyön lisäämistä viranomaisten ja eri toimijoiden välillä.

Viestintää ja palveluista tiedottamista tulisi kehittää. Palveluita on olemassa, mutta asiakkaat eivät välttämättä tiedä niistä. Yhteiskunnallisen keskustelun ylläpitäminen väkivallasta on tärkeää. Erityisesti esillä tulisi olla se, että nainen voi olla väkivallan tekijä. Keskustelun ylläpitämisen keinoina mainittiin luennot, kirjallisuus ja artikkelit mainittiin keinoina. Perheentupa (2010, 44) on sitä mieltä, että naisten tekemä väkivalta tulee pitää esillä keskustelussa ja poistaa sen tabuluonteisuutta, koska silloin naiset rohkenevat hakea itselleen apua. Avoimuus mahdollistaa käyttäytymisen muuttamisen.

Tässä yhden vastaajan ajatus kehittämisestä:

”Kehittäisin nimenomaan viestintää. Palveluja on olemassa, mutta asiakkaat eivät ehkä löydä niihin siten kuin voisivat. Poistaisin yhteiskunnassa tabuluonteisuutta – viestinnän keinoin, ennalta estävästi parisuhdetaitokoulutuksessa, neuvolatyössä jne.”

Muutamassa vastauksessa onkin pohdittu tabua naisen tekemän väkivallasta. Muutosta vaaditaan asenteissa. (Vrt. Perheentupa 48.) Toisaalta työntekijöiden ajattelutapaan toivottiin muutosta. Olisi hyvä, että työntekijät puuttuisivat väkivaltaan liittyviin asioihin, vaikka se ei varsinaisesti omaan työtehtävään kuuluisikaan.

Taulukko 9. Kehittämisehdotukset väkivaltaa lähisuhteissaan tehneiden naisten palveluille

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Matalan kynnyksen palvelut, joissa ammattitaitoista väkeä ja riittävän pitkä hoitokontakti. Matala kynnys avun hakemiseen ja asioiden puheeksiottoon.	Matalan kynnyksen palvelut	Palvelut
Palvelut helposti saatavilla Palveluja ei tulisi eritellä sukupuolen perusteella, vaan työskennellä ilmion kanssa. Ei eritellä miehiä ja naisia, tekijöinä, kokijoina. Tämä madaltaa kynnystä hakea apua. Ilmaisia ja puoli-ilmaisia auttajatahoja voisi olla enemmän.	Palvelut helposti saatavilla	
Pitkäkestoiseen työskentelyyn mahdollistavaa resurssien lisäämistä. Palvelujen pitäisi olla myös maksuttomia.	Ilmaisia palveluja	
Ajoittain tarvitaan kehittämishankkeita asian esillä pitämiseksi.	Kehittämishankkeita	
Kokemusasiantuntijoiden käyttöä.	Kokemusasiantuntijoiden käyttö	

Nainen väkivallan tekijänä lähisuhteissa

Nettiauttaminen on hyvä työmuoto.	Palvelut netissä	
Palvelut kehittyvät, kun työntekijöiltä löytyy osaamista. Siihen ratkaisu saadaan lisäämällä perussosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten peruskoulutukseen väkivaltatyön osaamista, tai prosessikoulutuksia. Muutaman tunnin täydennyskoulutus ei riitä. Perusasiat: ymmärtäminen, tunnistaminen, puheeksiotto. Työntekijöiden kouluttaminen ja kannustaminen rohkeaan puheeksi ottamiseen.	Alan peruskoulutuksen kehittäminen Työntekijöiden kouluttaminen ja kannustaminen	Työntekijöiden kehittäminen ja kouluttaminen
Tiedostus Lähinnä asenteissa pitää saada muutos aikaan, että naisetkin voivat olla väkivaltaisia lähimmäisiään kohtaan. Viranomaistahot pitäisi saada paremmin tietoisiksi asiasta. Ajattelutavan muutos työntekijöille eli kaikki voisivat ottaa rohkeasti puheeksi ja ohjata palveluiden piiriin. Enää ei voida ajatella niin kankeasti, että tämä osa-alue ei kuulu minulle kun en varsinaisesti ole ”väkivaltatyöntekijä”.	Naisten väkivaltaisuuden tiedostaminen kaikilla tahoilla. Asennemuutos. Ajattelutavan muutos omasta työstä.	Asenteet
Kehittäisin nimenomaan viestintää. Palveluja on olemassa, mutta asiakkaat eivät löydä niihin siten kuin voisivat. Poistaisin yhteiskunnassa tabuluonteisuutta – viestinnän keinoin, ennalta estävästi parisuhdetaitokoulutuksessa, neuvolatyössä jne. Lisäisin tiedottamista ja puhetta, luentoja, artikkeleita, kirjallisuutta asiasta. Tiedottamisessa tulisi pitää esillä myös nainen väkivallan tekijänä.	Viestintä palveluiden suhteen. Tabun poistaminen yhteiskunnassa. Tiedottamisen lisääminen naisesta väkivallan tekijänä.	Tiedottaminen ja viestintä

7.6. Tulosten yhteenveto

Tämän tutkimuksen mukaan naisen tekemä väkivalta lähisuhteissa kohdistuu lapseen tai puolisoon tai molempiin. Molempia kohtaan väkivalta voi olla henkistä tai fyysistä tai molempia. Muodot voivat olla osittain samoja, lapseen kohdistuu kuritusväkivalta. Sekä puolisoon että lapseen kohdistuva väkivalta on vastaajien mukaan useimmiten lyömistä, haukkumista, huutamista, mitätöimistä, henkistä laiminlyöntiä, uhkailua ja kiristämistä.

Väkivaltaa käyttävän naisen elämään liittyy tiettyjä piirteitä, joita tämän tutkimuksen aineistossa löytyi viisi erilaista. Työntekijöiden mukaan mielenterveysongelmat ja päihteiden käyttö lisäävät väkivallan käytön riskiä. Lapsuuden traumat ja lapsuudenkodista opittu käytös malli väkivallan käyttöön vaikuttaa naisen väkivaltaisuuteen. Uupumus ja stressi madaltavat kynnystä käyttää väkivaltaa. Naisella saattaa olla vaikeuksia hallita omia tunteitaan ja käytöstään, ja siitä seuraa väkivaltaista käytöstä. Parisuhteessa esiintyvät ongelmat ovat yksi väkivaltaisuuteen vaikuttava tekijä.

Työntekijöiden mukaan väkivaltaa käyttävä nainen on lähes poikkeuksetta kokenut väkivaltaa lapsuudessaan ja/tai parisuhteessaan. Lapsuudessaan hän on saattanut kohdata vanhempien välistä väkivaltaa, mikäli ei ole myös itse ollut kohteena. Pääsääntöisesti parisuhteessa koettu väkivalta kuvataan henkiseksi ja fyysiseksi. Lapsuudessa koettu on taas useimmiten kuritusväkivaltaa tai muuta kaltoinkohtelua.

Tämän tutkimuksen mukaan nainen hakee apua väkivaltaiseen käytökseensä, kun hänellä nousee huoli itsestään ja omasta käytöksestä. Hän haluaa saada muutosta ja apua tilanteeseen. Toisaalta hän haluaa löytää uusia toimintatapoja ja ratkaisuja. Naisella on huoli lapsista ja heidän oireilusta ja se saa hakemaan apua. Työntekijöiden mukaan avun hakemista estävät erityisesti häpeä ja syyllisyys väkivallan teoista. Pelko lasten menettämisestä estää avun piiriin hakeutumisen, mutta se voi myös lisätä motivaatiota. Työntekijät kertoivat, että naisille ei ole palveluita tarjolla tai avun saaminen on vaikeaa. Lisäksi voi olla, ettei tiedetä, että palveluita on olemassa tai mistä apua voisi hakea.

Työntekijät kokevat, että naisten avun saannin mahdollistavat naisen oma halu ja uskallus ottaa apua vastaan. Toisaalta motivaatio on tärkeää. Nainen saa apua, jos palveluja on saatavilla ja nainen lähtee avun piiriin. Tämän tutkimuksen mukaan avun saamista estää häpeä, joka estää väkivallan puheeksi ottamisen. Työntekijät kokevat, ettei väkivaltaa tehneille naisille ole palveluja tarjolla tarpeeksi.

Naisten auttamisen erityisyyttä lisääviä asioita ovat naiseuden ja äitiyden huomioiminen auttamistyössä. Monet työntekijät eivät kuitenkaan kokeneet naisten auttamisessa olevan erityistä. Suurin osa työntekijöistä ei

myöskään nähnyt eroa naisten ja miesten auttamisen välillä. Heidän mielestään auttamistyö on samanlaista, ja kohtaaminen sukupuolesta riippumatta on tärkeää. Asiakkaan motivaatio koettiin tärkeäksi. Vähemmistö, joka koki naisten auttamisen eroavan miesten auttamisesta, nostivat esiin naiseuden, äitiyden ja sukupuolisensitiivisyyden huomioimisen. Toisaalta avun hakeminen voi olla vaikeampaa naisten kohdalla. Vanhemmuuden odotukset voivat olla erilaiset naisella ja miehellä. Häpeä vaikuttaa enemmän naisten auttamiseen.

Työntekijät kokivat väkivaltaa tehneiden naisten tarvitsevan ilmaisia, matalan kynnyksen palveluita, joissa naisia ei syyllistetä. Palvelun tulee kestää riittävän pitkään ja se tulee saada oikeaan aikaan. Naiset tarvitsevat keskusteluapua, jotta he voivat työstää omia tunteitaan ja löytää uusia tapoja toimia. Myös ennaltaehkäisevät palvelut mainittiin. Työntekijältä vaaditaan erityistä ammattitaitoa. Työntekijät toivat esiin, että tulee olla ymmärrys väkivallan ilmiöstä ja puheeksi ottamisen taito. Työntekijän tulee olla perehtynyt aiheeseen. Toisaalta työntekijän tulee pystyä ottamaan paha olo vastaan ja käsittelemään häpeää ja syyllisyyttä. Hänen tulee ymmärtää väkivallan sukupuolittuneisuutta.

Työntekijällä tuleekin olla peruskoulutus alalta, mutta sen lisäksi väkivaltakoulutuksia ja tietoa eri teorioista, jotta hänellä on teoreettiset edellytykset auttamistyön tekemiseen. Työntekijän persoonalla on merkitystä. Hänellä tulee olla taito kuunnella ja kohdata ihminen, sekä ymmärtää, vaikka asiakas olisikin tehnyt väärin. Työntekijän tulee olla käynyt läpi oma prosessinsa väkivallan suhteen ja tuntea itsensä.

Työntekijät kertoivat kehittämisehdotuksia väkivaltaa tehneiden naisten palveluille. Heidän mielestään palveluita tulisi kehittää, jotta olisi saatavilla matalan kynnyksen palveluita ja ylipäänsä palvelut tulisi olla helposti saatavilla, ilmaiseksi. Kehittämishankkeet ja verkossa tapahtuva auttaminen koettiin hyväksi. Työntekijät nostivat kokemusasiantuntijoiden käytön yhdeksi kehittämiskohteeksi.

Työntekijöiden mielestä palveluita voidaan kehittää, kun työntekijöiden osaaminen kehittyy. Peruskoulutuksiin tulisi lisätä väkivaltatyön koulutusta. Lisäksi työntekijöiden osaamista tulee lisätä kouluttamalla ja kannustamalla, erityisesti ottamaan puheeksi väkivalta-asioita. Palveluiden kehittämiseksi tulee tapahtua muutosta asenteissa, että naisetkin käyttävät väkivaltaa ja naisten tekemä väkivalta tiedostetaan. Työntekijöiden tulee muuttaa ajatustaan omasta työstään, jotta väkivaltaan puututaan riippumatta omasta työnkuvasta. Työntekijöiden mielestä tulee kehittää palveluista tiedottamista, jotta naiset tietävät niitä olevan. Toisaalta on tärkeää pitää yllä keskustelua, että nainen voi olla väkivallan tekijä.

Kyselyn lopussa oli vielä mahdollisuus lisätä jotain muuta asiaan liittyvää. Muutama oli halunnut vastata tähän. Lähinnä kommentoitiin kiitettiin, että naisten tekemää väkivaltaa tutkitaan ja toivotaankin lisää keskustelua sekä pohdintaa naisten tekemästä väkivallasta. Yksi vastaaja toi esiin huoltaan vanhempien jaksamisesta, jos oma tukiverkosto on suppea.

Vanhemmuutta tulisi tukea. Naisten tavoitettavuus esimerkiksi neuvoloissa tulisi ottaa huomioon.

8 POHDINTA

8.1. Tutkimuksen eettisyys sekä luotettavuus ja pätevyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2016, 4, 6–7) on määritellyt hyvän tieteellisen käytännön ohjeen. Ohjeen avulla halutaan edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja puuttua loukkausepäilyihin. Ohjeessa on yhdeksän kohtaa ja niissä painotetaan tutkimusetiikkaa. Tutkimuksen teossa tulee toimia rehellisesti. Kaikissa tutkimuksen vaiheissa tulee noudattaa yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkimus tulee toteuttaa eettisesti kestäviä ja tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia menetelmiä käyttämällä. Avoimuus ja vastuullisuus on muistettava tuloksia julkistaessa. Kun tutkimuksessa käytetään muita tutkimuksia lähteenä, on heidän työtään kunnioitettava ja viittauksilla annettava niille oikeanlainen arvo. Tutkimusluvut tulee olla hankittuna.

Tämä tutkimus on pyritty toteuttamaan ohjeen mukaisesti. Aiheen valinta ja tutkimuksen suunnittelu tapahtuivat yhteistyössä yhteistyökumppanin Ensi- ja turvakotien liiton kanssa, jotta tutkimus vastaisi liiton odotuksia. Tutkimuksesta tehtiin kirjallinen sopimus Ensi- ja turvakotien liiton kanssa (Liite 1). Liiton yhteistyökumppani sai lukea ja kommentoida työtä tietyin väliajoin. Erityisesti suunnitelmavaiheessa, jossa hahmoteltiin työn tavoitteet, tutkimuskysymykset sekä kyselyn sisältö, yhteistyökumppani sai vaikuttaa työhön ja niitä muokattiin liiton tarpeiden mukaisiksi.

Kyselyyn vastaajien anonymiteetti säilyi. Vain tutkija näki vastaukset webropol-sivustolta, joka oli vain tutkijan tietämän salasanan takana. Vastaukset tulostettiin analyysivaiheessa, mutta vain tutkija käsitteli papereita. Kyselyyn vastaaminen ei aiheuttanut tutkittaville haittaa ja siihen vastaaminen oli vapaaehtoista. Kysely saattoi laittaa heidät pohtimaan työtään eri tavoilla, mikä ei välttämättä näy vastauksissa vaan tulee myöhemmin heidän mieleensä työtä tehdessä. Tutkimus ei vahingoittanut asiakkaita, koska he eivät varsinaisesti olleet tutkimuksen kohteena. Työntekijöiden kertomia asioita ei voida yhdistää asiakkaisiin. Vastaukset olivat kerrottu yleisellä tasolla.

Monien kysymysten kohdalla pohdin, voinko mainita tuloksissa vain yhden vastaajan vastauksia, jos kukaan muu ei ollut maininnut samasta asiasta. Koin kuitenkin, että aineistoni oli pieni, joten lähes kaikki aineistosta nousevat asiat ovat tärkeitä, jos ne liittyivät olennaisesti tutkimuskysymyksiini. Joissakin kysymyksissä pelkistin selkeämmin aineistoa eikä yksittäiset vastaukset nousseet esille, jos ne eivät varsinaisesti vastanneet tutkimuskysymyksiin tai olivat erillisiä muista vastauksista. Epäolennainen tuli jättää pois.

Vilka (2015, 190–192) tuo esiin, miten tärkeää on, että tutkittava saa saatekirjeen avulla tietää tutkimuksesta riittävästi, jotta hän voi päättää osallistumisestaan. Saatekirjeessä tulee myös kertoa, miksi juuri tietyn vastaajan kyselyyn vastaaminen ja osallistuminen tutkimukseen on tärkeää. Luottamusta lisää, jos saatekirjeessä on tutkijan nimi ja yhteystiedot. Tällöin vastaaja voi kysyä lisää tutkimuksesta halutessaan.

Saatekirjettä tehdessäni mietin tarkkaan, mitä kerron tutkimuksesta siinä. Halusin kertoa riittävästi tutkimuksen tarkoituksesta, jotta saisin vastauksia. Erityisesti halusin perustella kehittämisen näkökulmaa, jotta työntekijät saisivat äänensä kuuluviin. Halusin korostaa jokaisen yksilön tärkeyttä, koska vastaajat ovat ammattilaisia ja kehittämisessä tarvitaan heidän näkemyksiään. Voi olla, etten osannut perustella vastaamisen tärkeyttä tarpeeksi saatekirjeessä, koska vastauksia tuli vain 18 henkilöltä. Tosin tähän on voinut vaikuttaa muutkin asiat, joita pohdin jäljempänä. Saatteessa olivat minun yhteystietoni, yksi henkilö ottikin minuun yhteyttä. Saatekirjeessä luvutut asiat toteutettiin. Vastaajien henkilöllisyys ei tullut missään vaiheessa selville. Vastaukset käsiteltiin luottamuksellisesti.

Tutkimus halutaan tehdä virheettömästi, siltikin luotettavuus ja pätevyys saattavat vaihdella. Siksi tutkimuksen luotettavuutta on tärkeää arvioida. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan lisätä, kun tutkija kertoo tarkasti tutkimuksen toteuttamisesta kaikissa sen eri vaiheissa. Erityisesti tulee kertoa aineiston tuottamisesta; siinä mahdollisesti tapahtuneista häiriöistä, virhetulkinnosta ja tutkijan itsearvioinnista. (Hirsjärvi ym. 2014, 231–232.)

Lähetin kyselyn kahdeksalle henkilölle testattavaksi ja kommentoitavaksi. Kaikki henkilöt työskentelevät sosiaalialalla ja heillä on kokemusta tutkimuksen teosta omien opinnäytetöiden kautta. Yksi testaajista kohtaa työssään väkivaltaa tehneitä naisia, joten sain yhdet varsinaiset testivastaukset. Muokkasin kyselyä palautteiden perusteella, mikäli koin ne tutkimusta edistäväksi.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä, tavoitteita ja kyselyä pohdin erityisen paljon ennen kyselyn lähettämistä, jotta ne olisivat samassa linjassa. Tutkimuskysymykset ohjasivat kyselyn kysymyksiä neljän teeman mukaisesti. Ennen julkaisemista kysely sekä opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset hyväksytettiin Ensi- ja turvakotien liiton Perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön suunnittelijalla ja Jussi-työn koordinaattorilla. Tällä pyrittiin edellä mainittujen asioiden ja täten koko tutkimuksen yhtenäisyyteen ja johdonmukaisuuteen. Koen opinnäytetyön tavoitteiden, tarkoituksen, tutkimuskysymysten sekä aineiston keruutavan eli kyselyn olevan yhtenäinen kokonaisuus. Myös teoriaosuus täydentää niitä.

Kyselyn kysymykset ovat saattaneet aiheuttaa tulkintavirheitä vastaajille ja ne saatettiin kokea laajoina. Siksi haastattelemalla olisi voitu saada kattavampia vastauksia. Kaikki vastaukset, lyhyetkin, olivat tärkeitä tutkimuksen kannalta. Olen myös itse saattanut tulkita kyselyn vastauksia

eri tavalla kuin vastaaja on asian tarkoittanut. Työntekijöillä on voinut olla kiire, jolloin vastaukset ovat saattaneet jäädä lyhyiksi eikä vastauksia ole ehditty pohtia. Jos työntekijöille tulee usein tällaisia kyselyjä, se saattaa vaikuttaa vastausprosenttiin vähentävästi, jos ne koetaan kuormittaviksi. Laitoin kyselyyn mahdollisuuden keskeyttää kyselyn teko. Tämä saattoi lisätä pohdinnan ja vastausten määrää, kun kyselyä ei tarvinnut täyttää heti loppuun asti ja vastaamista pystyi jatkamaan toisella kertaa. Tämä saattoi myös vähentää vastauksia, jos työntekijä ei muistanut tai ehtinyt palata viimeistelemään kyselyyn vastaamisen. Vastausaika oli kaksi viikkoa, joten voi olla, että sitä pidentämällä olisi saatu enemmän vastauksia. Toisaalta kysely olisi saattanut unohtua, jos vastausaika on liian pitkä.

Monet kyselyn kysymykset limittyivät yhteen, jonka pystyi huomaamaan vastauksissa. Jotkut vastaukset olivat: ”tähän vastasin jo edelliseen” ja ” ks. Edellinen”. Pohdin, olisiko kysymyksiä pitänyt miettiä vielä tarkemmin, jotta oltaisiin välttytty päällekkäisyyksiltä ja kaikista kysymyksistä olisi saatu vastaukset. Tämä kysymysten päällekkäisyys saattoi vaikuttaa myös siihen, että viimeiseen neljään kysymykseen (ks. liite 3, kysymykset 3.1, 3.2, 4.1, 4.2) eivät kaikki olleet vastanneet. Jos kysymykset olisivatkin olleet monivalintakysymyksiä, jolloin vastaaja valitsee parhaiten sopivimman vaihtoehdon, kysely olisi saatettu kokea kevyempänä. Kysymykset olisivat voineet olla vielä täsmällisempiä, jolloin olisi saatu vielä selkeämpiä vastauksia. Toisaalta väkivalta aiheena on vaikea ja monimuotoinen, joten voi olla, että välttämättä ei pysty muodostamaan niin spesifejä kysymyksiä näistä asioista. Kysely saattoi olla liian pitkä ja työläs avoimine kysymyksineen, joka aiheutti vastausten lyhyiden tai vastaajien pienen määrän. Olisin voinut painottaa kyselyssä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä ja laittaa ne ensimmäiseksi, jolloin olisi voitu saada enemmän vastauksia kehittämiseen. Tästä kuitenkin neuvoteltiin liiton yhteyshenkilön kanssa, ja haluttiin pitää kaikki kysymykset kyselyssä ja tietyssä järjestyksessä.

En lähettänyt itse kyselyä vastaajille, koska en olisi saanut tietooni kaikkien työntekijöiden nimiä ja sähköpostiosoitteita. On saattanut käydä niin, että toiminnanjohtaja tai esimies, jolle kyselyn lähetin, onkin ollut kiireinen tai ei ole kokenut aihetta tärkeäksi, ja kysely ei ole lähtenyt eteenpäin hänen työntekijöilleen. Toisaalta nyt jäi toiminnanjohtajan tai esimiehen pohdittavaksi ja tulkittavaksi sähköpostin ja saatekirjeen perusteella, kenelle kysely tulisi lähettää. Jos liiton keskusjärjestöstä olisi lähetetty etukäteen infoa tutkimuksesta, saattaa olla, että se olisi vaikuttanut vastauksia lisäävästi. Tällöin tutkimukselle olisi tullut enemmän painoarvoa. Nyt kysely tuli suoraan minun opiskelijasähköpostistani, joten voi olla, että tutkimuksen luotettavuutta tai minua tutkimuksen tekijänä epäiltiin ja siksi ei vastattu. Tosin luultavasti opinnäytetöitä tehdään paljon, joten ihmiset ovat tottuneet niihin. Tämä saattaa kuitenkin aiheuttaa kyllästymistä, ja kyselyihin yms. ei aina haluta tai ehditäkään vastata.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös analyysin teko ja tulosten tulkinta. Aineistoa analysoidessa on tärkeää luokittelujen tekeminen. Tutkimuksen raportissa tulee kertoa, miten luokittelu on tehty

ja mitkä ovat sen perusteet. Tulosten tulkintaa tehdessä tulee pohtia vastauksia, erityisesti suhteessa teoriaan. Tutkijan tulee olla tarkka, kun kertoo tulkintojaan ja selventää, miten hän on niihin päätenyt. Tässä auttavat esimerkiksi vastauksista otettujen suorien lainausten liittäminen tutkimusraporttiin. (Hirsjärvi ym. 2014, 232–233.)

Analyysitapana aineistolähtöinen sisällönanalyysi oli sopivin tähän tutkimukseen. Tutkimuksessa haluttiin lähestyä aineiston kautta naisten tekemää väkivaltaa lähisuhteissa ja sen kautta myös teoriaa täydennettiin. Toinen vaihtoehto olisi ollut teoriaohjaava sisällönanalyysi, mutta se ei tutkijan mielestä ollut sopiva tähän työhön. Haluttiin katsoa, mitä aineisto sisältää ilman teorian muotoilemaa ennakko-oletusta. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2009, 117.)

Aineisto analysoitiin puolueettomasti. Olen jaotellut vastaukset taulukkoon ja jaotellut ne alaluokkiin oman tulkintani mukaan. Olen pyrkinyt katsomaan tuloksia ulkopuolisen silmin ja tasavertaisesti. Silti vastausten lukemiseen ja tulkitsemiseen on voinut vaikuttaa oma työurani ja kokemukseni työstä. Monessa kohdassa mietin, että löydänpö oikeita asioita aineistosta vai ovatko ne omia ajatuksiani. Suorat lainaukset ja vastauksista muodostetut taulukot auttoivat tässä. Tutkimuksen valmistuttua aineisto hävitettiin tutkijan koneelta ja webropolista. Myös tulostetut aineistot hävitettiin.

8.2. Tutkimuksen tulosten pohdinta

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuottaa tietoa Ensi- ja turvakotien liitolle, jotta se voi kehittää edelleen palvelujaan lähisuhteissaan väkivaltaa tehneille naisille. Tämä opinnäytetyöraportti toimitetaan sähköisesti Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyön suunnittelijalle, joka oli yhteyshenkilönä opinnäytetyöprosessin aikana. Tutkija menee Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyön suunnittelijoiden tiimiin kertomaan tuloksista ja käymään keskustelua kehittämisajatuksista ja johtopäätöksistä, joita opinnäytetyön kautta on tullut. Suunnittelijat voivat käyttää tietoa hyväksi kehittäessään liiton väkivaltatyötä ja suunnitellessaan koulutusta työntekijöille. Lisäksi on sovittu, että tutkija saa kertoa julkisesti tutkimuksesta ja sen tuloksista. Vastaajien henkilöllisyys ei saa tulla esille jatkossakaan.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli kerätä tietoa ja kartoittaa, mitä erityistä sisältyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten käyttämään väkivaltaan, palveluihin hakeutumiseen ja avun saamiseen. Kohderyhmänä olivat Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalveluiden työntekijät. Työssä haluttiin myös selvittää, miten työntekijöiden mielestä palveluita tulisi kehittää, jotta väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua. Näihin asioihin haettiin tietoa kyselyn avulla saamalla vastaukset tutkimuskysymyksiin.

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli: mitä piirteitä sisältyy naisten lähisuhteissaan tekemään väkivaltaan ja elämään? Kyselyssä haettiin vastausta tähän kolmella ensimmäisellä kysymyksellä. Näihin kysymyksiin oli vastattu laajasti ja kuvailevasti. Niihin oli luultavasti helppoa vastata ja kuvailla väkivaltaa sekä elämää asiakkaiden kohtaamisten ja kertomien asioiden pohjalta niiden konkreettisuuden vuoksi.

Ellonen (2014) tuo esiin lapsiin kohdistuvan väkivallan muotoja, jotka ovat samat kuin tässä tutkimuksessa. Kyseessä on nimenomaan kuritusväkivalta, joka on tukistamista, luunappeja, tarttumista, ravistelua ja läimäyttelyä. Ellosen mukaan lyöminen ei ole kuritusväkivaltaa, koska sitä ei voida enää katsoa lieväksi väkivallaksi. Ellosen tutkimuksen mukaan kuritusväkivaltaa käyttää 44% äideistä. Ensi- ja turvakotien liiton (2014, 29) vuosikertomuksessa on kerrottu lapsiin suomalaisten vanhempien kielteisestä suhtautumisesta kuritusväkivaltaan, mutta silti vanhemmat käyttävät sitä. Naisen tekemä väkivalta parisuhteessa kuvattiin tämän tutkimuksen aineistossa samankaltaiseksi kuin muissa tutkimuksissa. (Ks. Lattu 2008, 172; Törrönen 2009, 31.)

Tämän tutkimuksen mukaan väkivaltaa tehneen naisen elämään voi liittyä mielenterveyden ongelmia ja päihteiden käyttöä. Lapsuuden traumat ja lapsuudenkodista opittu käytösmalli, uupumus ja stressi, vaikeudet hallita omia tunteitaan ja käytöstään sekä parisuhdeongelmat voivat vaikuttaa naisen väkivaltaisuuteen. Myös Siukola (2014, 19) ja Bowen (2009, 8) ovat tuoneet esiin yhteyden väkivallan sekä mielenterveys- ja päihdeongelmien välillä. Latun (2008, 184) tutkimuksessa naisten väsymys saatettiin liittää päihteiden käyttöön ja vieroitusoireisiin. Toisaalta uupuminen oli seurausta pikkulapsiarjen raskaudesta. Lattu (2008, 169–180) on löytänyt syitä parisuhteessa ilmenevistä asioista, jotka voivat vaikuttaa naisen väkivaltaisuuteen. Syyt ovat osin samoja kuin tässä tutkimuksessa, erityisesti kosto ja mustasukkaisuus. (Vrt. Bowen 2009, 9.) Tämän tutkimuksen mukaan lapsuudessa ja/tai parisuhteessa väkivaltaa kokeneet naiset käyttävät myös itse väkivaltaa. Perheentupa (2010, 34) ja Törrönen (2009, 38) ovat havainneet saman seikan. Törrönen kuvaa naisia ”ylisukupolvisen väkivaltaisen perimän kantajiksi”. Toisaalta tämän tutkimuksen aineistossa kerrottiin ”tavallisten ihmisten” käyttämästä väkivallasta ja väkivalta saattoi johtua vain omien tunteiden hallitsemattomuudesta eikä siihen liittynyt muuta problematiikkaa.

Kaikki edellämainitut teemat saattavat lisätä toisen ilmentymistä tai ainakin voimistaa sitä. Asiat ovat kuin monimutkainen vyyhti ja ongelmat kietoutuvat toisiinsa. Ongelmien kasautuminen, yhteen kietoutuminen ja ylisukupolvisuus näkyvät aineistossakin. Verkostojen puuttuminen nousi esiin yllättäen vain yhdessä vastauksessa, vaikka siitä on mediassakin ollut viime aikoina keskusteluja, erityisesti isovanhempien avun tarpeellisuudesta pikkulapsiperheen arjessa. Olisi hyvä miettiä, miten äitien jaksamista voitaisiin parantaa. Kotiin annettava arkea helpottava apu voisi olla hyvä ratkaisu, joka mainittiin aineistossakin. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä lastensuojelun yhteistyö ja muutenkin eri toimijoiden välinen yhteistyö olisi ensiarvoisen tärkeää.

Toisen tutkimuskysymyksen avulla haluttiin tietää, mitkä asiat vaikuttavat lähisuhteissaan väkivaltaa tehneen naisen avun hakemiseen ja avun saamiseen. Tämän tutkimuksen mukaan nainen hakee apua väkivaltaiseen käytökseensä, kun hän on huolissaan itsestään ja omasta käytöksestään. Toisaalta hänellä saattaa olla huoli lapsista sekä heidän oireilusta ja se saa hakemaan apua. Avun hakemista estävät erityisesti häpeä ja syyllisyys väkivallan teoista. Asenteet kuritusväkivaltaa kohtaan ovat muuttumassa ja sitä ei enää hyväksytä niin paljon. (Ks. Vuosikertomus 2014, 29; Ellonen, 2014). Tämä on hyvä asia, mutta toisaalta se voi lisätä häpeää ja syyllistymistä entisestään.

Häpeän ja syyllisyyden vaikutuksen on nostanut esiin myös Mehtola. Syyllisyyden ja häpeän vuoksi väkivalta halutaan salata läheisiltä. Väkivaltaan liittyy epäonnistumisen tunne ja se aiheuttaa eristäytymistä. Läheiset reagoivat muuttuneeseen ilmapiiriin, ja yhteydenpito saattaa vähentyä. Sosiaalinen verkosto kapeutuu sekä tekijällä että uhrilla. Verkostotyö olisi kuitenkin yksi keino, jolla väkivaltaan voitaisiin puuttua. Asiakkaiden ja viranomaisten yhteisellä verkostotyöllä saataisiin hajonnut verkosto puhaltamaan yhteen hiileen ja auttamaan perhettä. (Mehtola 2006, 94, 103.) Voitaisiko häpeään ja syyllisyyteen vaikuttaa jotenkin niitä vähentämällä, jotta ainakaan ne eivät estäisi avun hakemista? Väkivallan jatkuminen lisäävät niitä entisestään. Puheeksi ottaminen oikealla tavalla on tässä ehkä yksi tärkeimmistä asioista, jotta asiakas tulee kuulluksi. Perheentupa (2010, 45) kertoo, että Maria akatemiassa saadun palautteen perusteella häpeää ja syyllisyyttä syventää, jos nainen ei ole tullut kuulluksi ja häntä ei ole otettu vakavasti, kun hän on yrittänyt ottaa omaa väkivaltaisuuttaan puheeksi ensimmäisiä kertoja.

Tämän tutkimuksen aineiston mukaan naisten avun saannin mahdollistavat naisen oma halu ja uskallus ottaa apua vastaan. Törrönen mainitsee, että joskus naisen väkivalta voikin olla pysäyttävä tekijä ja saa naisen pohtimaan elämäänsä sekä menneisyyttään. (Törrönen 2009, 38.)

Tämän tutkimuksen vastausten mukaan osa väkivaltaa tehneistä naisista saa apua, osa ei. Välttämättä vastauksia ei ollut perusteltu. Osa motivaatiota ja avun hakemista lisäävät tekijät olivat myös estäviä tekijöitä. Erityisesti lapset ja huoli heistä saattoivat saada hakemaan apua, mutta pelko lasten menettämisestä esti avun hakemisen ja siten avun saamisen. (Ks. Lattu 2008, 183.) Tähän voitaisiin mahdollisesti vaikuttaa tuomalla lastensuojelun sosiaalityötä lähemmäksi ihmisiä ja tuomalla esiin sen perustehtävä. Lastensuojelulla saattaa olla hieman negatiivinen maine ja ensimmäinen ajatus, joka siitä tulee ihmisille mieleen, on lasten huostaanotto. Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 1. luvun 2 §:ssä sanotaan seuraavasti: ”Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa järjestämällä tarvittavia palveluja ja tukitoimia”. Tämän perusteella lastensuojelun tehtävä on auttaa esimerkiksi tässä tapauksessa väkivaltaa tehnyttä äitiä. Lastensuojelu ei voi kuitenkaan auttaa, jos ei ole tietoinen väkivallasta. Tässä lähipiiri, naapurit, lasten kaverien vanhemmat ym. henkilöt, jotka saattavat ihmetellä perheen vuorovaikutuksen

muuttumista ja olla huolissaan, ovat tärkeässä asemassa. Lastensuojeluilmoituksen tekeminen tulisi nähdä avun pyyntönä ja avun antamisena, ei kielteisenä arvosteluna. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos herää huoli lasten hyvinvoinnista.

Aineistossa naisten koettiin saavan apua, mutta toisaalta samoissa vastauksissa asetettiin useita ehtoja avun saamiselle. Tämä herätti pohdinnan, että saavatko naiset kuitenkin apua väkivaltaiseen käytökseensä. Aineiston mukaan palveluja ei välttämättä ole saatavilla tai niitä ei ole tarpeeksi. Kun asiakkaita ei ole ”tarpeeksi”, myöskään palveluja ei ehkä ole tarpeellista kehittää tai lisätä palvelujen määrää. Tähän saattaa vaikuttaa yhteiskunnan taloudellinen tilanne, jolloin tällaisista palveluista saatetaan säästää entisestään. Väkivallan seurausten tiedostaminen ja asian vakavuus tulisi ymmärtää monella tasolla, kuten WHO:n kuvaamassa ekologisessa mallissa todetaan (ks. WHO 2005, 31, 33–34). Jos asiaa ei pidetä tärkeänä jo päättäjien tasolla, mikään ei muutu.

Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli, mitä piirteitä liittyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseen. Kyselyn kysymyksillä haluttiin tietää, liittyykö naisten auttamiseen jotain erityistä ja eroaako se jotenkin miesten auttamisesta. Suurimmassa osassa vastauksia koettiin, ettei naisten auttamisessa ole erityistä verrattuna miesten auttamiseen. Saattaa olla, että työntekijät eivät välttämättä ole pysähtyneet pohtimaan nais erityisyyttä työssään. Osa vastaajista työskenteli enemmän miesten kanssa. Vastaukset saattavat johtua myös tietystä näkökulmasta tehdä työtä. Voi olla, että kysymys ei ollut selkeästi aseteltu, jotta vastaaja lähtisi pohtimaan nais erityisyyttä. Toisaalta tähän voi liittyä pyrkimys tasa-arvoon miesten ja naisten välillä. Sulkeeko tasa-arvo pois nais erityisen ja mies erityisen työskentelyn? Kohdellaanko naisia ja miehiä tasa-arvoisesti väkivaltaan liittyvissä asioissa? Mies saatetaan stereotyyppisesti nähdä useammin tekijänä kuin nainen. Aineistossa nousi esiin, että väkivaltainen isä joutuu helpommin eroon lapsistaan kuin väkivaltaa tehnyt nainen.

Aineiston mukaan naisten auttamisen erityisyyttä ovat naiseuden ja äitiyden huomioiminen. Aineistosta selvisi, että naisten kohdalla avun hakeminen voi olla vaikeampaa ja häpeä voi vaikuttaa enemmän. Vanhemmuuteen liittyvät odotukset voivat olla naisella ja miehellä erilaiset. Erityisen huomion aineistossa kiinnitti, että kyselyn jokaiseen kysymykseen joku vastaajista oli maininnut häpeän. Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin, että naisen väkivalta koetaan vähäisempänä, mutta kamalampana kuin miehen tekemä. Tämä herättää pohdinnan sukupuolirooleista ja siitä, miten erityisesti naiselta odotetaan tietynlaista käytöstä ja ”kiltteyttä”. Jos nainen ei toimi odotetun sukupuoliroolin mukaisesti, hän kokee siitä häpeää ja ahdistusta. Joutuuko nainen tämän vuoksi todistelemaan tekemäänsä väkivaltaa vai uskotaanko häntä? Tämä saattaa vaikuttaa myös avun saamiseen. Isien roolia lasten kasvatuksessa ja kodin askareisiin osallistumisessa on viime aikoina nostettu keskusteluun ja heidän roolinsa on ehkä muuttunutkin osallistuvaksi ja hoivaavammaksi. Voitaisiinko tällä vaikuttaa siihen, että äiti ei väsyisi lapsiperheen arjessa, kun hän saa tukea puolisoiltaan? Lattu (2008, 186)

tuota esiin, että hänen tutkimuksessaan väkivaltaa tehneet naiset eivät tuoneet esiin lasten isän tai puolison apua tai vanhempien yhteistyötä, jotta perheen tilanne olisi helpottanut tai äiti olisi saanut tukea. Jos miesten rooli kuitenkin voi muuttua pehmeämmäksi, voisiko myös nainen olla halutessaan erilainen äiti ja nainen? Naisiin kohdistuviin odotuksiin liittyvät lisäksi naisten työllistymiseen liittyvät asiat, esimerkiksi lasikattoilmiö. Reenkola (2008, 48–50) on pohtinut naisen aggressiota, johon vaikuttavat tietyt odotukset sukupuolta kohtaan. Naisen ei odoteta näyttävän vihaa ja usein nainen tukahduttaa näitä negatiivisia tunteitaan.

Neljännän tutkimuskysymyksen kautta haluttiin kartoittaa työntekijöiden ajatuksia väkivaltatyön ja palveluiden kehittämisestä, jotta lähisuhteissaan väkivaltaa tehneet naiset saisivat apua. Tämän tutkimuksen aineistossa naisille tulisi olla ilmaisia, matalan kynnyksen palveluita, jotka ovat riittävän pitkäkestoisia. Myös ennaltaehkäiseviä palveluita tarvitaan. Keskusteluapu työntekijän kanssa koettiin tärkeäksi, jotta naiset voivat työstää tunteitaan ja löytää uusia tapoja toimia. Muutamassa vastauksessa mainittiin kokemusasiantuntijoiden käyttö, mutta ei ollut kerrottu tarkemmin, millä tavalla se tulisi tapahtua. Kehittämishankkeet ja verkossa tapahtuva auttaminen koettiin hyväksi auttamistavaksi.

Vain yksi vastaaja mainitsi kokemusasiantuntijoiden käyttämisestä naisten auttamisessa, nimenomaan palveluiden kehittämiseen liittyen. Muuten vertaistuen käyttämisestä tai ryhmämuotoisesta toiminnasta ei mainittu aineistossa. Ensi- ja turvakotien liitto on julkaissut Ojurin toimittaman käsikirjan vertaisryhmien käyttämisestä väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukemisesta 2008-2012 toimineen projektin ansiosta. Voi olla, että väkivaltaa tehneelle naiselle vertaistukea tai keskusteluryhmiä ei osata nähdä sopivana auttamiskeinona. Lindroos (2010, 194–195) nostaa esiin, että ryhmä olisi naisille auttamismuotona erityinen. Naisten kokoontuessa samojen kysymysten äärelle naiset voivat löytää yhteyden. Kun yhteys omaan itseen on kadonnut, tarvitaan toisten naisten tukea. Perheentupa (2010, 98–101) on tutkinut Maria Akatemian Demeter-ryhmän vaikuttavuutta naisilta pyydetyn palautteen kautta. Tärkeää ryhmissä oli asioiden jakaminen vertaisten kanssa. Ryhmässä naiset oppivat tuntemaan ja ymmärtämään itseään ja omia tunteitaan. Erityisesti vihan tunteen kohtaaminen oli muuttunut. Viha nähtiin rakentavana voimana. Naiset oivalsivat, että on mahdollista selviytyä yhdessä tukemalla toisia ja saamalla itse tukea omaan väkivaltaisuuteen. Tämä lisäsi halua auttaa muita. Ryhmä lisäsi yhteisöllisyyttä, ja se kantoi varsinaisen ryhmäprosessin päätyttyäkin. Ryhmän avulla nainen saattoi oivaltaa, miten tärkeää on pystyä auttamaan itse itseään ja vaikuttamaan omaan elämään. Haluttiin pyrkiä pois uhrin asemasta ja oppia armollisuutta itseä kohtaan. Naisten ryhmät koettiin voimaannuttavina, kun naisilla oli samankaltaisia kokemuksia, kokemus siitä, ettei olekaan ainoa nainen väkivaltaongelman kanssa. Monella käsitys itsestä naisena ja äitinä muuttui ja vahvistui. Itsekunnioitus ja sen avulla luottamus itseen ja toisiin ihmisiin, erityisesti naisiin, kasvoi. Naiset oppivat ymmärtämään omaa taustaansa ja sukupolvien ketjua väkivaltaan liittyen, mikä vähensi heidän vaatimuksiaan itseään kohtaan. Naisten ryhmät auttoivat akuutissa vaiheessa ja niissä saatiin alkuun prosessi.

Aineiston mukaan työntekijän ammattitaito on merkityksellinen naisten auttamisessa. Palveluiden koetaan kehittyvän, kun työntekijöiden osaaminenkin kehittyy. Työntekijän tulee ymmärtää väkivaltaa ilmiönä ja hänellä tulee olla taito kuunnella ja ottaa puheeksi. Toisaalta erilaisten tunteiden, esimerkiksi häpeä ja syyllisyys, kohtaaminen asiakkaan taholta vaatii erityisosaamista. Väkivaltaa ei hyväksytä, mutta ihmistä ymmärretään. Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutuksiin tulisi lisätä väkivaltatyön koulutusta. Puheeksi ottaminen vaatii myös koulutusta ja rohkaisua. Työntekijän tulee olla käsitellyt mahdolliset omat väkivallan kokemukset ja tuntea itsensä.

Törrönen (2009, 146–148) kokee väkivaltatyössä tärkeimmäksi menetelmäksi ajattelemisen. On hyvä pysähtyä pohtimaan asioita, ajatella niitä. Se usein unohtuu sekä tekijöiltä, uhreilta että työntekijöiltäkin. Väkivaltatyössä puhuminen on merkityksellistä. Työn sisältö ja käytännöt tulisi avata, koska silloin niillä voidaan auttaa asiakkaita ja tukea työntekijöitä. Miten toimitaan, jos nähdään esimerkiksi äidin pitävän kohtuutonta kuria lapselleen? Missä menee puuttumisen raja? Mikä on hyvää puuttumista? Onko puuttuminen auttamista vai kontrollia? Törrönen sanoo, että puheeksi ottamiseen vaikuttavat työyhteisön senhetkiset käsitykset väkivallasta. Näistä käsityksistä olisi puhuttava, koska ne myös muuttavat muotoaan kaiken aikaa. Väkivaltatyön parissa toimiviin työyhteisöihin saattaa siirtyä asiakkailta puhumattomuuden, epäluulon ja arvailun ilmapiiri, joka kehittyy helposti väkivallan ympärille. Tämän vuoksi toiminnan tulisi olla avointa, selkeää ja yhteiset sopimukset tulisi olla sekä asiakkaiden että työntekijöiden tiedossa.

Palveluiden kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä kukaan vastaajista ei tuonut esiin toimijoiden ja viranomaisten yhteistyön merkitystä. Verkostotyö oli mainittu yhdessä vastauksessa, jossa painotettiin sen merkitystä, jotta kaikki perheenjäsenet saavat apua ja väkivalta voi loppua. Tämä herättää pohdinnan, että yrittävätkö ammattilaiset liikaa selviytyä yksin ja ratkaista ongelmia eikä osata käyttää moniammatillisuutta hyödyksi. Voi olla myös, että yhteistyö koetaan itsestään selvänä toimintamallina väkivaltatyössä ja siksi sitä ei mainittu aineistossa.

Väkivallan, ja erityisesti sukupolvien ketjun, katkaisemiseksi voidaan tehdä asioita. Jokainen voi muuttaa asioita omassa elämässään, yhteiskunnan muutokseen voidaan vaikuttaa tutkimuksen ja koulutuksen avulla sekä eri tahojen yhteistyöllä. (Hämäläinen 2009, 43.) Perheentupa (2010, 49) mainitsee keskustelun ja yhteisten tavoitteiden löytymisen sekä viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyön kehittämisen.

Aineistossa mainittiin, että työntekijöiden tulisi muuttaa asennoitumistaan omaan työhönsä, jotta väkivalta-asioihin puututaan, vaikkei se varsinaisesti olisikaan omaan työnkuvaan liittyvää. Viestintää ja tiedottamista tulisi kehittää, jotta palveluista tiedetään ja ylläpidetään keskustelua, että nainen voi olla väkivallan tekijä.

8.3. Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa Ensi- ja turvakotien liitolle palvelujen kehittämiseksi. Tutkimusta tehdessäni olen pohtinut väkivaltatyötä laajemminkin. Väkivaltatyön suhteen on kehitettävää. Aineistosta löytyy useita ehdotuksia nimenomaan laajemmasta näkökulmasta, koko Suomen kannalta. Varsinaisesti tästä tutkimuksesta ei voi tehdä kovin pitkälle vietyjä johtopäätöksiä, kun vastaajien määrä on pieni ja väkivaltaa tehneiden naisten määrä, joita vastaajat eli työntekijät ovat kohdanneet, ei myöskään ole kovin suuri. Toisaalta tutkimus kertoo näiden työntekijöiden ajatuksista väkivaltaa tehneiden naisten parissa tehtävästä työstä. Samoja asioita kuitenkin aineistosta nousi esiin kuin muissakin tämänkaltaisissa tutkimuksissa.

Tutkimuksen aineiston perusteella on noussut useita kehittämissuhteita väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseksi ja väkivaltatyön kehittämiseksi laajemminkin. Koen, että voisimme vaikuttaa väkivaltaan ja sen parissa tehtävään työhön lisäämällä yhteisöllisyyttä asiakastyössä, työyhteisöissä ja yhteiskunnassamme. Nykyään korostetaan yksilöllisyyttä ja silti jokainen meistä kaipaa ihmisiä ympärilleen. Yhteisöllisyys lisää toisista ihmisistä välittämistä ja puuttumistakin. Erityisesti lähisuhdeväkivaltaan saatetaan suhtautua välinpitämättömästi. Ihmiset eivät halua puuttua toisten asioihin, ja halutaan sulkea silmät ja korvat esimerkiksi naapurissa tapahtuvalle väkivallalle tai oman lapsen koulukaverin oireilulle. Ehkä ihmiset, jopa sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, haluavat olla hienotunteisia eivätkä puutu, vaikka ehkä haluaisivatkin. Yhteisöllisyydessä puututaan myös muiden asioihin. Yhteisöllisyydellä tai yhteisöhoitolla voitaisiin vastata Törrösen (2009, 148) peräänkuuluttamaan avoimuuteen ja selkeyteen sekä yhteisten sopimusten tärkeyteen väkivaltatyössä sekä mukavan ilmapiirin luomiseen työyhteisössä. WHO (2005, 33) on tuonut raportissaan esille, että väkivallan todennäköisyyteen vaikuttaa, jos yhteisöllisyys on heikkoa ja esimerkiksi naapurit eivät tunne toisiaan.

Yhteisöllisyys on varmasti sanana jokaiselle tuttu, mutta se on myös tietty toimintamalli ja siitä on tutkittua teoretietoa. Yhteisöhoitolla tarkoitetaan hoidon, kuntoutuksen ja kasvatuksen edistämistä hyödyntämällä tietoisesti koko yhteisöä. Yhteisöllisyyteen kuuluu tasavertaisuus, johon liittyy toisen ihmisen kunnioittava ja arvostava kohtaaminen. Vuorovaikutus on tärkeää, ja siihen liittyy luottamus, avoimuus ja rehellisyys. Yhteisöllisyydessä vallitsee sallivuus, jolloin jokainen saa olla oma itsensä ja tulee hyväksytyksi sellaisena kuin on. Asioista keskustellaan, sovitaan yhdessä ja päätetään demokraattisesti. Yhteisön toimintaan kuuluvat ryhmätoiminnot. Yhteisöllä on yhteinen päämäärä, joka on asetettu yhdessä. Yhteisön jäsenet keskustelevat ja suunnittelevat, mitä toiminnalta vaaditaan ja halutaan. Toimintaa myös arvioidaan jatkuvasti. Fyysinen ja psyykinen koskemattomuus oikeudenmukaisuuden lisäksi ovat keskeisiä elementtejä yhteisöhoitossa. Todellisuuden kohtaaminen onnistuu antamalla ja saamalla rehellistä palautetta omasta ja muiden käytöksestä ja toiminnasta. Asioista puhutaan suoraan, ei selän takana ja syyttämällä toista. On tutkittu, että kun yhteisön vuorovaikutus kehittyy, yhteisö

pystyy ratkaisemaan omia ongelmiaan paremmin ja kohtaamaan ulkoapäin tulevia paineita. Asiakkailla on paremmat mahdollisuudet kuntoutua ja henkilöstön hyvinvoinnin on todettu parantuneen. Vuorovaikutus on uutta luovaa ja kehittyvää dialogia. (Kekkonen, koulutus 8.-9.5.2014; Kekkonen, koulutus 12.-13.5.2016)

Väkivaltaan puuttuminen ei ole helppoa. Puheeksiottamisen kehittämiseen voitaisiin vastata yhteisöllisyyden ja dialogisuuden kouluttamisella ja kehittämisellä. Aineiston mukaan olisi hyvä lisätä puheeksiottamisen ja avun tarjoamisen koulutusta erityisesti äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajille. Ajattelen myös koulujen henkilökunnan olevan avainasemassa, koska kotona tapahtuva väkivalta näkyy lapsissa, vaikka se ei kohdistuisikaan heihin. Pohdin väkivaltailmiön laajuutta ja normalisoitumista erityisesti teoriaosuutta kirjoittaessani. Kukaan meistä ei voi välttyä väkivallan kohtaamiselta. Se vuoksi tulisikin väkivaltaan liittyviä asioita pitää yleisessä, avoimessa keskustelussa. Kouluissa tulisi puhua enemmän väkivallan vakavuudesta yhteisöllisellä tavalla. Sitä ei pitäisi vain kieltää, vaan lasten ja nuorten kanssa tulisi keskustella siitä ja kertoa, miksi se on kiellettyä ja mitä se voi aiheuttaa. Tällä tavoin voitaisiin muuttaa asenteita, koska voi olla, ettei aikuisetkaan välttämättä tiedä, mikä on väkivaltaa ja mitkä vaikutukset sillä on. Kun tietämystä ei ole, toimintatavat jatkuvat sukupolvelta toiselle.

Väkivaltaan puuttuminen tulisi tehdä siten, että ihminen voi kokea olevansa arvokas, vaikka olisi toiminutkin väärin. Tässä avoin ja rehellinen dialogisuus asiakkaan ja henkilökunnan välillä voisi tarjota ratkaisun. Tässä tutkimuksessa useampi vastaaja oli nostanut kuuntelemisen taidon merkitykselliseksi asiaksi asiakastyössä.

Yhteisöllisyyteen liittyvät myös ryhmässä tapahtuva toiminta. Vertaisryhmätoimintaa tulisi kehittää sekä väkivaltatyötä tekevien toimijoiden parissa että muuallakin. Naisilla tulisi olla mahdollisuus saada puhua yhdessä mieltä painavista asioista, erilaisista tunteista, varsinkin syyllisyydestä ja häpeästä. Kuka ymmärtää väkivaltaa tehnyttä ja/tai kokenutta naista paremmin kuin toinen saman kokemuksen omaava nainen? Toisaalta työntekijä ryhmän ohjaajana pystyy antamaan erilaista näkökulmaa ja tietoa toipumisesta. Ohjaajan ei tarvitse kuitenkaan olla asiantuntija, vaan naiset ovat niitä itse. Naiseutta ja äitiyttä kohtaan suunnatut odotukset tulisi ottaa huomioon. Työntekijän tulisi rohkaista puhumiseen ja asioiden jakamiseen. Ryhmän naisohjaajan merkitys on suuri, erityisesti ryhmään osallistuvan oman naiseuden oivaltamisessa. (Ks. Perheentupa 2010, 97–101.) Naisille suunnattuja palveluja tulisi kehittää mahdollistamaan vertaistuen käyttäminen hyödyksi väkivallasta selviytymisessä. Ryhmät voisivat toimia edellä kertomani yhteisöhoidon tavoin. Tämän tutkimuksen aineistossa mainittiin kehittämis ehdotuksena naisen ja työntekijän väliset keskustelut ja niiden lisääminen. Olisi tärkeää kouluttaa väkivaltatyön parissa työskenteleviä näkemään yksilökeskustelujen lisäksi myös vertaistuen ja ryhmämuotoisen toiminnan mahdollisuudet auttamistyössä. Tämä voisi olla myös taloudellisempaa. Ryhmän ohjaaminen väkivalta-asioissa saattaa vaatia myös työntekijöiden kouluttamista ryhmämuotoiseen työtapaan, joka voidaan kokea vaikeana,

jopa pelottavana. Työntekijän tulisi luopua asiantuntija-asemasta ja luottaa asiakkaiden kykyyn auttaa itseään sekä muita.

Naisten tavoitettavuuteen tulisi kiinnittää huomiota. Tämä voisi perustua kyselyn vapaan sanan osiossa nostettuun seikkaan äitien tavoittamisesta neuvoloissa, jossa äidit käyvät ennen ja jälkeen synnytyksen. Ei voi siis sanoa, ettei äitejä tavoitettaisi. Voi olla, että tarvitsisimme selkeän systeemin, jolla voisi ottaa puheeksi äitien jaksamiseen liittyviä asioita. Toisaalta työntekijät saattavat kokea vaikeana ja tungettelevana, syyllistävänäkin, väkivalta-asioiden puheeksiottamisen. Nainen saattaa odottaa, että joku kysyisi häneltä, miten hän jaksaa ja hän haluaisi kertoa peloistaan ja ahdistavista ajatuksistaan ilman syyllistämistä. Ammattilaisten tulisi tehdä hieman enemmän kuin pelkkä oma työ. Väkivallan suhteen ei pitäisi ajatella, että ”ei kuulu mulle”.

Aineistossa kerrottiin, että naisen on vaikeampi järjestää lastenhoitoa miehiin verrattuna, jotta hän voisi mennä tapaamaan ammattihenkilöä ja tämä saattaa vaikuttaa naisen avun saamiseen. Kertooko tämä siitä, että edelleen naisilla on suurempi vastuu lastenhoidosta kuin miehillä? Olisi tärkeää pohtia, miten miesten osuutta voitaisiin lisätä lastenhoidossa tai olisiko muita tapoja helpottaa naisten vastuuta lastenhoidossa.

Ovatko roolit naiselle ja äidille liian ahtaat? Nykyään on alettu kiinnittää tähän huomiota julkisessa keskustelussa. On olemassa blogeja ja television keskusteluohjelmia, joissa käsitellään vanhemmuutta armollisesti sekä pohditaan (sukupuoli)rooleja ja niihin liittyviä odotuksia. Armollisuus onkin tärkeä asia ja se voisi auttaa myös naisten tekemän väkivallan suhteen. Väkivaltaa ei tule hyväksyä, mutta nainen voisi olla armollisempi itseään, naiseuttaan ja äitiyttään kohtaan. Tämä vaatii asennemuutosta kaikilta, jotta emme vaatisi toisiltamme täydellisyyttä ja tiettyyn muottiin menemistä. Tämä voisi madaltaa naisten kynnystä hakea apua väkivaltaiseen käytökseensä, kun ei tarvitsisi kokea syyllisyyttä ja häpeää jo pelkästä erilaisuudestaan. Kuka meistä määrittelee hyvän naiseuden tai äitiyden? Voisiko olla riittävän hyvä, itselleen? Sosiaalinen media tuo oman lisänsä tähän keskusteluun. Siellä voidaan nostaa keskusteluun tärkeitä asioita ja avartaa sitä. Toisaalta keskustelu saattaa olla hyvin raadollista, varsinkin erilaisuutta kohtaan, ja yksittäisiä henkilöitä tuomitaan ja saatetaan kohdella huonosti. Myös Ellonen (2014) on tutkimuksessaan tullut johtopäätökseen, että vaikka kehitystä väkivaltatyössä on tapahtunut, silti palvelujärjestelmämme ei tällä hetkellä mahdollista äitien omien väkivaltakokemusten käsittelemistä siten, että ne eivät enää olisi vaikuttamassa omaan äitiyteen. Vanhemmuutta tukevat palvelut eivät ole riittäviä tai ne eivät tue naisia käsittelemään äitiydestä nousevia negatiivisia tunteita ilman äitiyden arvostelua ja leimautumista huonoksi äidiksi. (Ks. Reenkola 2014, 76-77.)

Viime aikoina on ollut julkista keskustelua psykoterapian saatavuudesta ja miten sitä tulisi helpottaa. Myös tämän tutkimuksen aineistossa oli nähtävissä keskusteluavun saatavuuden helpottaminen. Psykoterapian saamisen helpottuminen ja vertaistuen käyttäminen naisten auttamisessa

voisivat olla tekijöitä, joilla väkivaltaa tehneitä naisia voitaisiin auttaa ja tukea heitä auttamaan itseään ja toisiaan.

Voisi olla hyvä kartoittaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten ajatuksia ja käsityksiä väkivallasta, koska jokainen voi helposti löytää itseltään uskomuksia ja erilaisia asenteita väkivaltaan liittyen. Uskomukset voivat estää väkivaltaan puuttumista. Toisaalta olisi hyvä kartoittaa ammattilaisten ajatuksia puheeksi ottamisesta ja sen koulutuksen tarpeista. Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutukseen olisi sisällytettävä väkivallan tunnistamista, puuttumista ja mahdollistamista muutokseen.

Koen, että yhteisöllisyys voisi tuoda asiakkaan kohtaamiseen uudenlaista ulottuvuutta väkivaltatyössä. Dialogisuuden lisääminen ja kouluttaminen voisi olla yksi tapa. Arnkil ja Seikkula (2015, 107–108, 110–112) näkevät dialogisuuden tärkeäksi asiakkaan kohtaamisessa. Dialogisuudessa asiakas tulee kuulluksi, kun hänet hyväksytään ehdoitta ja hänet kohdataan kunnioittavasti sekä ollaan aidosti kiinnostuneita. Työntekijä ei anna vastauksia, vaan tukee asiakkaan toimijuutta ja sallitaan ajatusten ilmaiseminen vailla pelkoa. Hyväksyminen ei tarkoita tekojen hyväksymistä, mutta dialogin kautta tarjotaan mahdollisuus muutokseen keskustelemalla tunteista, joita herää.

8.4. Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini tämän opinnäytetyön tekoon alkoi kriisityön opinnoissani, kun kiinnostukseni täsmentyi naisten parissa tehtävään kriisityöhön. Halusin tehdä opinnäytetyön siihen liittyen, ja kesällä 2015 aloinkin etsiä aihetta työlle. Ensi- ja turvakotien liitto kiinnostui mahdollisuudesta ja ehdottivat aihetta naisten tekemä väkivalta, joka tuntui minusta heti kiinnostavalta. Väkivalta oli ilmiönä vieras, vaikka se onkin valitettavasti ollut aina jollain tavalla mukana tekemässäni asiakastyössä. Koen, että myös yhteiskunnassamme väkivalta on valitettavan suuressa roolissa.

Erityisesti prosessin alkuvaiheessa luin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, jotta sain itselleni selkiytettyä käsitteitä ja varsinkin väkivaltaa ilmiönä. Tämä auttoi minua myös rajaamaan näkökulmaa nimenomaan lähisuhdeväkivaltaan. Lisäksi sain neuvoja rajaamiseen Ensi- ja turvakotien liiton yhteyshenkilöltä. Väkivallasta lukeminen oli ajoittain erittäin rankkaa henkisesti, vaikkakin hyvin mielenkiintoista. Väkivalta nostaa aina tunteita esiin, ehkä vielä enemmän sen kohdistuessa lapsiin. Kirjallisuudessa nousi esille usein, että väkivaltatyötä tekevän henkilön tulee käydä ensin läpi omat väkivallan kokemukset, jotta voi työskennellä väkivaltatyössä. Koen, että olen tämän työn tehneenä valmiimpi työhön kuin aiemmin, vaikka varmasti vielä onkin käsittelemättömiä asioita.

Opinnäytetyötä tehdessä olen pohtinut omia väkivallan kokemuksiani ja kyseenalaistanut omia uskomuksiani siitä. Olen huomannut jopa itsessäni, että olen saattanut ajatella sallivasti joistakin väkivaltaan liittyvistä

asioista, vaikka asenteeni väkivaltaa kohtaan sinänsä on ollut ei-hyväksyvä. Ajattelen, että erityisesti henkistä väkivaltaa ei välttämättä osata nähdä, ja siksi puuttuminenkin on vaikeaa. Miten paljon kiusaamista on esimerkiksi työpaikoilla? Kiusaaminen ei ole vain lapsien ongelma, vaan myös aikuisten. (Vrt. Törrönen 2009, 150.) Näitä asioita on usein vaikea nähdä, kun asiat ovat arkipäiväistyneet ja normalisoituneet yhteisössä. Puutummeko asioihin? Salliiko ilmapiiri avoimen keskustelun? Sallimmeko väkivaltaa arkipäivässämme huomaamattamme? Toteutammeko jopa itse sitä? Puhummeko pahaa työtoverista, naapurista emmekä uskalla ottaa asioita puheeksi? Miten työelämän paineet ja stressi vaikuttavat ihmisiin ja ihmisten väliseen vuorovaikutukseen sekä kotona, työssä että vapaa-ajalla? Näihin asioihin pystymme jokainen vaikuttamaan omalta osaltamme.

Koen, että tämän opinnäytetyön johdosta oma ajatukseni väkivallasta on muuttunut. Olen ymmärtänyt, miten laajasta asiasta on kyse, ja millaisia vaikutuksia sillä on. Luulen, että suomalaisessa yhteiskunnassa moni saattaa vähätellä väkivaltaa ja ehkä oikeuttaakin sen tietyissä tilanteissa. Tähän tulisi vaikuttaa myös hallinnon tasolta, jotta asenteet muuttuisivat. FRA:n tutkimus (FRA 2012), josta enemmän teoriaosuudessa luvussa 2.2.1, tulevat esiin suomalaisten asenteet väkivaltaa kohtaan sekä vähäinen tietämys siitä, millainen ongelma se on meillä Suomessa. Istanbulin sopimus (Ulkoasiainministeriö 2015) tulisi saada käytäntöön pian, koska sillä voitaisiin vastuuttaa myös hallintoa.

Opinnäytetyöprosessi on ollut mielenkiintoinen, koska olin erittäin innostunut aiheesta. Välillä se tuntui raskaalta, koska tutkimuksen teko on ajoittain yksinäistä. Tutkimuksen teossa tulee suvantovaiheita, jolloin tuntuu, ettei mikään etene. Toisaalta sen jälkeen tuli aina vaihe, jolloin työ eteni ja tiesin, mitä tulee seuraavaksi tehdä. Ymmärrän nyt tunteiden vuoristoradan kuuluvan tällaiseen prosessiin. Välillä oli hyvä turhautua ja antaa ajan kulua. Se auttoi prosessia etenemään.

Minulla ei ole työkokemusta väkivaltatyöstä. Jossain vaiheessa mietin, miten se vaikuttaa tämän opinnäytetyön tekoon. Tulisiko itsellä olla käytännön kokemusta siitä asiasta, jota tutkii? Työn alkuvaiheessa minulta vaati ainakin enemmän perehtymistä väkivaltaan ilmiönä ja muuhun teoriaan asiasta, kuin jos olisin jo tehnyt työtä ja nähnyt kokemuksen kautta tilanteita ja kohdannut asiakkaita. Voi olla, että en ole osannut ottaa huomioon joitakin asioita, kun ei työkokemusta ole. Toisaalta koen, että tuon asian vuoksi minulla ei ollut ennakoasenteita tai muutenkaan kokemuksen ei muokannut analyysin tekoa tai teorian kokoamista. Lähestyin asiaa avoimin mielin ja objektiivisesti.

Ymmärsin työn loppuvaiheessa, että työkokemukseni naisten päihdetyössä vaikutti tapaani tehdä tätä opinnäytetyötä. Voi olla, että se vaikutti kyselyn kysymysten tekoon, jossa painotin nais erityisyyttä, melkein pä huomaamattani. Se saattoi myös vaikuttaa asioihin, joita painotin teoriaosuudessa. Olen tehnyt työurani yhteisöllisyyden parissa, ja osittain tämän vuoksi pohdintani ja johtopäätökseni painottuvat yhteisöhoitoon ja dialogisuuteen. Koen niiden olevan oikea tapa sekä asiakastyötä tehdessä

että työyhteisössä ja niiden kehittämisessä. Olen käynyt yhteisöhoidon 2,5 vuoden prosessikoulutuksen, joka on kehittänyt minua ammatillisesti että persoonana. Yhteisöllisyys on työtapana haastava, mutta koen sen olevan avoimuuden ja kunnioittavan kohtaamisen vuoksi hieno tapa tehdä työtä sosiaalialalla.

Kun kerroin ystäville, työtovereille ja monille tapaamilleni ihmisille opinnäytetyön aiheestani, kommentit olivat hyvin kannustavia. Monet sanoivat, että onpa hienoa, että tutkitaan myös naisen tekemää väkivaltaa. Monella oli käsitys, että sitä ei ole juuri tutkittu ja se on vieläkin tabu, josta tulisi puhua enemmän. Haluan kiittää kaikkia näitä ihmisiä tuesta opinnäytetyöprosessin aikana. Monet olivat kiinnostuneita lukemaan ja kommentoimaan työtäni, koska aihe oli kiinnostava. Useat kokivat itsekkin pohtineensa omaa suhtautumistaan väkivaltaan lukiessaan työtä ja oppineensa uutta. Erityisesti haluan kiittää Ensi- ja turvakotien liiton yhteyshenkilöä Leena Marila-Penttistä sekä muita liiton työntekijöitä avusta, tuesta ja ohjauksesta opinnäytetyön teossa. Entinen esimieheni, ystäväni Pia Piispanen on ollut korvaamaton apu sekä kirjoittamisessa että motivaation ylläpitämisessä. Kiitän myös Hämeen ammattikorkeakoulun opettajaa Ulla Peltosta ohjauksesta tämän opinnäytetyön teossa.

Päätän työn Maija Vilkkumaan kirjoittaman Ingalsin Lauran sanoihin, jotka kuvaavat mielestäni hienosti naiseen kohdistuvia odotuksia ja tunteita, joita siihen voi liittyä.

*Niin sä tulit varhain väsyksiin
petyit niihin puheisiin
joissa kaikki on kohta mut ei vielä, vielä, vielä, ikinä ei
Kouluun sä menit silmin vihaisin
ne sanoi lapsi on sekaisin
ja olisit nyt paremmin
jos olet hiljaa ja kunnollinen, tunnollinen
niin kaikki on helpompaa
muuten joudut katumaan
ja sä mietit*

*Ne ei tahdo mua
ne tahtoo Ingalsin Lauran
essussaan kiltisti tottelemaan
mut vielä mä nousen ja maailmalle nauran
vielä joskus teen niin kuin huvittaa
ja niitä kaduttaa*

*Tänään sä et jaksanut enempää
muiden katseet aina kuin jää
joskus perään ne huutaa sä oot hullu hullu hulluhan sä oot
niin sä päätit lähtee ennen kuin lyöt
pakkasit meikit, ketjut ja vyöt
ja keskeneräiset kirjoitustyöt
ja ruotsinopettajan Visan*

*jonka se jätti välitunniksi luokkahuoneeseen
sillä sä pääset Lontooseen
ja sä mietit*

*Ne ei tahdo mua
ne tahtoo Ingalsin Lauran
sietämään kaiken ja anteeks antamaan
mut vielä mä nousen ja maailmalle nauran
vielä joskus teen niin kuin huvittaa
ja niitä kaduttaa*

M. Vilkkumaa

LÄHTEET

- FRA. 2012. Violence against women survey. <http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey> Viitattu 22.4.2016.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs, uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Arnkil, T. E. & Seikkula, J. ”Nehän kuunteli meitä!” Dialogeja monissa suhteissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes print – Suomen yliopistopaino Oy.
- Bowen, E. L. 2009. Domestic violence treatment for abusive women: a treatment manual. New York: Taylor & Francis Group.
- Ellonen, N. 2014. Väkivalta äitien ja lasten välisten ristiriitojen ratkaisussa. Haaste 4/2014. Julkaistu 12.12.2014. Viitattu 11.5.2016. <http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste42014/vakivaltaaitienjalastenvalistenristiriitojenratkaisussa.html>
- Ensi- ja turvakotien liitto. 2013. Väkivaltatyön laitos- ja avopalvelutyön laatuksiterit 2.0. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy ja hoito.
- Ensi- ja turvakotien liitto. Verkkosivut. <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/tyomuodot/> Viitattu 20.11.15
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/liitto/> Viitattu 20.11.15
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi> viitattu 20.11.15
- Hannus, R. 2011. Tutkittua ja koettua. Teoksessa Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L., Ojuri A. (toim.) 2011. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 205-225.
- Huhtalo, P., Kuhanen, J. & Pyykkö, E. 2003. Kotona turvassa. Katkaise väkivallan kierre. Suomen mielenterveysseura. Vantaa: Dark Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hämäläinen, K. 2009. Odotas, kun isäs tulee kotiin! Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 41-43.
- Kekkonen, R. Yhteisöllisyyden määrittelyä. Jyväskylän koulutuskeskus. 8.-9.5.2014. Yhteisöhoidon prosessikoulutus. Koulutusmateriaali.

Kekkonen, R. Yhteisökuntoutuksen keskeiset elementit. Yhteisökuntoutuksen toimintamallit. 12.-13.5.2016. Yhteisöhoidon prosessikoulutus. Koulutuksen muistiinpanot.

Keskinen, S. 2008. Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuoli, valta ja kielelliset käytännöt. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Juvenes print.

Korkeela-Leppälä, T. 2001. Naisen ambivalenssi perheväkivaltaa sisältävässä parisuhteessa. Teoksessa Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Ojuri, A. (toim.) Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 29. Helsinki: Nykypaino Oy. Sivut 25-51.

Lastensuojelulaki.13.4.2007/417.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> Viitattu 21.5.2016.

Lattu, E. 2008. Naisten tekemä väkivalta. Teoksessa Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa. Näre, S. & Ronkainen, S. (toim.) 2008. Tampere: Juvenes print: Tampere. Sivut 168-192.

Lidman, S. 2015. Väkivaltakulttuurin perintö. Sukupuoli, asenteet ja historia. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ.

Lindroos, M. 2010. Nainen ja väkivalta. Teoksessa Sukupuoli ja väkivalta. Purjo, T. & Gjerstad, E. & Non Fighting Generation. (toim.) 2010. Tampereen yliopistopaino. Sivut 180-197.

Marttala, P. 2011. Parisuhdeväkivallan monet muodot. Teoksessa Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L., Ojuri A. (toim.) 2011. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 13. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 37-50.

Mehtola, S. 2006. Verkostot auttamisen tukena. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. 2006. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35. Sivut 93-103.

Notko, M. 2011. Väkivalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä studies in education, psychology and social research 406. Väitöskirja.

Nyqvist, L. 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos. Prosessinarviointi parisuhdeväkivallasta ja turvakotien selviytymistä tukevasta asiakastyöstä. Turun yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 28. Turku: Painosalama Oy. Väitöskirja.

Ojuri, A. 2006. Parisuhdeväkivalta ja turvakotien naistyö. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. 2006. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35. Sivut 16-39.

Ojuri, A. (toim.) N.d. Vertaisryhmä. Käsikirja. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Ensi- ja turvakotien liitto.

Oranen, M. & Keränen, E. Lasten auttaminen. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. 2006. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35. Sivut 63-83.

Palokari S. 2009. Väkipalsta ei ole elämäntyyliä. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 63-73.

Perheentupa, B-M. 2010. Tietoisuuden tie alkurakkauteen – väkipalsta on ehkäistävissä. Marjo-Riitta Karhunen (toim.) Helsinki: Yliopistopaino.

Puisto, V. 2009. Avoimuus mahdollistaa muutoksen. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 8-9.

Reenkola, E. 2008. Nainen ja viha. Aggressio voimavaraksi. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.

Reenkola, E. 2014. Nainen ja häpeä. 2. Painos. EU: Europa print.

Ronkainen, S. & Näre, S. 2008. Intiimin haavoittava valta. Teoksessa Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikkaa. Näre, S. & Ronkainen, S. (toim.) 2008. Tampere: Juvenes Print. Sivut 7-40.

Ruohonen, M. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn kehitys Suomessa. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. 2006. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 35. Sivut 9-15.

Siukola, R. 2014. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaan? Esimerkkinä päihde- ja mielenterveystyö. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes print – Suomen yliopistopaino Oy.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Lapsen kaltoinkohtelu. Päivitetty 24.6.2015. Viitattu 19.1.2016. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lahisuhde_perheväkivallan_ehkaisytyo/lahisuhde/lapsen

Tilastokeskus. Perhe- ja lähisuhdeväkivallasta noin neljännes kohdistuu lapsiin. Julkaistu 28.5.2015. Viitattu 23.5.2016 http://tilastokeskus.fi/til/rpk/2014/15/rpk_2014_15_2015-05-28_tie_001_fi.html

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2016. Viitattu 18.4.2016. http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5., uudistettu laitos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Törrönen, H. 2009. Vaiettu naiseus-projekti. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 10-11.

Törrönen, H. 2009. Naisen väkivallasta puhuminen on naisasiaa. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 17-25.

Törrönen, H. 2009. Prosenttien sota. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 27-38.

Törrönen, H. 2009. Töissä väkivallan parissa. Teoksessa Vaiettu naiseus. Ajatuksia naisen väkivallan tunnistamisesta, nimeämisestä ja hoitamisesta. Hannele Törrönen. (toim.) 2009. Ensi- ja turvakotien liiton raportti 10. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy. Sivut 146-152.

Ulkoasiainministeriö. Istanbulin sopimus tulee Suomen osalta voimaan. Julkaistu 31.7.2015. Viitattu 10.3.2016.

<http://um.fi/public/default.aspx?contentid=332281&contentlan=1&culture=fi-FI>.

Vilkkä, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.

Vuosikertomus. 2014. Ensi- ja turvakotien liitto. Viitattu 16.2.2016.

http://ensijaturvakotienliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/bc48cf711eb0a3a50bf706ba84def1bd/1455634079/application/pdf/4748023/Ensijaturvakotienliitto_vk2014_12042015_vedos.pdf

WHO. World Health Organization, 2005. Väkipalta ja terveys maailmassa (World report on violence and health). Geneve. (toim.) Krug E., Dahlberg, L., Mercy, J., Zwi, A. ja Lozano, R. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. 2005.

HAMK

HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPISKELIJA

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Etu- ja sukunimi Maijukka Pietilä	Opiskelijanumero	Puhelin
Koulutusohjelma Ylempi ammattikorkeakoulututkinto, sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen Suuntautumisvaihtoehto Kriisi- ja katastrofityön johtaminen		
OPINNÄYTETYÖN AIHE Väkivaltaa tehneen naisen auttamyö Ensi- ja turvakotien liitossa		

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJA

Yrityksen/Työyhteisön nimi Ensi- ja turvakotien liitto ry
--

Opinnäytetyölle nimetyn toimeksiantajaa edustavan ohjaajan yhteystiedot:

Nimi Leena Marila-Penttinen	Osoite Asemamiehenkatu 4 A
Puhelin	Sähköposti leena.marila-penttinen@ensijaturvakotienliitto.fi
Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaaminen opinnäytetyön tekijälle (mitä, miten)	
Mahdollinen korvaus HAMKille (mitä, miten)	
Opinnäytetyön tavoite ja tavoiteltava hyöty: Kartoittaa väkivaltaa tehneiden naisten palveluihin hakeutumista, avun saamista ja auttamyön erityispiirteitä Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyön avopalveluissa	

OPINNÄYTETYÖN OHJAAVA OPETTAJA (HAMK)

Nimi Ulla Peltonen	Osoite
Puhelin	Sähköposti ulla.peltonen@hamk.fi

Opinnäytetyöt ovat julkisia. Jos työ sisältää toimeksiantajan kannalta luottamuksellista tietoa, tämä esitetään varsinaisesta työstä erillisessä tausta-aineistossa. Tausta-aineistoa säilytetään HAMK:n koulutusohjelmassa 6 kk opinnäytetyön arvioinnista, minkä jälkeen se tuhoetaan, ellei toimeksiantajan kanssa ole muuta sovittu. Tekijänoikeuksista on sovittava kirjallisesti erikseen.

Sovimme seuraavaa mahdollisesta luottamuksellisesta tausta-aineistosta

Kyllä ☒ x11021 Opinnäytetyö sisältää luottamuksellista tausta-aineistoa. Opinnäytetyön toimeksiantajana pyydän, että seuraavassa perusteltu ja tarkennettu opinnäytetyön tausta-aineisto käsitellään luottamuksellisena, eikä julkisteta valmiissa opinnäytetyössä:
--

Opinnäytetyön digitaalinen julkistaminen

Opinnäytetyön toimeksiantajana olen tietoinen, että mikäli opiskelija antaa luvan, hyväksytty opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa Theseuksessa, www.theseus.fi Theseuksessa julkistetussa opinnäytetyössä toimeksiantajan nimi ☒ saa näkyä ☐ ei saa näkyä
--

Tämä sopimus on voimassa 30.6.2016 saakka. TAI TYÖN VALMISTUMISEEN ASTI.

ALLEKIRJOITUKSET

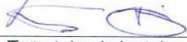
Paikka ja päiväys Helsinki 26.1.2016

Tätä opinnäytetyösopimusta on tehty kolme samansisältöistä kappaletta, yksi toimeksiantajalle, yksi opiskelijalle ja yksi koulutusohjelmalle. Sopimus arkistoidaan voimassaoloaika + 3 vuotta.

L4 2010

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖSOPIMUS

Työn toimeksiantajan edustaja

Opiskelija

HAMKin koulutusohjelman
edustaja / ohjaava opettaja

Tätä opinnäytetyösopimusta on tehty kolme samansisältöistä kappaletta, yksi toimeksiantajalle, yksi opiskelijalle ja yksi koulutusohjelmalle. Sopimus arkistoidaan voimassaoloaika + 3 vuotta.

L4 2010

SAATEKIRJE

Hei!

Opiskelen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa Hämeen ammattikorkeakoulussa. Suuntaudun sosiaali- ja terveystieteiden kehittämiseen ja johtamiseen, kriisi- ja katastrofityön johtamiseen.

Teen touko-kesäkuussa 2016 valmistuvan opinnäytetyöni yhteistyössä Ensi- ja turvakotien liiton kanssa. Kyselytutkimuksen kohderyhmänä ovat Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten väkivaltatyön avopalvelun työntekijät. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa, mitä piirteitä sisältyy lähisuhteissaan väkivaltaa tehneiden naisten palveluihin sekä miten työtä voitaisiin kehittää.

Olen lähettänyt kyselyn työpaikallesi, koska saatatte kohdata väkivaltaa tehneitä naisia. Kyselyyn vastaajien henkilöllisyys ei tule tutkimuksen missään vaiheessa selville ulkopuolisille. Kyselyjen vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Pääset vastaamaan kyselyyn tästä linkistä

<https://www.webpolsurveys.com/S/40C7FC46C3B5CD97.par>

Aikaa kyselyyn vastaamiseen on 15.2.2016 asti.

Vastaamalla kyselyyn tarjoat arvokasta työssäsi karttunutta tietoa ja kokemusta naisista väkivallan tekijöinä sekä heidän auttamisestaan. Väkivaltatyön kehittämisen näkökulmasta näkemyksesi on tärkeä. Vastaamiseen on hyvä varata aikaa 15-30 min. Tarvittaessa kyselyyn vastaamisen voi keskeyttää ja jatkaa vastaamista myöhemmin.

Kiitos, kun vastaat kyselyyn!

Yhteistyöterveisin

Maijukka Pietilä

Jos haluat lisätietoa opinnäytetyöstäni tai Sinulle heräsi kysymyksiä, otathan yhteyttä: majukka.pietila@student.hamk.fi

Liite 3

KYSELY

10.3.2016 <https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SID=Fin1041485&SID=2ff3d75c-487b-4746-a1e8-ddf955f6d503&dy=196965...>

Kysely väkivaltaa lähisuhteissaan tehneiden naisten palveluista

Työtehtäväsi tällä hetkellä. Voit kertoa organisaation tai yhdistyksen nimen halutessasi.

Koulutuksesi

Kuinka pitkään olet tehnyt väkivaltatyötä tässä tehtävässä?

Entä koko työurallasi?

Keskeytä

Arvioi, kuinka monta naista on ollut asiakkaanasi väkivallan käytön takia viimeisen viiden vuoden aikana.

- 0-5
 6-10
 11-20
 21-30
 Enemmän kuin 30

1. Naisten tekemä väkivalta

1.1 Minkälaista väkivaltaa asiakkaanasi olleet naiset ovat tehneet ja kehen se on kohdistunut? Kuvaile väkivaltaa ja väkivallan tekoja, jos mahdollista.

1.2 Mitä asioita havaintojesi mukaan liittyy väkivaltaa tehneen naisen elämään ja tilanteeseen? Mielenterveys- ja päihdeongelmat, avioero, työttömyys?

10.3.2016 <https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1041485&SID=2ff3d75c-487b-4746-a1e8-ddf955f6d503&dy=196965...>

Keskeytä

1.3 Ovatko naiset itse kokeneet väkivaltaa? Jos ovat, niin minkälaista ja kenen tekemänä?

2. Avun hakeminen ja saaminen väkivaltaiseen käyttäytymiseen

2.1 Mitkä asiat saavat naisen hakemaan apua väkivaltaiseen käyttäytymiseensä ja mitkä asiat estävät sitä?

2.2 Saavatko väkivaltaa tehneet naiset mielestäsi apua palveluista? Jos eivät saa, niin mitkä tekijät mielestäsi estävät avun saamista?

Keskeytä

3. Väkivaltaa tehneiden naisten auttaminen

3.1 Liittykö väkivaltaa tehneiden naisten auttamiseen jotain erityistä? Jos kyllä, niin mitä?

3.2 Eroaako väkivaltaisen naisen auttaminen jollakin tavalla väkivaltaa tehneiden miesten auttamisesta? Jos kyllä, niin miten?

4. Palvelujen kehittäminen

<https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SDID=Fin1041485&SID=2ff3d75c-487b-4746-a1e8-ddf955f6d503&dy=1969659237>

2/3

10.3.2016 <https://www.webpolsurveys.com/Answer/SurveyParticipation.aspx?SID=Fin1041485&SID=2ff3d75c-487b-4746-a1e8-ddf955f6d503&dy=196965...>

Keskeytä

4.1 Millaisia palveluja ajattelet väkivaltaa tehneiden naisten tarvitsevan? Tuleeko työntekijällä olla jotain tiettyä ammattitaitoa ja/tai koulutusta?

4.2 Miten kehittäisit palveluita, jotta väkivaltaa lähisuhteissaan tehneet naiset saisivat apua?

Haluaisitko vielä lisätä jotain muuta asiaan liittyvää?

Lähetä